

69. évf., 2015. IV. 2., 12–13. szám

Jó Pajtás

Sipraga Lúna rajza

*Húsvét előtt
Jeles magyar költők
Fejtörő –
szórakoztató melléklet*

Mai poszterünkön: Györe László teniszező

Ünnep előtt

Húsvétkor ünnepli a kereszténység Jézus Krisztus feltámadását. A húsvét a legrégebbi keresztény ünnep, és egyúttal a legjelentősebb is az egyházi év ünnepeinek sorában. A nagysütörtök Krisztusnak az Olajfák hegyén történt elfogatását idézi emlékeztünkbe. Nagypéntek Krisztus Pilátus általi halálra ítéelésének, megosztásának és kereszthalálának a napja. Nagyszombat este körmenetekkel emlékezik meg a keresztény világ arról, hogy Jézus – amint azt előre meg-

mondta – harmadnap, azaz húsvétvasárnap hajnalán feltámadt halottaiból. A húsvét megünnepléséről bővebben a 4. oldalon szólunk, de nem csak ott.

Áldott húsvéti ünnepeket kívánunk minden olvasónknak, a szülőknek és a pedagógusoknak, lapunk barátainak.

A Jó Pajtás következő száma a tavaszi szüenidő után, április 16-án jelenik meg szokásos terjedelemben.

Március a tehetség hónapja

Dén is megjutalmazta a Vajdasági Tehetségsegítő Tanács a kimagasló teljesítményű diákokat. A Szabadkán megrendezett III. Vajdasági Tehetségnapra az általános, középiskolák, és felsőoktatási intézmények 134 tanuló jelöltek természet- és társadalomtudományok, zene- és képzőművészet, valamint sport és mozgáskultúra kategóriákban. A beérkező pályázatokat rangsorolták, majd márciusban ünnepség keretében a kiválasztottakat meg is jutalmazták. Március a tehetség hónapja, méghozzá Bartók Béla neves magyar zeneszerző születésnapjához kötődően.

Az idei év felfedezettje: **Kovács Alex** (Petőfi Brigád Általános Iskola – Kúla), és a többi általános iskolás: **Besnyi Levente** (Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola – Cofman Judit Matematikai Tehetségfej-

lesztő Iskola – Szabadka), **Szögi Roland** (Kis Ferenc Általános Iskola – Orom), **Sztarek Norbert** (Október 10. Általános Iskola – Szabadka); társadalomtudományok kategóriában **Katona Sára** (Stevan Sremac Általános Iskola – Zenta), **Kecsenovics Kitti** (Hunyadi János Általános Iskola – Csantavér), **Vojter Kitti** (Csáki Lajos Általános Iskola – Topolya); zeneművészet kategóriában **Bognár Georgina** (Alapfokú Zeneiskola – Magyararkaniza) és **Csóke Noémi** (Topolyai Zeneiskola – Topolya); képzőművészeti kategóriában **Gyenge Patrícia** (Majsai Úti Általános Iskola – Szabadka) és **Sándor Viola** (Széchenyi István Általános Iskola – EmArt Műhely – Szabadka), sport kategóriában pedig **Fenyvesi Flórián** (Csáki Lajos Általános Iskola – Topolya) és **Nagy Balázs** (Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola – Magyararkaniza).

G. Joó Katalin Tavaszkisasszony

*Tavaszkisasszony
perdül-fordul,
rám nevet,
varázspálcájával
eltünteti a telet.
Napsugárral
megcirókál,
esővel permetez,
szél úrfival
táncra perdül
így űzi el a telet.
Felhőn táncol,
haját borzol,
olvasztja a jeget,
mikor ezt megunja,
akkor kicsit festeget.
Előkapja palettáját
keverednek a színek,
szép ruhában zöldell-virul
a tavaszi természet.*

Illusztráció: Albert Katalin

Ovass bennünket, itt a ZsenikusZ!

Szinte hihetetlen, kedves pajtasok, de elérkezett a várva várt tavasz, vele együtt a húsvét ünnepe, no meg a tavaszi szüenidő. Kívánjuk, hogy az ünneplésen túl forgassátok élvezettel kis újságunkat, melynek címdalára az ötödikes Sipraga Lúna (Zmaj iskola, Szabadka) húsvéti rajza került. Legnagyobb meglepetést talán mégis ehets kiadásunk középső része váltja majd ki, az egykori ZsenikusZ (amelyre szüelitek emlékezhetnek) újjáélesztett kiadása. A tavaszi szüenidő egy részét hasznosan tölthetitek, ha kiveszitek a 29–40. oldalig terjedő mellékletünket, és a megfejtéseken töritek a fejetek. Jó szórakozást, hasznos időtöltést kívánunk!

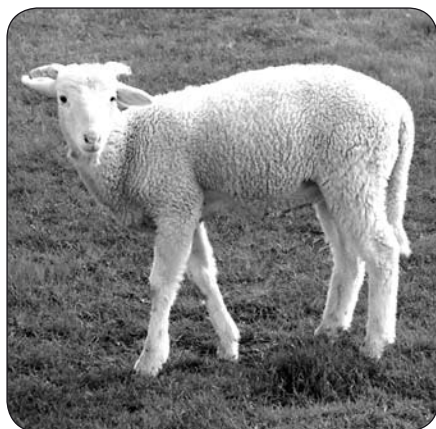
Húsvéti jelképek és hiedelmek

Barka

A barka bolyhos virágainak különleges gyógyerőt tulajdonítottak a régiek. Ha a családi tűzhelybe dobták, megóvta a házat a bajoktól, lenyelve pedig gyógyszerként elmulasztotta a torokfájást.

Bárány

A legősibb húsvéti jelkép a bárány. Eredete a Bibliában keresendő. Az ótestamentumi zsidók az Úr parancsára egyéves hibátlan bárányt áldoztak, s annak vérével bekenték az ajtófélfát, hogy elkerülje őket az Úr haragja. A húsvéti bárány Jézust is jelképezi. Az Újtes-

Tudod-e?

Az ételleink között kevés olyan fontos szerepet játszó eledel van, mint a tojás. A finn népi eposz, a Kalevala a világot költi ki belőle, a görög Pitagorasz tanítványai pedig beépítették bölcséleti rendszerükbe. Az ókori rómaiak étkezésében is rendkívül nagy szerep jutott neki, hiszen ők az ebéd kezdetén tojást, a végén pedig almát ettek. Innen ered a latin szólás: „ab ovo usque ad mala”, magyarul a tojástól az almáig, vagyis kezdetől végig.

tamentumban Jézus Krisztus az emberiség megváltásáért jött a földre: „Krisztus a mi bárányunk, aki megáldoztatott érettünk.”

Nyúl

A másik húsvéti állat, a húsvéti nyúl megjelenésének magyarázata már jóval nehezebb. Az ünnep termékenységgel kapcsolatos vonatkozásában magyarázat lehet a nyúl szaporra volta. Mivel éjjeli állat, a holddal is kapcsolatba hozható, amely égitest a termékenység szimbóluma. Nyúl és tojás ősi kapcsolata a kutatók szerint a germán hagyományok alvilági istennőjének legendájában jelenik meg: eszerint a nyúl eredetileg madár volt, s az istennő haragjában négy lábú állattá változtatta. Mindenesetre a tojáshozó nyúl igen népszerűvé vált.

Tojás

A tojás az újjászületésnek, a termékenységnek a legősibb jelképe. Bármilyen kicsi is, képes a világegyetem nagyságát és az élettelenből az élőbe történő átmenet rejtélyét jelképezni.

Rátétes tojásdíszítés

Fontos szerepe van a húsvéti éntrendben is, de a tojások színezése, díszítése is régi korokra nyúlik vissza. A leggyakrabban használt szín a piros, magyarázatát a színek mágikus erejébe vetett hit adhatja. A pirosnak védő erőt tulajdonítottak. A tojások piros színe egyes feltevések szerint Krisztus vérének jelképezi. A tojásfestés szokása, a tojások díszítése az egész világon elterjedt.

A tojásfestés népszokásként elsősorban Kelet-Európában maradt fenn a XXI. századig. Eredetileg egyszínűek voltak, pirosas színüket növényi festőanyagoktól kapták. Erre szolgált

a vöröshagyma héja, a börsöny, a bibortetű. Később kialakultak a feliratos tojások. A díszítést viasszal „írták” a héjra, melyet festés után lekapartak. Lehetett a szöveg név, üzenet, esetleg a keresztény jelképek valamelyike. A minták ismerői tojásfestéssel foglalkozó asszonyok voltak, akiktől a lányok megvásárolták azokat.

Írott tojás vagy hímes tojás

A festett, díszített tojás ajándékozása elsősorban a húsvéti locsolóközhöz kapcsolódik. A díszített tojások festésének formái, a minták elrendezése tájegységenként változott. A nálunk leggyakrabban használt minták geometrikusak. A tojást hosszanti vonalakkal két, majd négy mezőre osztották. A hosszanti vonalak

Tojásírás

számának növelésével 16 mezős osztás is van, de igen ritkán. Ezt a művészetet rámásznak nevezik. Az így kialakított, majdnem háromszögletű mezők alkotják a geometrikus vagy virágdíszítés kereteit. Néha az osztóvonalakon is díszítenek. A díszítmények lehetnek: tulipános, fenyőágas, rózsás, almás stb. A díszített tojás neve hímes tojás, s magát az eljárást tojásírással nevezik.

Tojással koccintani?

Különböző tojásgyűjtő népszokások vannak, amelyek célja, hogy a legények minél több tojáshoz jussanak a tojásjátékokhoz. Egyik ilyen játék például a Kecskeméti környéken ismert tojásütés, tojáskoccintás. Ketten egymással szemben állva a tojásokat egyre erősebben összeütögetik, s az nyer, akié épen marad. A másik játék a labdázás a tojással. Úgy tartották, hogy aki a feléje dobott tojást elejti, még egy esztendeig nem leli meg a párját.

A húsvéti nyuszi újra közöttünk

Mindannyian várjuk már nagyon az igazi jó időt, a kikeletet, a húsvétot. Különösen a húsvét vasárnapját, amely örömnappal, s már a föltámadás jegyében telik: a gyerekek ajándékot kapnak; festett tojásokat, csokoládé nyuszikat...

A meglepetéseket a húsvéti nyuszi hozza, dugja el, hogy a gyerekek kíváncsi örömmel kereshessék. Ti már nem vagytok kicsik, tudjátok, hogy ki hozza az ajándékot, ti festitek már a színes tojásokat. De azért valljátok be, elég sokáig hittetek a nyuszi-mesében. S milyen jó is volt akkor!

Az óbecsei Sever Đurkić iskolában arról beszélgettünk **Zapletán Erika** magyartanárnő diákjaival: **Lasztovics Anett-tal, Jerašić Rominával, Beretka Karinával, Molnár Rokival** és **Vajda Nándorral**, ki mióta nem hisz a nyuszi-mesében, hogyan tudta meg, hogy ki hozza a hímes tojást, ajándékokat. Mert ma már a szép, tarka tojások mellé ajándék is dukál.

Anett ötödikes. Ő is szokott húsvétkor ke-
resgélni a bokorban.

– Emlékszem, kisebb koromban az udvaron mindenféle kis papírdarabok utasítottak, merre menjek, hol a hímes tojás. S ahogy haladtam, szedegettem a tojásokat össze, s a következő papíron már az állt, merre van az ajándék. Akkor, emlékszem, sok-sok játékot hozott a nyuszi. A mamámékoz meg pizsamát, papucsot. Már nem hiszek a nyuszi-mesében, de azért örülök az ajándékoknak.

Barbara is ötödikes, Dreáról utazik, s ott sem különbözik a nyuszi várása attól, ahogyan nálunk történik.

– Mi is figyeljük az utca gyerekeivel a kis cetliket, az utasításokat, hogy merre menjünk, melyik bokorban lapul a piros tojás. Mikor már mind összegyűjtöttük, testvériesen el szoktuk osztani. Másodikos lehettem, amikor megtudtam, hogy nem a nyuszi hozza az ajándékot. Amikor kicsi voltam, emlékszem, nagy fészket készítettünk, hogy abba tegye a nyuszi a tojást, ajándékot. Húsvét másnapján szoktak jönni a locsolkodók. Nagyon örülök nekik, ha nem jönnének, szomorú lennék. Piros tojást szoktam nekik adni. Leginkább játékot, „hoz a nyuszi”, kivéve a mamámnál.

Tavaly is arany nyakláncot tett a tojásba. A barátnőket is meg szoktam lepni saját készítésű karkötővel. Másodikos lehettem, mikor

megtudtam, hogy nem is a nyuszi hozza a tojást, ajándékot. Nekem is azelőtt jobb volt, olyan izgatottan készítettem a fészket, vártam nagyon a nyuszi. Most az egyéves kistestvére-
met valamilyen különlegességgel szeretném meglepni.

Romina édesapja szerb nemzetiségű, s ők mindkét húsvétot megünneplik. Elmondása szerint a szerbek szokásai nemigen különböznek a miénktől, kivéve a locsolkodókat, ők nem kölnívizzel, hanem vízzel locsolkodnak.

– Nagy az előkészület nálunk, kalácsokat sütünk. Segíték festeni a tojást. Nálunk az a szokás, hogy minden tojást megfestünk kékre, pirosra, zöldre. Húsvétkor megyünk a templomba. Amikor kicsi voltam, meglestem a szüleimet, hogyan rakják a bokorba a tojást, ajándékot. Akkor tudtam meg, hogy nem is a nyuszi hozza ezeket. Elmondtam a kistestvéreimnek is, de azok nem hittek nekem.

Karina hatodikos. Elsős kora óta tudja, ki veszi az ajándékot.

– Mi elmondjuk a szüleinknek, mi mindent szeretnénk kapni húsvétra, s úgy teszünk, mintha a nyuszi hozná. A nagyszülők leginkább pénzzel lepnek meg minket ilyenkor, azt mondják, azt vegyünk rajta, amit szeretnénk. Mi is meglepjük a szüleinket, nagyszülőket egy kis édességgel.

Roki szerint is szép ünnep a húsvét, s ilyenkor a locsolkodás sem marad el.

– Húsvét előtt festjük a tojást, ebben én is szoktam segíteni. Meg másnapján megyünk a barátokkal locsolkodni. Egy-két locsolóverset is tudok, azzal érkezünk a lányokhoz:

*„Zöld erdőben jártam,
Kék ibolyát láttam,
El akart hervadni,
Szabad-e locsolni?”*

– mondják a fiúk, lányok kórusban.

– Leginkább piros tojást kapunk a lányoktól, de néhol pénzt is. Emlékszem tavaly egy helyen kétszáz dinárt is kaptam. Így összegyűlt ezer dinár. Még ma is megvan, gyűjtöm – folytatja a mondandóját Roki.

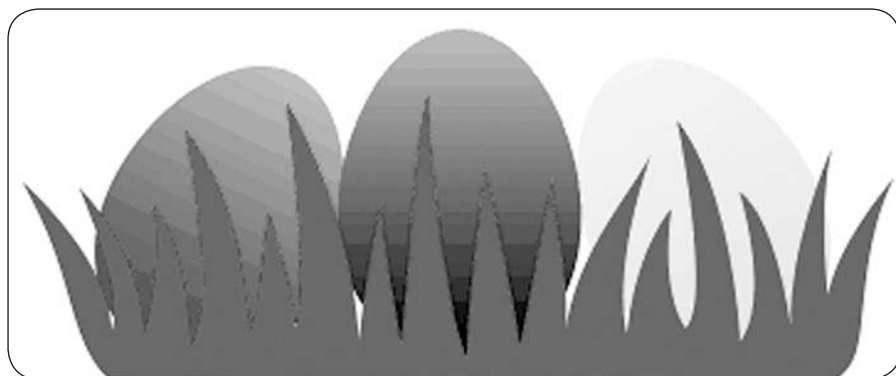
Nandi is megy locsolkodni a tesójával, s ő is legjobban a pénznek örül meg.

– Korán reggel szoktunk a bátyámmal indulni locsolkodni. Volt, hogy egy nénitől kétszáz dinárt is kaptam, de a piros tojásnak is meg szoktam örülni. Most is meglocsolom az unokatesóimat, mamákat, anyukámat. Az idén két disznót is vágunk, s van sonka, kolbász. Ilyenkor húsvétkor főzünk sonkát, tojást, finom ebédet készítek anyukám.

Az interneten találtam egy szép locsolkodó versikét. Fiúk! Ha még nem döntöttétek el, mit szavaltok a lányoknak, itt ez a szép. Ha kedvetek tartja, tanuljátok meg, biztosan nem fogjátok megbánni!

*„Itt a húsvét eljött végre,
A szép lányok öröme.
Mert a lányok szép virágok,
Illatos víz illik rájuk.
Kit húsvétkor nem locsolnak,
hervadt virág lesz
már maholnap.
Ne fuss el hát, szép virágom,
Locsolónak csók jár, három!”*

Koncz Erzsébet

Makói séta József Attilával

Gyula barátjaként, József Attila támogatójaként ismert ügyvéd, újságíró volt. A háza most irodalmi emlékkiállításnak ad otthont. Belépve a hatalmas kapun, amelyen keresztül József Attila oly sokszor ment szeretett János bácsijához, a jobb oldali falon a Dunánál című dombormű látható. Az udvaron a nagy költő bronzszobra áll. A házban látható Espersit dolgozószobája, festményei, könyvtára. Az irodalmi kiállítás József Attila makói évei mellett áttekintést ad Juhász Gyuláról, a gimnázium egykori tanáráról, Móra Ferencről, a tiszteletbeli makóiról, és még sokakról. Tovább sétálva a központban láttuk Makó szülőtteit, neves emberek szobrait, emléktábláit: Erdei Ferenc (neves szociológus, közigazdász), Pulitzer József (Amerikában élt újságíró, lapkiadó, a róla elnevezett díj alapítója), megnéztük Kelemen Lászlónak, az első magyar színigazgatónak, a hivatalos színjátás megteremtőjének emléktábláját is. A József Attila utcában szokatlan emléktáblával találoztunk: a járdába van süllyesztve első verseskötetének mása, még hozzá azon a helyen, ahol valamikor a költő járt naponta. A főtéren látható István király szobra.

Végezetül megnéztük a Makovecz Imre tervezte Művelődési Házat, a Hagymaházat, ahol nemrég adták át az Agárdi Gábor-díjat az Egri csillagok című film Vicáját alakító Vencel Vera színésznőnek. A gimnázium előtt áll 2005. április 11-e óta Tar István József Attila szobra.

Február közepén a szinte tavaszi időjárást kihasználva a párommal egy hétre Makóra utaztunk az új, Makovecz Imre tervezte Hagymatikum fürdőbe. Nemcsak a csodálatos fürdő vonzott, hanem a város is. Reggelenként róttuk a várost, keresve a József Attilára emlékeztető jegyeket.

József Attila 14 éves volt, amikor árván Makóra érkezett. A család úgy döntött, hogy a jó hírű makói gimnáziumban kellene folytatnia tanulmányait. Azért esett éppen erre a városra a választás, mert a Szegedi utcában távoli rokonok éltek, és számítottak a segítségükre. Makó életében fontos szerepe volt József Attilának, és talán nem tévedünk, ha azt mondjuk, a költő életében is fontos szerepet töltött be a város. József Attila két évig ott járt gimnáziumba, ott jelent meg az első kötete, a Szépség koldusa... Mondhatjuk, Makón vált költővé.

Először is a múzeumba mentünk. Meglehetősen új épület, 1981-ben épült, s egy megfáradt embert ábrázoló szobor áll előtte. Ugyanis József Attila a Megfáradt ember című versét Makónak ajánlotta: A jó makóiaknak, írta. A kertben ott áll Petőfi Sándor, valamint Erzsébet királynő szobra is.

Ezután elsétáltunk a József Attila Gimnázium előtt. Elmentünk az Espersit-házba. Espersit Jánosról sem hallottatok: ő Juhász

A Korona Szálló felé gyalogolva egy kis kávézóban mutatta meg a költő Fried Ármin fogorvosnak a Szépség koldusa című kötetét, aki így biztatta: „Szép, szép, de most már a tanulásnak is nekilátni ám, Attila!”

A főtéren folytattuk sétánkat, s láttuk azt a sokablakos házat, amely valamikor „munkahelye” is volt a költőnek, ugyanis a gazdag kocsmáros fiát tanította.

Tovább sétálva a városban a Lonovics sugárúton a fővárosból érkező fiút a hatalmas hagymaraktár előtt, az egymás után sorakozó szekerek látványa fogta meg. A makói s a környékbeli gazdák itt várták, mikor rakodják fel hagymatermésüket a vasútállomáson a vagonokba, hogy Európa, főleg Németország piacaira szállítsák.

Néhány házzal odébb az utolsó általunk fölkeresett makói emlékhely: a Tettamantiház. A jeles pedagógus, Tettamanti Béla születésének 100. évfordulóján készült az emléktábla. József Attila „Tettamanti Bátyámat” nagyon szerette, verseket is ajánlott neki, pedig az önképzőkori tanár gyakran mondott kritikát felette, de ez is hozzájárult ahhoz, hogy Makót elhagyva a legnagyobb költők közé ért.

Nem messze már látni a Maros töltését, érdemes elsétálni odáig, és a mellette húzódó sínekre tekintve elgondolkodni azon, hogy vonaton érkezett Makóra a gyermek József Attila, itt indult költői pályája, és a síneken, Balatonszárszónál távozott az élők sorából.

Koncz Erzsébet

Pulitzer József mellszobra

Szent István szobra

Április 11-e, a magyar költészet napja

„Minden, ami költészetünkben addig volt, beleolvadt József Attilába; minden, ami azóta van, vele kezdődik”
– László Zoltán.

József Attila: (Ne légy szeles...)

Ne légy szeles.
Bár a munkádon más keres –
dolgozni csak pontosan, szépen,
ahogy a csillag megy az égen,
ugy érdemes.

A művészi pálya előtt álló gyermek
József Attila

József Attila százöt évvel ezelőtt, 1905. április 11-én Budapesten látta meg a napvilágot. Balatonszárszón hunyt el, 1937. december 3-án. Huszadik századi magyar költő, a magyar költészet egyik legkiemelkedőbb alakja. Április 11-e József Attila születésnapja, egyben a magyar költészet napja, 1964 óta ünnepeljük meg.

A költészet útján

„Nagyon büszkévé tett, hogy Dézsi Lajos professzorom önálló kutatásra érdemesnek nyilvánított. De minden kedvemet elszegte az, hogy Horger Antal professzor, kinél magyar nyelvészetből kellett volna vizsgáznom, magához hívatott s két tanú előtt – ma is tudom a nevüket, ők már tanárok – kijelentette, hogy belőlem, míg ő megvan, soha nem lesz középiskolai tanár, mert »olyan emberre – úgymond – ki ilyen verseket ír«, s ezzel elém tárta a Sze-

A költő ír

ged c. lap egyik példányát, »nem bízhatjuk a jövő generáció nevelését.« (József Attila: Curriculum vitae)

József Attila: Születésnapomra

Harminckét éves lettem én –
meglepetés e költemény
csecse
becse:
ajándék, mellyel meglepem
e kávéházi szegleten
magam
magam.
Harminckét évem elszelelt
s még havi kétszáz sose telt.
Az ám,
Hazám!
Lehettem volna oktató,
nem ily töltőtoll koptató
szegény
legény.
De nem lettem, mert Szegeden
eltanácsolt az egyetem
fura
ura.
Intelme gyorsan, nyersen ért
a „Nincsen apám” versemért,
a hont
kivont
szablvával óvta ellenem.
Ideidézi szellemem
hevét
s nevét:
„Ön, amíg szóból értek én,
nem lesz tanár e féltékén” –
gagygog
s ragygog.
Ha örül Horger Antal úr,
hogy költőnk nem nyelvtant tanul,
sekély
e kéj –
Én egész népemet fogom
nem középiskolás fokon
taní-
tani!

(1937. április 11.)

Április 11-én ünnepeljük Márai Sándor (1900) születésnapját is. József Attilán kívül kit sorolnátok még a legjelesebb magyar költőkhöz? A sorból biztosan nem marad ki Petőfi Sándor, Ady Endre, Tóth Árpád, Radnóti Miklós, Nemes Nagy Ágnes, Szabó Lőrinc, Pilinszky János, Sziveri János... Folytasd a sort!

Nincs jelentős magyar író, költő, akire nem hatott volna József Attila alakja, költészete.
De létezik egy másik József Attila-kép is, a kisgyerek Attiláé, aki ezt mondja:

Kedves Jocó!

De szeretnék gazdag lenni,
Egyszer libasültet enni,
Jó ruhába járni kelni,
S öt forintér kuglert venni.

Míg a cukrot szopogatnám,
Új ruhámat mutogatnám,
Dicsekednék fűnek fának,
Mi jó dolga van Attilának.

Hát ne feledjük el ezeket a sorokat, ne feledjük sem ezen a napon, sem más napokon, hogy az, akit ezen a napon ünnepel száz meg száz iskola, rendezvények sorozata, egyszer gyerek volt, éhesen állt az utcán...

Ne feledjük, hogy a költészet több, mint egyszerű rímbe szedett verssorok összessége! A költészet maga az élet, olvassuk, szeressük az év minden egyes napján, mert az alatt, míg verset olvasunk, egy pillanatra minden más megáll!

A Tisza-parton 1930 júniusában

Szeretik-e a gyerekek a verset?

Varró Dániel neves kortárs író egy interjú során megkérdezték, könnyen szót ért-e a gyerekekkel, ha versről beszélgetnek.

– Az egészen kicsiket, úgy negyedekig, nagyon könnyű megszólítani bárhol – mondja. – Ha megkérdezem őket, hogy szeretik-e a verseket, a válasz kórusban egy hatalmas igen. De ha nem figyelek oda, és ötödikes kor felett ezzel indítok, akkor jön a kiabálás, hogy nem, pfuj! A kicsik zsigerből szeretik és értik a verseket. A középiskolásokkal megint megy, a kiskamaszokkal nehéz. Már dedós nekik, ami kicsiknek szól, de még nem veszik az iróniát. Őket szerintem mindennel nehéz megfogni, annyira saját maguk felé fordulnak, épp elég nekik a sok belső változás. Szóval főleg korosztály kérdése. De, mondjuk, az feltűnő, hogy például mikor a költői indulásomról kérdeznak, és elmondom, hogy gyerekkoromban írtam egy elbeszélő költeményt: a Nyuszikát, aztán megírtam a Nyuszika szerelmét és a Nyuszika estéjét, ez régebben poén volt, amin megbízhatóan nevettek, újabban viszont egyre gyakrabban hozzá kell tennem, hogy mert ahogy, ugye, Arany János és a Toldi... Egyre kevésbé magától értetődőek ezek az alapok.

Lacikából Laci lett

Györe László zentai teniszező félúton a világhírnév felé

Amikor a zentai teniszkлуб százéves lett, Györe László még a tizedik életévét sem töltötte be. Az ünnepséget beharangozó cikk során én készítettem vele a beszélgetést, miközben ő a számítógépen éppen valamilyen lövöldözős játékot játszott. A fotón, amellyel a cikket illusztráltuk, az ütőjét tartotta maga előtt: nem hazugság, nem ámitás, az ütő nagyobb volt, mint Lacika feje.

Ahogy múlt az idő, Lacikából Laci lett, a kislóból pedig fiúcska, s mostanra egy 187 centiméter magas férfiú – mint arról mai poszterünkön is meggyőződhetek –, aki óriási léptekkel indult meg és halad is a világranglistán. Olyan óriási léptekkel, amilyenel talán csak a csizmás kandúr lenne képes lépegetni, de ő is csak a hétmérföldes csizmájának köszönhetően. De helyettem beszéljenek a számok: 2012 szeptemberében a 919. helyen állt a világranglistán, egy évvel később az 556. volt, 2014. szeptember 29-én a 363. pozíciót foglalta el, 2015. március 2-án pedig pályafutásának eddig legjobb helyezését, a 243.-at jegyezte. A jó matekosok már fejben biztosan kiszámolták: Laci két és fél év alatt 676 helyet lépett előre. Az elmúlt időszakban legyőzte az osztárak Jürgen Melzert, aki a párizsi Roland Garroszon pár évvel ezelőtt elődöntőt játszott, és a világranglistán a legjobb tíz között szerepelt.

A szerbiai sportújságírók akkor figyeltek fel igazán az 1995-ben született Lacira, amikor 2012 decemberében megnyerte az Orange Bowl tornát, ami a nem hivatalos ifjúsági világbajnokságnak felel meg. Ekkor a Györe család háza előtt tévéstábok, rádiósok, újságírók, fotósok váraakoztak, s mindenki interjút szeretett volna készíteni vele.

A zentai játékos rengeteget edz: külön erőnléti edzője is van, aki azért felel, hogy a pályán ne fáradjon el, kiváló kondícióban le-

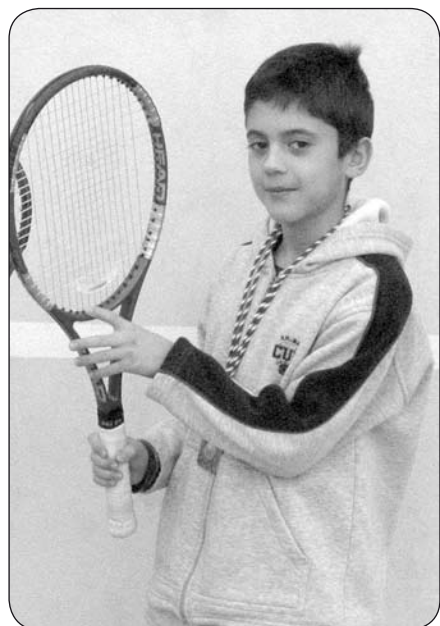
gyen minden mérkőzésen. A teniszedzéseit a topolyai **Palágyi Szabolcs** felügyeli, s egy ideje már a sportpszichológus szolgáltatásait is igénybe veszi.

Pár hete a világ első számú teniszezőjével, **Novak Đoković**tal lépett pályára. A dubaji tornán párost játszottak együtt, s volt néhány közös edzésük is. Đoković edzője, **Boris Becker** még tanácsot is adott Lacinak, hogyan tartsa a testét, hogy az adogatása jobb legyen. A német edzőnél a témában járatosabb embertől nem nagyon kaphatott volna tanácsot, hiszen

az egykori teniszezőt a szervái miatt mindenki csak úgy hívta: Bumm-bumm Becker.

Györe László az iskolát sem hanyagolta el: magántanulóként befejezte a középiskolát Zentán, majd egyetemre is beiratkozott, de egyelőre a tenisz határozza meg és tölti ki az életét. A vágya, hogy bekerüljön az első százba a világranglistán, s utána pedig szeretné, ha a világ tíz legjobb teniszezője között szerepelne a neve.

Tőke János
Fotó: Tőke János

Egy 2004-ben készült fotó

Pályafutása során már nagyon sok ellenfele gratulált Györe Lászlónak (jobbról) a győzelemhez

Zentán várják a kis népmesemondókat

Aprilis 17-éig fogadják a jelentkezést a **XXI. Kálmány Lajos Népmesemondó Versenyre**, melyet hagyományosan Zentán szerveznek meg.

Kálmány Lajos vidékünk első néprajzkutatója volt a modern magyar folklórtudomány egyik megalapozója. Emlékére, továbbá az öt éve elhunyt Bodor Anikó néprajzkutató tiszteletére hirdeti meg a Zentai Önkormányzat és a zentai Városi Könyvtár a versenyt. Az elődöntőit április végéig hat körzetben: a Bácskában (Nagykikinda és Torontálvásárhely), Nyugat-Bácskában (Bácskertes), Közép-Bácskában (Bácsfeketehegy vagy Temerin), Észak-Bácskában (Szabadka vagy Hajdújárás) és a Tisza mentén (Zenta), döntőjét pedig 2015. május 30-án délelőtt 10 órai kezdettel a Zentai Alkotóházban szervezi meg. A jelentkezők korhatár nélkül a következő három kategóriában versenyezhetnek:

1. Előadóművészi kategória: egy népmese előadása. A versenyszám műsorideje legfeljebb 5 perc lehet. Korcsoportok: *a)* óvodás korosztály, *b)* 7–10 éves korosztály (kisiskolások), *c)* 11–14 éves korosztály (felsős diákok), *d)* 15–18 éves korosztály (középiskolások), *e)* a felnőtt korosztálya.

2. Néprajzi (népmesegyűjtő) kategória: legalább két, napjainkban hallott rászedett ördögről szóló mese *a)* vagy hangszalagra rögzítése és lejegyzése, *b)* vagy elmondása a versenyen. Ebben a kategóriában műsoridő-korlátozás nincs. **(A rászedett ördögről szóló mesék:** A rászedett ördögről vagy ostoba ördögről szóló mesék központi témája, hogy hogyan járt túl az egyszerű, de furfangos ember/asszony az ostoba ördög/halál/óriás stb. eszén.)

3. Képzőművészeti kategória: *Mióta van a cigányoknak házuk?*, *Az okos cigány* és *Az ördögök* című mesék illusztrálása bármely képzőművészeti technika alkalmazásával. Az ajánlott mesék forrása:

1. *Mióta van a cigányoknak házuk?* (Borbély Mihály meséje, Egyházaskér)

Kálmány Lajos: *Hagyományok II. Borbély Mihály mondása után.*

Népmesemondókat-Gyűjtő Társaság, Szeged, 1914. 46–48.

Újabb közlés: Katona Imre (szerk.): *Pingált szobák. Borbély Mihály meséi Kálmány Lajos gyűjtése.* Forum Könyvkiadó, Újvidék, 1976. 81–85.

2. *Az okos cigány* (Mester András meséje, Szaján)

Beszédes Valéria: *Jávorfácska. Félszáz szajáni népmese.* Életjel Könyvek 15. Szabadka, 1978. 63–68.

3. *Az ördögök* (Szűcs László meséje, Ludas)

Raffai Judit: *A Rézmonyos. Ludasi népmesék.* Palics–Ludas, Szabadka, 2000. 73–75.

A mesék letölthetők a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet honlapjáról is: <http://vmmi.org/index.php?ShowObject=felhivas&id=406>

A verseny tehát két részből: körzeti elődöntőkből és döntőből. Az előadóművészi kategóriában a versenyzők a magyar népmesekincsből választhatnak tetszés szerint egy népmesét. A néprajzi kategória versenyzői a nagyszüleiktől, szüleiktől vagy más ismerősüktől hallott ördögmesét: *a)* vagy hangszalagon rögzítve és lejegyezve a gyűjtésre vonatkozó adatok feltüntetésével elküldik a lenti címre, és ezzel a gyűjtéssel pályáznak a versenyen, *b)* vagy előadják gyűjtésüket a versenyen.

Jelentkezni az alábbi címre lehet: Thurzó Lajos Művelődési-Oktatási Központ, 24400 Zenta, Posta utca 18. Bővebb felvilágosítás a (024) 811-266-os telefonszámon kapható. A jelentkezési lapon kérik feltüntetni a versenyző teljes nevét, születési évét és korcsoportját, levélcímét és telefonszámát, a versenykategóriát, az elmondásra kerülő népmesék címét és a felkészítő személy nevét és telefonszámát.

A képzőművészeti pályázatra érkező munkákkal együtt ugyancsak fel kell tüntetni a versenyző teljes nevét, születési évét, levélcímét, telefonszámát és felkészítőjének nevét.

Sok kiváló népmesemondó tehetség feltűnt az elmúlt 21 év alatt

LELKIZZÜNK!

Madarat tolláról, embert csúnya beszédéről (1.)

Régen a szleng, az ocsmány szavak, káromkodások használata bizonyos társadalmi rétegekhez, szakmákhoz kötődött, ahogy azt a „káromkodik, mint a kocsis” szólás is mutatja. A káromkodásnak megvan a maga indulatsökkentő szerepe az életünkben, bár egyre inkább a hétköznapi beszédünk részévé válik.

A káromkodás jelenségét kutatták a pszichológia, nyelvészet tudományával foglalkozók egyaránt. A kutatók megfigyelései szerint stabilan ugyanazok a szavak, szófordulatok vannak jelen, a toplistát mindenképpen a szexuális töltetűek vezetik. A fiatalok ugyan mindig újabb és érdekesebb szavakat gyártanak, a témakör mégsem változik. Ma már talán fel sem tűnik, ha valaki a „wazze „bakker” szavakat kötőszóként használja. Leggyakrabban a serdülők és a férfiak káromkodnak, bár mind gyakoribb a nők körében is.

A gyerekeknél egyrészt a lázadás, másrészt a korcsoporthoz tartozás kifejezése a csúnya beszéd. Legtöbbjük úgy kezdi használni a korcsoportjában azokat a trágár szavakat, amelyeket leggyakrabban otthon hallottak, hogy néhány kifejezés jelentésével nincsenek is tisztában. Mindemellert a gyerekek gyakran azért káromkodnak, mert még nem fejlődött ki teljesen a problémamegoldási képessége, amivel megfelelőbben tudnák kezelni a csalódásokat. A serdülőkorban már nem bizonyul jó megoldásnak, ha leülünk, és sírunk, mint ahogy azt régen tettük, amikor a korosztályunk egyik tagja elvette a játékunkat. Idősebbek lévén már érettebben kellene cselekednünk. A másik ok, hogy a kamaszok erőtlennek érzik magukat. A filmek, zene, számítógépes játékok, politikusok, sztárok világa a következő üzenetet közvetíti: „*Ha gyenge vagy, véged van!*”, amire kétségtelenül a kamaszok a legfogékonyabbak, és ez a hiedelem idővel mind jobban megszilárdul bennük. Mivel nem tudja kezelni, és képtelen felülkerekedni az érzéseire, a kamasz elkezd sértő és agresszív módon viselkedni.

A legtöbbben úgy tartják, hogy a gyerekek ocsmány beszédét egyszerűen tiltani kellene. A felnőttek többsége azt feltételezi, ha egy gyerek káromkodik, akkor neveletlen, durva és rossz hatással van a többi gyerekre. Ha a kamasz jó kapcsolatban van a szüleiével, akkor megérti, hogy nem szabad, nem illik egyes kifejezéseket kimondani. A felnőttek ugyan elvárják, hogy a gyerekek ne beszéljenek csúnyán, de sokszor ők maguknak nem szabnak határt, vagyis rossz példával állnak utódaik előtt.

A következő héten ebben a témakörben néhány, a gyerekek számára is könnyen alkalmazható technikával ismerkedünk meg, amelyek az alkalmazása egyaránt segít fiataloknak és felnőtteknek a csúnya beszéd kiküszöbölésében.

Kis Laura

Kis nyomolvasó útbaigazítás

Akik kíváncsiak, és figyelnek a természetre, tudják, hogy az állatok nyomai és jelei segítenek azonosítani az élővilágban előttünk járó emlősöket és madarakat. Homokban, földön, hóban különféle lábnyomokat fedezhetünk fel, és nem árt meg, ha azonosítani tudjuk őket. Egy 1939-es erdélyi turisztikai folyóiratban dr. Parádi Ferenc ügyesen elmagyarázza, sőt le is rajzolja azt a 13 fajta élőlénynyomot, melyek lépten-nyomon a szemünk elé kerülhetnek. A rajz és a magyarázat csaknem 80 év elteltével is pontos.

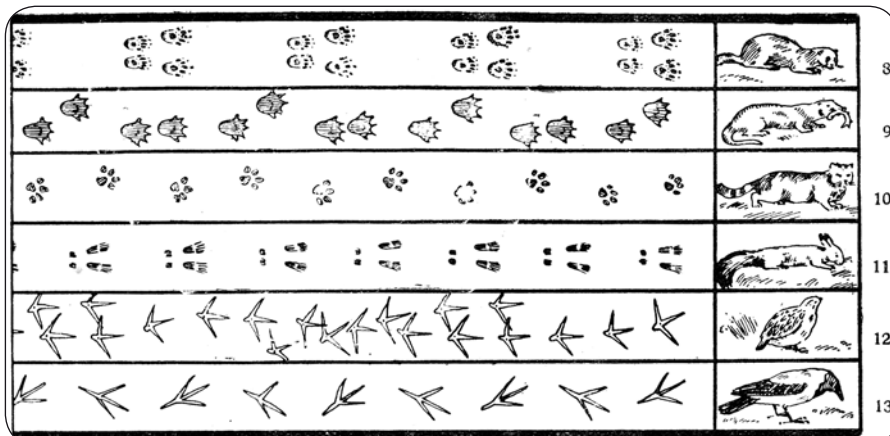
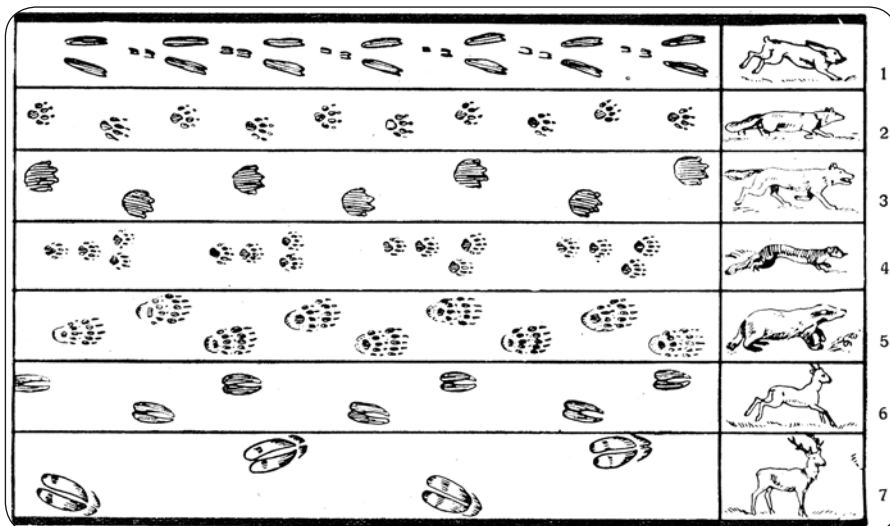
„Vegyük a leggyakoribb nyomot (1.). Meszsziről látszik már a két hosszúkás, párhuzamosan fektetett lábpamacs lenyomata és előtte két apró, egymás elébe rakott lábnyomocskák. Szinte hallom az olvasók szavalókórusát: „Nyuszi!” Vajon tudja-e szegény tapsifüles, hogy minden óvatossága mellett is áruló lábnyomával maga után csalogatja félelmetes és jószimatú ellenségeit?

Ne lepődjünk meg tehát, ha az egymást keresztező nyúllyomok körül ott látunk settenkedni egy magabiztos, szabályos lábnyomot: a rókát (2.). A veresképű koma oly lopakodva jár, hogy lába alig nyomul a hóba. Inkább körmeire, mint talpára nehezedik.

Épp oly szabályosan egymásbafolyó nyomot hagy a farkas (3.), de járása lomhább, nehezebb. Egész talppal nehezedik a hóra, s így talpnyomai összefolyó rajtot adnak, amelyből az ujjak vagy körmök nem emelkednek ki.

A mindig ugrándozó menyét (4) egymás elé helyezett két első lábára szökik, hirtelen

felkapja két hátsó lábát és egymás mellé az első lábak elé ugratja. A hátsó lábokról ismét az első lábak körmeire ugrik.

Cammogó léptekkel dagaszt a lompos borz (5), hátsó lábaival szinte az elsőkre tapos. Minden lábujja és körme kivehető nyomán, szőke ritkán keresztezik útját, mert télen nagyokat alszik. Éber korában is az éjjeli sétákat kedveli, meredek, bozotos hegyoldalokon, ahová szőke ritkán téved.

Annál gyakoribb vendége erdős sítérületeinknek a karcsú őz (6), melynek kettős patája nagyon jellegzetes.

A nagybányai hegyek és a Cibles büszke vadjának, a szarvasnak (7) patái keskenyek,

Folytatódik a felmelegedés

Az idei volt a második legmelegebb február a Földön a feljegyzések 1880-as kezdete óta. A hónap átlaghőmérséklete a szárazfölkön és az óceánok felszínén 0,82 Celsius-fokkal haladta meg a XX. századi februárok átlagát.

A februári átlaghőmérséklet csak 1998-ban volt magasabb ennél. Ezen belül a szárazfölkön átlaghőmérséklete 2015 februárjában 1,68 Celsius-fokkal haladta meg az évszázados átlagot, és ez szintén a második legmagasabb érték a XIX. század vége óta. A legmagasabb februári szárazföldi átlaghőmérsékletet 2002-ben mérték.

Az év első két hónapja együttvéve a legmelegebb volt a feljegyzések 1880-as kezdete óta, az átlaghőmérséklet 0,04 fokkal haladta meg a korábbi, 2002-es illetve 2007-es rekordot.

de igen nagy méretűek. A hátsó lábak pontosan az első nyomába lépnek, így a lábnyom könnyen felismerhető.

Párhuzamos első és hátsó lábakkal szökell a *görény*. **(8)** Járása a menyétéhez hasonlít, csak hogy első lábait is egymás mellé, s nem egymás elé helyezi.

Furcsa részeges dülöngzés jellemzi a *vidra* **(9)** lépteit. Nyoma teljes talpú apró léptekből összetett hullámvonal.

Behúzott körmű ujjpárnákra lép a *házi macska* **(10)**, amint éneklő madarak téli tanyája felé lopakodik.

Ritkán búvík elő téli álmából a *fürgé mókus* **(11)** Nyoma apró lábpamacsai miatt a nyúléhoz hasonlít, de ugrásai aránylag sokkal nagyobbak.

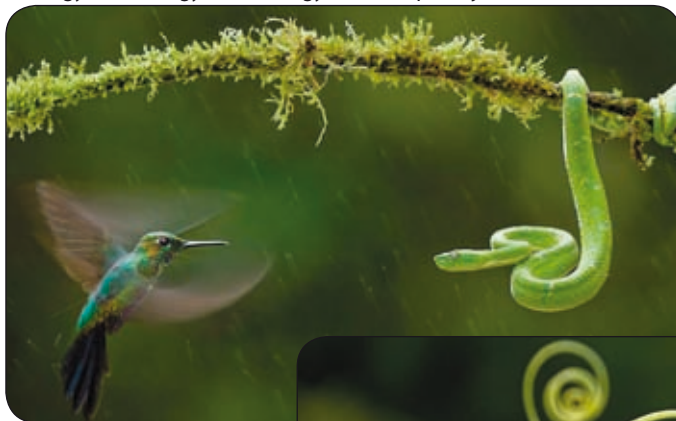

Derűs napokon számos madárfajta örvendezteti a szívet. Úgy körülugrándozzák a kirándulót, hogy nincs szükség nyomkeresésre: alakjáról, tollazatáról, repüléséről, mozgásáról könnyen felismerhetjük bármelyiket. Két jellegzetes madárlábnyomot mégis megemlíthetünk. A *fogoly* **(12)** rendetlen összevisszaságban rakosgatja jól szétálló háromujjú lábait.

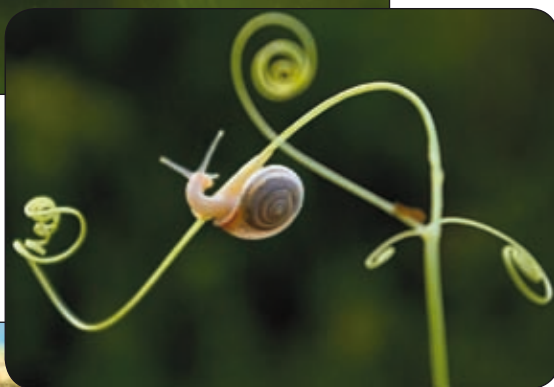
A *varjak* **(13)** méltóságosabban lépegetnek. Negyedik ujjuk hátul sarkantyúszerűen messzire nyúlik. A varjúfélék közül a csóka kisebbé riszálva, magát kelleve, tetszelegve sétál."

Csodaszép természetfotók

Nem ismerek olyan embert, aki ne tudna belefeledkezni abba a szépségbe, melyet a természetfotók nyújtanak. Néha elragadtat bennünket az a részlet, amit szabad szemmel nem láthatunk, néha csak a cukiság, néha pedig a megragadott, ritka pillanat. Bárhogy is, íme négy mester négy csodaszép fotója.

Máté Péter:
Függő játszma

Ritzel Zoltán:
Violinkulcs

Szabó Tamás:
A sofőr

Máté Bence:
Gombák

A természet változásai áprilisban

A mezőkön a fű már sarjad. Zöldellnek a bodzabokrok, a fűz-, nyár- és nyírfák. Virágba borulnak a kökénybokrok, a mandula-, vadalma-, körte-, barack- és szilvafák. A hónap végén az orgonák is kibontják szirmaikat. A kertekben virít a tulipán, jácint, nárcisz, bazsarózsa, nefelejcs. A madarak már hozzákezdtek a fészeképítéshez. Megjelennek az első lepkék és katicabogarak.

A nappalok már hosszabbak, mint az éjszakák, tovább lehetünk a szabadban.

RÜGYFAKADÁS

Tíz év múlva

Tíz év hosszú idő, ki tudja, addig mi minden fog történni. Nem tervezek előre, de azért van néhány elképzelésem.

Szeretnék szakács lenni, Becsére járnék középiskolába. Ha kitanultam a szakmát, hajón szeretnék dolgozni, ott sütni és főzni. Bejárnám a fél világot, sok szépet láthatnék, csak az idegen nyelveket kellene jól megtanulom. Az így keresett pénzből házat szeretnék venni, jó messze innen. A saját lábamra szeretnék állni. Lenne egy kutyám és egy macskám, na meg még néhány állat. Ha sok pénzem lesz, nyitok egy éttermet, amelyben én lennék a főszakács. Nagy éttermet szeretnék, sok asztallal és székekkel, hogy jó sok ember eljöhessen. Harmonikus helyet szeretnék, semmi extrém dolgot, mert azt akarom, hogy a vendégek egymásra figyeljenek, s elmerüljenek az ételek pompás ízében.

Ez az én álmom, nem a legegyszerűbb, tudom, nehéz lesz elérni, de egyszer hátha megvalósul.

Szabó Annamária, 7. osztály, Samu Mihály iskola, Péterréve

Utazás a léggömbbel

Egyszer a barátaimmal csináltunk egy igazi léggömböt.

Amikor elkészült, beleültünk, de nem akart felszállni. Gondolkodtunk, hogy még mi hiányozhat. Hát a gáz! – kiáltottam. Csongor kollégám azonnal hozta is. Beletettük, mi pedig felszálltunk Hunorral, Danival, Tomival, Csongorral és Istivel. Olyan magasra felvitt, hogy egy szintben voltunk a madarakkal, a háztetőkkel, a hegyek csúcsával.

Ez az utazás nagyon jó volt. Másnap is felrepültünk, csak más vidékre irányítottuk a léggömbünket.

Budai Adrián, 4. osztály, Petőfi Sándor iskola, Óbecse

Édesszájú Peti

Élt egy gyerek,
Neve Peti,
Sosem jutott,
Pite neki.

Pityergett is mindig Peti,
Anyjának könyörgött,
Hogy süssön neki.

Addig művelte ezt Peti,
Míg engedett neki,
Sütött is az anyja pitét,
Megörvendeztette a kis Petikét.

Dózsai Petra, 6. osztály, Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka

Kádár Beáta.....

Kedves Pajtások!

Avárva várt tavasz és a húsvét jócskán meghihletett benneteket, legalábbis erről tanúskodik a sok-sok címünkre érkezett munka. Még képregény is készült, amelyet az 55. oldalon láthattok.

Az **adai Cseh Károly** iskolából lexikon is érkezett, egy sorozat a Röhög az osztály témájára: Gordos Ágnes, Vreckó Viktor, Vastag Tekla, Kis Bicskei Vivien, Mihalek Bálint, Bakurek Barbara, Mellár Dorina, Nagy Anna, Bezdán Dorián, Véber Róbert, Deisinger Zoé, Bognár Odett, Péter Alíz, Kazinczy Beáta, Miklós Ditta, Albek Éva, Bogičević Anna, Horvát Endre (5. osztály), a szerelem is meghihlette az adaiakat, de egész csokorra való fogalmazást gyűjtöttek össze a hatodikosok is harmadik írásbeli dolgozatuk: a Ki volt a tanítód? témájára készült munkáik közül: Rácz Zoltán, Árpási Petra, Virág Henrietta, Mészáros Fanni, Torma Balázs, Tóbiás Alexandra, Tóbiás Bettina, Véber Amarilla, Szűcs Vivien, Koós Enikő, Cvitkó István, Vastag Beáta, Kovács Virág. Az **óbecsei Zdravko Gložanski** iskolából Varró Olivér (5. osztály), Pap Dávid, Belovai Emese (6. osztály) és Nagy Anikó (8. osztály) fogalmazása futott be. A **szilágyi Kis Ferenc** iskola tanulója a Pál utcai fiúkkal foglalkoztak, a 6/1. osztály Nemeček Ernőhöz írt levelével levett bennünket a lábunkról. Lapzárta előtt befutott még a horgosi Október 10-e, a topolyai Csáki Lajos és a magyarcsernyei Petőfi Sándor iskola küldeménye. Hamarosan megosztjuk veletek kiváló munkájukat.

Nagy Magdolna

Hajnal a falunkban

A hideg téli éjjel
Rátelepszik a falura.
A hófelhők, a teli batyuk
Szórják a havat a kopár fákra.

A csend a házak fölött
Olyan nehéz,
Akár a köd,
Mely a tetők fölött mindent összeköt.

Az égen egyszerre derengeni kezd a hajnal.
Az éles napfény harcolni kezd a ropogó faggal.
Kakaskukorékolás tépi szét a falu csendjét,
Felbontja az éjszaka sűrű leplét.

Csodásan süt a nap a tündöklő égen,
Minden élőlény örül a zenélő fénynek.
Csepegni kezdenek a jégcsapok,
Hosszabbodni fognak a nappalok.

Tündöklő napsütés terül a falura,
Minden élőlényre és a templomra.
Megszólalnak a bűgő harangok a toronyban,
Csillognak a kristályok a hóban.

Tari Eleonóra, 8. osztály, Kis Ferenc iskola, Szilágyi

Április

Április elseje,
A bolondok ünnepe.
Április egy zöldellő árva poronty,
Viccet is úzött belőle a bolond.

A húsvét nagy szágulva megérkezett,
És ölében hozta az enyhe meleget.
A madarak csicsergése
Egy mennyei zongorajáték felzendülése.

Francia Fábián, 6. osztály, Kis Ferenc iskola, Szilágyi

Riport anyával

Egy 12 éves lányikerpár édesanyja, aki emellett az óbecsei Gerontológiai központ házi gondozásának a szervezője, mesélt nekem az anyaságról.

- Mielőtt férjhez mentél hogyan teltek a napjaid?
- Miután befejeztem a tanulmányaimat, elhelyezkedtem az óbecsei Gerontológiai központban, ahol általános nővérként dolgoztam, majd 23 évesen férjhez mentem.
- Mesélj a hétköznapijaidról! Hogyan sikerül, hogy anya, feleség és dolgozó nő szerepében is megállj a helyed?
- Minden nap új forgatókönyv szerint zajlik. A gyerekek állnak az első helyen. Ellátásukban a férjem is segít. A munkaidőm beosztása miatt igazi kihívás egyeztetni a családi, munkahelyi tennivalókat.
- Milyen öröme és nehézségek jutnak eszedbe, ha a lányok babakorszakára gondolsz?
- Igazán fárasztó 2 csöppséget ellátni. A járóni kezdő korszak volt a legnehezebb. Estek-keltek felváltva. De a reggeli ébredések és mosolyok feledtették a nem átaludt éjszakákat.
- Hogyan tudod megoldani, ha nem a megszokott munkaidőben kell dolgoznod?
- Próbálok a teendőimet a kereteken belül elvégezni, de előfordul, hogy egy-egy hétvégén szakmai találkozóra kell utaznom. Szerencsére a férjem megértő, segítőkész, a lányaim már részben önállóak.
- A hallottak alapján az a véleményem, hogy nem könnyű egy személyben anya, feleség, háziasszony lenni, de egy kis segítséggel minden elérhető az életben.

Beretka Karina, 6. osztály, Sever Đurkić iskola, Óbecse

Levél Iluskának

Kedves Iluskám!

A török csata után írom neked e levelet. Kimerítő volt. A törökök kitartóan küzdöttek, de mi, huszárok erősebbek és okosabbak voltunk. Az ellenfél fogva tartotta a francia király lányát, őt sikerült kiszabadítani, viszont el kell kísérenünk az apjához, a francia királyhoz. Iluskám, szemem fénye, bánt-e még téged a mostohád? Mert ha igen, nem állok jót magamért! Ne aggódj értem, jól vagyok, és sokat gondolok rád. Gondold azt, hogy hamarosan a karjaimban leszel. Egy-két hónap, és újra látni fogsz. Kedves Iluskám, gondolj arra a sok kincsre, amit magammal hozok, boldogan fogunk élni. Iluskám, angyalom, nem tart már soká a boldogtalanságod.

A te szerető Jancsid

Magyar Huba, 5. osztály, Samu Mihály iskola, Óbecse

Hajdú Krisztián, 2. osztály, Nikola Đurković iskola, Bácsfeketehegy

RÜGYFAKADÁS

Városom

Szerbiában egy kisebb város Óbecse, az én szülővárosom.

Vajdaság területén van. Ez a település valamikor egy szigetre épült. Vannak boltjaink, postánk, gyógyszertárunk és gyáraink. Mivel többnemzetiségű helység, van katolikus, pravoszláv és református temploma. A Szabadság-szobor a főtéren áll. A Goran park egy szép pihenőhely, amelyet minden évben szebbnél szebb virágokkal ültetnek tele.

Szeretem ezt a várost, mert itt mindent megtalálunk, amire szükségünk van.

Kuszli Petra, 3. osztály, Petőfi Sándor iskola, Óbecse

Az én riportom

Magyarórán azt a feladatot kaptuk, hogy készítsünk valakivel riportot. Én eldöntöttem, hogy az apukámat fogom megkérdezni, aki a munkája mellett este karatét tanít. Leültem vele az ebédőasztalhoz, s feltettem neki ezeket a kérdéseket:

- Mióta foglalkozol a karatéval?
- Kilencéves korom óta.
- Hogyan kedvelted meg ezt a sportot?
- Kiskorom óta vonzott a keleti kultúra és a harcművészet. Beiratkoztam az óbecsei karate egyesületbe, elbűvölt a karate világa, s ez a mai napig tart.
- Mióta tanítasz karatét?
- Első edzői próbálkozásaim a középiskolás éveimben voltak, később az újjvidéki Testnevelési Egyetemen karate edzői képesítést szereztem. Huszonhárom éve az óbecsei karate egyesület edzőjeként tevékenykedek.

– Milyen sport a karate?

– Számomra a karate nem sport, hanem harcművészet, s ezt a hozzáállást szeretném ápolni és továbbítani. Amellett, hogy jó erőnlétet biztosít, szellemünket is fejleszti, és késő öregkorig művelhető. Egészségünk megőrzésében is sokat segít.

Apám olyan lelkesen beszélt, hogy én is kedvet kaptam az edzéshez.

Komáromi Balázs Levente, 6. osztály, Sever Đurkić iskola, Óbecse

Kirándulás

Egy szép áprilisi napon a családommal ellátogattunk a palicsi állatkertbe. Körülbelül hatéves lehettem.

Nagyon izgatott voltam, mert akkor jártam először az állatkertben. Mindenféle elemőzsiát pakoltunk a kocsiba, és útnak indultunk. Az autóból csodálтам a rügyező fákat és a pompás tájat. Egész úton türelmetlenkedtem, és tízpercenként így szóltam:

– Mikor érünk már oda?

– Nemsokára, kislányom – válaszolta anya.

Mikor megérkeztünk, boldogan pattantam ki a kocsiból. Kifizettük a belépőjegyet, és elindultunk befelé. A kígyók látványa félelmet keltett bennem. A tevét és a zsiráfot aranyosnak találtam. Legjobban a körbekerítő úszó fókák és a tarka színeket pompázó papagájok tetszetek. A hatalmas elefánt mellett egészen aprónak éreztem magam.

– Milyen nagy és büszke az oroszlán, ő az állatok királya?

– Igen, úgy tartják – válaszolta az anyám.

Nagyon sok állatot ismertem meg, hiszen eddig nem állt módomban így megcsodálni őket. Az állatkerti látogatás után tettünk egy nagy sétát a tó körül, és elmentünk piknikezni. Leterítettük a piros kockás terítőt, és kipakoltuk a finomságokat. Közben megtárgyaltuk az állatkertben történeteket. Kellően elfáradva és gazdag élményekkel indultunk haza.

Nagyon jól éreztem magam, és elhatároztam, hogy minél előbb újra ellátogatok Palicsra.

Kovács Virág, 6. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Száz éve utazhatunk repülőgépen

1914 januárjában szállt fel az első utasszállító repülőgép. Ez akkor még csupán egyetlen utast tudott szállítani. Ma ezernyi repülőjárat szeli az étert, és egyszerre nagyjából félmillió ember tartózkodik a levegőben. Hogy jutottunk idáig?

Egyszerre nagyjából félmillió ember tartózkodik különböző repülőjáratokon. Az útvonalakat tekintve nem lep meg senkit, hol sűrűsödnek be a vonalak, és hova repül kevés gép. Európában és Észak-Amerikában, valamint Kelet-Ázsiában a legsűrűbbek a vonalak. Kiderül az is, hogy a levegőben való utasszállítás mint kereskedelmi ágazat mindössze 100 éves. Az utasszállítás története 1914-ben kezdődik: Tampa Bay-en, Floridában januárban felszállt az első utasszállító repülőgép. Eddig a pillanatig a repülés tudósok és feltalálók hőbortja volt, innentől azonban vállalkozók kezdtek működtetni járatokat, amelyek az egyik pontról a másikra viszik az utasokat. A repülés a közlekedés egyik formájává vált. Az első vállalkozó egy floridai üzletember, *Percival Elliott Fansler* volt, aki elindította a Tampa–St. Petersburg járatot. A két viszonylag nagy település egymástól nagyjából 20 mérföldnyi távolságban helyezkedik el, és közúton bonyolult, gőzhajón pedig lassú volt köztük a közlekedés. Ideális az új repülőgép számára. Az igaz ugyan, hogy ezen a repülőgépen egyszerre csak egy ember tudott utazni. A jegyek 5 dollárba kerültek, de az első jegyet egy nyilvános árverésen adták el 400 dollárért (ami ma tízezer dollárnak felel meg) St. Petersburg akkori polgármesterének, Abram C. Pheilnek.

Ekkortól kezdve a repülés története hihetetlen fejlődésen ment keresztül. Jól szemlélteti ezt néhány adat: az eladott repülőjegyek száma 1914-ben 1205, 1917-ben már 3065, 1919-ben 6549. Ebben az évben jött létre az első nemzetközi repülőgép London és Párizs között. Nem sokkal később már el lehetett jutni Angliából Ausztráliába repülőn – ez azonban még tíz és fél napot vett igénybe. Ahogyan az első, úgy a második világháború is hatalmas technikai fejlődést hozott a repülésben. Az 1980-as évekre a repülés tömegek közlekedési eszközévé vált – pedig ekkor még meg sem jelentek a fapados légitársaságok. Végül pedig a 2000-es években világválságtól és terrortámadásoktól lett hangos a repülés története. Kérdés, hogy meddig bírja a Föld erőforrással, illetve hogy az okozott környezeti károk mekkorák. A járatok számának növekedésével, a repülőgépek által kibocsátott széndioxid mennyisége szintén növekszik. Mindezekkel a problémákkal biztosan kell valamit kezdeniük a légitársaságoknak a jövőben. Persze jósolni igen nehéz (főleg a jövőt).

A repülőgép útvonalai

Teljes siker volt a napfogyatkozás

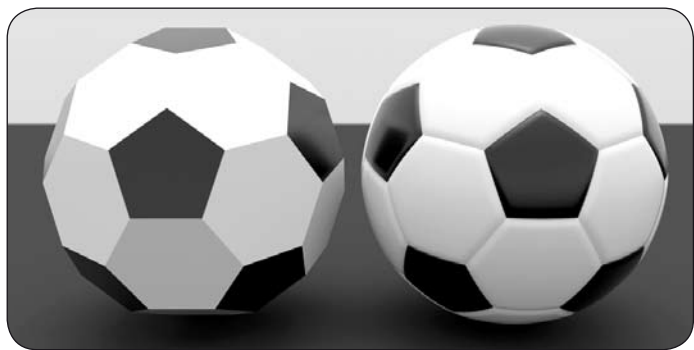
Tökéletes időjárási viszonyok közepette, nagy érdeklődés övezte a 2015. évi március 20-ai napfogyatkozást, mely vidékünkön csak részleges fogyatkozásként volt látható, a Hold csak a napkorong felét takarta el. Sokan az iskolában, csillagvizsgálókban, esetleg otthon várták be a nem túl gyakori jelenséget. Tudni kell, hogy részleges napfogyatkozást meglehetősen gyakran van, teljes napfogyatkozást vidékünkön azonban csak 16 évvel ezelőtt, 1999-ben láthattunk, a következő pedig csak néhány évtized múlva lesz.

Napfogyatkozás-bemutató a miskolci Görög Katolikus Általános Iskolában

Március 20-án sokan a Feröer-szigetekre utaztak, mivel ott nemcsak részleges, hanem teljes napfogyatkozás volt látható. A felvétel a teljes napfogyatkozás utáni pillanatban készült, amikor a Nap fénye újra felvillant a Hold mögül
Fotó: Lőrincz Ádám

Magad uram, ha szolgád nincsen Honnan van ez a kép?

Az interneten számos esetben nem jelölik a képek forrását. Mit tehetünk, ha meg szeretnénk tudni, honnan származik egy kép?

A Google keresőjét legtöbbször csak arra használjuk, hogy egy-két szó alapján megkeressük azt az információt, amelyre szükségünk van. Szavak alapján sokan keresnek képeket és videókat is, de azt kevesebben tudják, hogy képeket más képek alapján is lehet keresni. Erre akkor lehet szükség, ha meg szeretnénk tudni, hogy mikor bukkant fel először a kép, milyen jogok fűződnek hozzá (használhatjuk-e), vagy ha nagyobb méretben, jobb minőségben szeretnénk megszerezni. A Google keresője erre is lehetőséget ad. Tegyük fel, hogy egy cikkben találunk egy képet, amely megtetszik nekünk. Sajnos a cikk szerkesztője elfelejtett bármiféle támpontot adni nekünk, hogy honnan vette a képet, így teljesen magunkra vagyunk hagyatva. Menjünk a kép fölé, és másoljuk ki a kép címét (jobb gomb, majd *Copy Image Location*, *Copy Image URL*, *A kép címének másolása* vagy hasonló).

A címet ezután másoljuk be a Google keresőjébe. Az eredmény nem lesz valami lenyűgöző, de a találati mező tetején ott találjuk azt a sort, hogy „For matching images, try search by image” (a hasonló képekhez próbálja ki a kép alapján való keresést). Ha rákattintunk a linkre, megkapjuk azoknak az oldalaknak a listáját, amelyeken a kép előfordul.

Ebben az esetben számos ilyen találatunk lesz, ami hirtelen nem sokat segít. A találatok között viszont fellelhetjük a hasonló képek blokkját is: ha ezekre kattintunk, akkor valóban rengeteg hasonló kép közül válogathatunk. Ám azt is észre kell vennünk, hogy ekkor már nem az eredeti kép alapján keresünk, hanem a kereső által a képhez rendelt kifejezéshez (ez alkalommal *footballs*).

Ha visszatérünk a találati oldalhoz, akkor ott találjuk a *Search tools* (keresési eszközök) gombot. Ha ezt választjuk, megjelenik egy újabb sor, ebben számunkra a *Time* (idő) a fontos: az ebből nyíló menüben válasszuk a *Custom range* (kijelölt tartomány) funkciót! Ebben beállíthatjuk, hogy mettől meddig megjelent lapok között keressünk. A *To* (-ig) értékét fokozatosan csökkentve eljuthatunk a legkorábbi oldalakig, ahol a kép megjelenik. Érdekes nézni a találati lista első oldalát, és új határnak az ott megjelenő legkorábbi oldal dátumát megadni. Ezzel a módszerrel eljuthatunk a legkorábbi oldalig, ahol a kép megjelent.

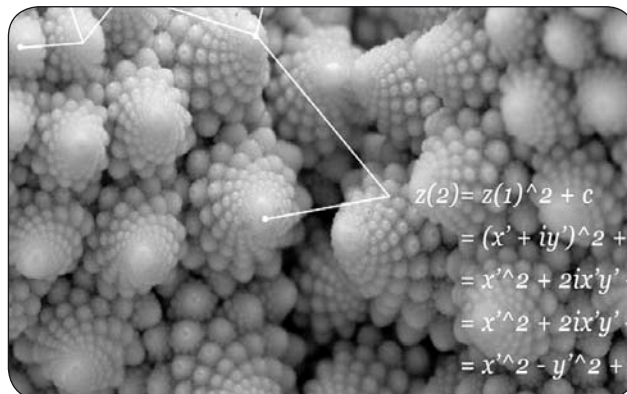
Látható, hogy ezen az oldalon csak eldugottan, kis méretben jelenik meg a kép – valószínűtlen tehát, hogy innen kezdett terjedni (láthatunk, hogy a kép jóval nagyobb méretben is előfordul). Inkább arról lehet szó, hogy ez az oldal már régen megvan, de a képpel csak később díszítették. Ha elkezdünk későbbi találatokat nézni, kellemetlen dologba ütközhetünk: a kép esetleg megtalálható egy képek árusításával foglalkozó oldalon. Ez arra utal, hogy a képet meg kell vennünk, ha használni szeretnénk. Ha nem szeretnénk érte fizetni, jobb, ha kerüljük a használatát. Persze könnyen lehet, hogy senki sem fedezi fel, hogy jogtalanul használjuk, de kellemetlen lehet, ha mégis.

TECH

A matematika egyszerű – Tényleg?

Egy honlap, mely sokat segíthet

A *mateking.hu* honlap azért jött létre, hogy bebizonyítsa, a matek tanulása lehet könnyű szórakozás is, ahol minden nagyon egyszerű és érthető. Hihetetlenül hangzik?

A matematika oktatásának egyik legnagyobb problémája az, hogy nem képes kialakítani a megfelelő szemléletet, hogy mit miért csinál az ember egy probléma megoldása során. A legtöbb oktatási megoldás eredményeket vagy módszereket közöl, valójában azonban nem a végeredmény, hanem a végeredményhez való eljutás és az ehhez szükséges módszerek kiválasztása jelenti a valódi kérdést.

A *mateking.hu* weboldalnak az a célja, hogy letisztult, egyszerű példákon alapuló magyarázatokkal azt válaszolja meg a felhasználóknak, hogy mit miért kell csinálnia ahhoz, hogy egy problémát megoldjon.

A weboldalon oktató képsorok formájában történik az oktatás. Ezek egyfajta diaképek, de ellentétben a hagyományos PowerPoint-szerű diákkal, itt általában 100–150 képkocka van képsoroként, és apró lépésenként folyamatosan átalakuló képet lát a felhasználó, mintha egy film képkockáit nézné. A hagyományos PowerPoint-szerű diák olyanok, mintha egy futóversenyről két képet mutatnánk be, az egyik a rajt, a másik a cél, amiből nem derül ki szinte semmi a verseny folyamatáról.

A *mateking.hu* képsorai nem a végeredményt mutatják be, ami egy matematikai probléma megoldásánál lényegében mellékes, hanem az ahhoz vezető utat. Ezt az a sajátos felfogás teszi lehetővé, hogy a képsorok képkockái nagyon apró részleteiben mutatják be a megoldás lépéseit, rávilágítva a lépések okára és következményére.

A képkockák nagy száma miatt mérföldkövek teszik lehetővé a gyorsabb lépkedést, ha valaki számára az adott rész már ismert, és csak nagyobb lépésekben szeretné átfutni.

A képsorok minimalista stílusban készülnek el, a magyarázó szövegek mérete és száma is a lehető legkevesebb, minden lehetséges helyen ábrák és színek szemléltetik a magyarázatokat. A minimálisan megjelenő szövegek stílusa rendkívül közvetlen, szinte meseszerű, nagyon erős hasonlatokkal és képekkel, ami segít feloldani a matematika okozta stresszt, és így könnyebb befogadni a tartalmakat. A matematikai kifejezések gyakran úgy jelennek meg a szövegben, mint élő szereplők, például „itt jönnek ezek a mátrixok”, vagy „lássuk, mit akar ez a képlet” stb. (*Nyest.hu*)

Szintók, kalapos gáborok, beások

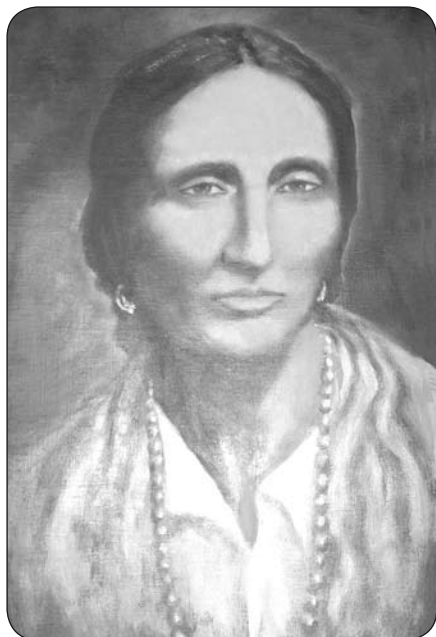
Kik valójában a cigányok? – A kérdés április 8-a közeledtével különösen időszerű, mert ez a roma kultúra világnapja

Vajdaságban vannak települések, ahol alig vagy egyáltalán nem élnek romák – vagy ahogyan széles körben nevezük a népcsoportot: a cigányok –, míg másutt szép számban találkoznunk velük. Sokan közülük nem beszélik az anyanyelvüket, hanem a környezet nyelvét veszik át. Vidékünkön egy részük a szerb nyelvvel és kultúrával azonosul, de arra is akad bőven példa, hogy magyarul társalognak, magyar nyelvű iskolai tagozaton tanulnak, a magyar kultúrát tartják a magukénak. Az igazsághoz tartozik, hogy keveset tudunk róluk, nyelvük, kultúrájuk, történetük a homályba vész. Itt az alkalom, hiszen április 8-án ünneplik világnapjukat, annak emlékére, hogy 1971. április 8-án ült össze az I. Roma Világkongresszus.

A szálak Indiáig vezetnek

A 18. századig jellemzően úgy hitték, hogy a cigányok Egyiptomból jöttek, erre utal az angol „gipsy” vagy a spanyol „gitanos” elnevezés is. Ám Wáli István, egy szemfüles református teológus, aki az 1750-es években Németalföldön tanult, megismerkedett ott három dél-indiai diákkal, és feltűnt neki, hogy az ő nyelvük nagyon hasonlít ahhoz, ahogy otthon a környékükön élő cigányok beszélnek.

Ezután indultak el a kutatások a cigányok indiai eredetére nézve. A jelenlegi álláspont szerint a cigányok elődei a mai India területéről több csoportban, az 5. és a 10. század között indultak el, és Perzsián áthaladva jutottak el a Balkánra. A 15. század elején már megjelentek a Magyar Királyságban. Egy kutató beszámol egy bejegyzésről, amelyet az 1416-os brassói városi számadáskönyvben talált, hogy a város az „egyiptomi” (tehát valószínűleg cigány) Emaus úrnak és társainak alamizsnát adott: tíz dé-

Lengyel néven Bronisława Wajs, vagy roma néven Papisza az első ismert cigány származású költőnő (1908–1987)

Rendkívül sok világhírű zenész került ki a cigányság köréből, a képen a 100 Tagú Cigányzenekar egy része

nárt készpénzben, két dénár áráért szárnyast és hatért terményeket. Nem sokkal később már letelepedett cigányokról is vannak feljegyzések. A cigány csoportok jó része azonban vándorlásban maradt. A beások például a 18. századtól érkeztek magyar területekre.

Változatos nyelvezete, életmódja és vallása ellenére genetikailag közel áll egymáshoz az Európában szétszórta élő roma népesség – állapította meg a cigányság eredetét minden eddiginél részletesebben kutató nemzetközi vizsgálat. Az európai bevándorlás nagyjából 1500 évvel ezelőtt indult meg, amikor egy kisebb csoport útra kelt Északnyugat-Indiából.

Tizenegymillióan Európában

A romák alkotják a legnagyobb kisebbséget Európában, becslések szerint 11 millióan élnek a kontinensen, vagyis többen vannak, mint Magyarország, Görögország, Portugália vagy Belgium népessége. Genetikai alapon akarták feltárni a cigányság eredetét és elterjedését a kontinensen. Korábbi nyelvészeti kutatások már utaltak az európai romák indiai eredetére, pontos származásukról és elterjedésükről azonban nem maradtak fenn írásos emlékek. A genetikai vizsgálatok most megerősítették a nyelvtudományi eredményeket: 13 országból gyűjtött DNS-minták vizsgálatával igazolták az indiai származást, és pontosí-

tották a vándorlásukra vonatkozó adatokat is. Érdekes, hogy a magyar romák genetikailag különböznek a nyugat- és észak-európai cigányoktól, és a közép-európai, balkáni populációkhoz állnak közel.

Ezer éve érték el a Balkánt

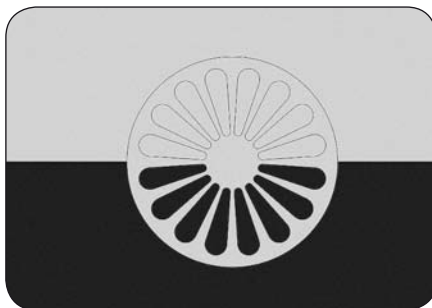
A genetikai vizsgálatok megerősítették a romák indiai származását. Körülbelül 1500 éve indult el India északi-északnyugati részéből egy viszonylag kis létszámú csoport Európa felé. Közép-Ázsián, a Közép- és a Közel-Keleten átvándorolva – ahol nem keveredtek jelentősen a helyi népekkel – érték el a Balkánt, körülbelül 1000 évvel ezelőtt.

Azután mintegy 900 éve újabb jelentős esemény történt: a Balkánon élő roma népesség kettévált. Egyik részük nyugatra indult (Spanyolország, Portugália felé), a másik csoport Európa keleti része felé fordult. Letelepedésük után valamennyire keveredtek a helyi népekkel, de alapvetően megőrizték genetikai jellemzőiket. Az Európában élő romák ma is az Indiában élő népekkel mutatják a legnagyobb genetikai hasonlóságot.

Felderíthetetlen a magyarországi romák története

Vitatott, hogy a romák mikor bukkantak fel a történelmi Magyarország területén. A szaktudósok a 15. század elejei dokumentumokat tartják hitelesnek. Ez egybeesik az oszmán-törökök balkáni terjeszkedésével, a középkori álmok összeomlásával.

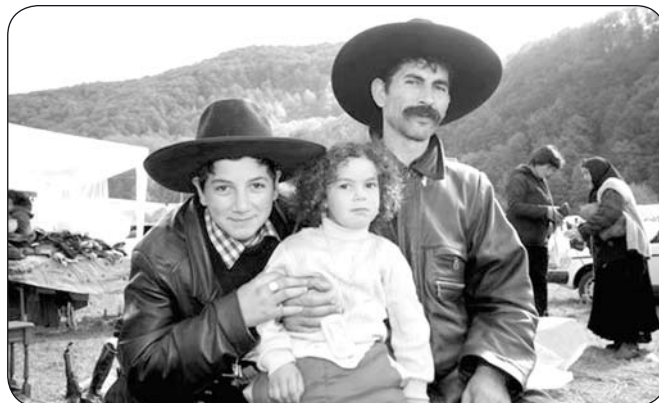
Nem tekinthetők hitelesnek azok a legendák, melyek szerint II. András királynak az 1219-es keresztes hadjáratából visszatérő seregét cigány népesség is Magyarországra kísérte volna. Az sem valószínű Nagy Pál középkortörténész szerint, hogy a Zygan vagy Scygan írásmóddal írt birtokos család cigány származású lett volna a 14. századi Magyarországon – inkább a török Szigán személynév-

A cigányok zászlaja

Indiai cigányok

Főleg Erdélyben honosak a kalapos gáborok

ből alakulhatott ki ez az írásalak. (Az ő birtokuk volt Cigánd, így e település neve sem a cigányokra utalt.)

Az első dokumentumok

A romákkal kapcsolatos első hiteles dokumentum 1422-ből került elő: április 19-én Zsigmond király Szepesen menlevelet bocsátott ki László cigány vajda népének. A romák ekkor átjárást kértek Nyugat-Európa felé: 1427-ben Párizsban is feltűntek Zsigmond „ajánlólevelével”.

A cigányság elnevezései

1419-ben a cigányokat az egyiptomiakkal azonosítják Nyugat-Európában: Konrad Justingen krónikája, mint a fáraó népét, egyiptomi eredetűnek tartja. Később az angol, a francia és a spanyol nyelvben is az egyiptomi szó eltorzulásából ered a „gypsy” vagy a „gitan” elnevezés. Mindez tévedés, mert csak kisebb csoportjuk érkezhettek Egyiptomtól Európába. A nép cigány elnevezése a görög atszinganosz, atsziganosz szóból ered, amely pogány, eretnek, érinthetetlen jelentésű volt. A roma (emberek) elnevezést a cigányság maga használja, 1971-es világkongresszusuk óta.

A magyarországi romák három nagy csoportja

A cigányság a 15. századtól folyamatosan érkezik Magyarországra. A Nyugat-Európából történt kiszorításuk, kiűldözésük – 15. század második fele, 16. század – óta egyre többen maradtak a Kárpát-medencében. Mohács,

vagyis az újabb török invázió, 1526 után már a nyugati utazók is nagyobb csoportjaikat figyelik meg a három részre szakadt Magyarország különböző vidékein. A 18. század végéig itt lévőket Mária Terézia (1740–1480) kegyetlen rendelkezései próbálták az anyanyelvükről leszoktatni. Betiltották a cigány nyelvet, a cigány családoktól elvették a gyermekeiket, és nevelőszülőknek adták őket.

A magyarországi cigányság egy része így a 18-19. századra elmagyarosodott, ők a „magyarcigányok” vagy romungrók. Minthogy a romák ezután is folyamatosan érkeztek, de később már nem a Mária Terézia-kori intézkedések vonatkoztak rájuk, ez járulhatott hozzá ahhoz, hogy az újonnan bevándoroltak megőrizték az eredeti cigány, roma nyelvüket, így például a lovárit. Őket szokták oláhigányoknak is nevezni, de ezt a nevet ők maguk nem szívesen használják. A mai Magyarországon élő cigányok harmadik nagyobb csoportja a beásoké, ők döntően Baranyában élnek, és archaikus/régies román nyelven beszélnek.

Ezenkívül egy jelentős csoportot alkotnak a cigányságon belül a szintóké, és nagyon ismertek a gábor cigányok is. A szintókat német cigányoknak is nevezik, Európa nyugati felén élnek, a kalapos gáborok pedig főleg Erdélyben honos cigányok. Jellegzetességük a férfiak által hordott nagy, széles karimájú, fekete kalap, illetve a hatalmas bajuszuk, valamint a nők által hordott színes népviselet. Más népekkel nem keverednek, kizárólag egymás között házasodnak.

Gelem, gelem – a cigány himnusz

Ugyancsak az 1971-ben, a Londonban tartott első Roma Világkongresszuson fogadták el a **Gelem, gelem...** kezdetű cigány himnuszt. Ennek eredetije egy több változatban élő balkáni cigány népdal, mely feldolgozva, mint népies műdal, több formában élt már az 1930-as években. A himnusz szerepe azonban nem maradt meg ezen a szinten. Olyannyira ismert és népszerű lett a cigányok körében, hogy gyakorlatilag ismét folklorizálódott. Ma már számtalan zenei előadásmódja és szövegváltozata létezik. Ugyancsak megszülettek a nem cigány nyelvű szövegváltozatok is, melyek azonban általában új szöveggalítások, nem csak fordítások. Az eredeti szöveg:

*Gelem, gelem, lungone dromenca
Maladilem baxtale Romenca
Ah, Romale, kathar tume aven,
le caxrenca, baxtale dromenca?*

Aj, Romale, aj, Čhavale!

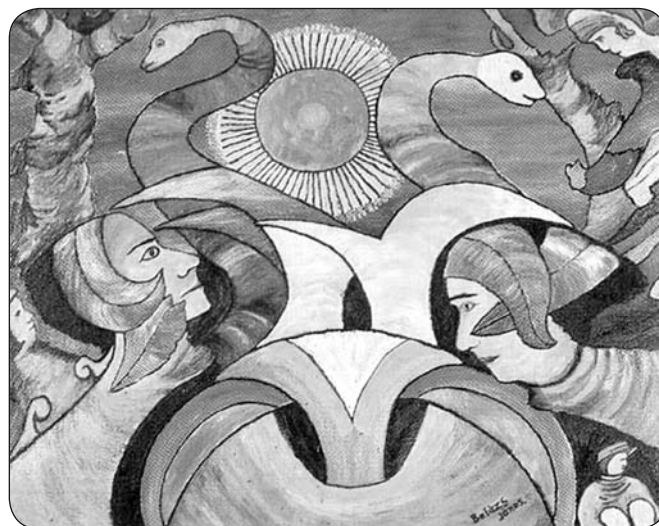
*Vi man sas ek bari familija,
Mudardasle e kali legija.
Athe vrema, uštyi rom akana,
Te xutrasa, maj mišto keresla!
Aven manca sa lumake Roma,
Thaj putras le romane droma!*

Aj, Romale, aj, Čhavale!

Sértő-e a cigány elnevezés?

A cigányok Indiából származó nép, mely a 15. században vándorolt be Európába. Önmagukat *romnak*, vagyis „embernek”, illetve néha *kálonak*, „feketének” nevezik. A magyarországi vándorcigányok néhol *manusnak* (szintén „ember”) is nevezik magukat.

A világ népei és nyelvei különféle szavakkal nevezik a cigány népet. A már említett londoni világkongresszuson fogadták el, hogy a világ összes cigány származású emberének közös és hivatalos elnevezése attól kezdve a rom többes számú alakja, azaz a roma legyen. A hagyományos cigány elnevezés ma egyesek szerint sértő, ezért a közéletben kerülendőnek tartják. A cigányok nagy része azonban továbbra is cigánynak nevezi magát, hiszen ez a szó a magyar nyelv része évszázadok óta, és alapjában véve nincs benne semmi sértő. Persze sértően is hangozhat – mint sok minden más –, ha sértő szándékkal mondják ki.

Balázs János cigány festő műve: A nap szerelmesei

A világ legkisebb gerincesei

A gerincsek törzsébe a porcos halak, csontos halak, kétéltűek, hüllők, madarak és az emlősök osztálya tartozik. Az alábbiakban végignézzük, hogy az egyes osztályoknak melyek a Földön ma fellelhető legkisebb képviselői.

Kutyacápa

A porcos halak osztályába a cápák és a ráják tartoznak. A világ legkisebb ismert cápafaja az alig 17 centiméteres törpe kutyacápa, amely a Karibi-térség vizeiben, mélytengeri körülmények között él.

Törpe géb

A ma élő legkisebb csontos hal a törpe géb, egy szintelen, majdnem átlátszó lény, amelyre a Fülöp-szigeteki Luzon tavaiban és patakjaiban bukkantak. „Jól fejlett” hímjei is csak 7,5–9,9 milliméter hosszúak és 4–5 milligramm tömegűek (a nőstények kicsit nagyobbak).

Béka

A Földön élő legkisebb kétéltű egy nemrég Pápua Új-Guineán felfedezett békafaj, amely egyben a világ legkisebb gerincese is. Hossza csupán 7,7 mm.

Törpe gekkó

A világ legkisebb hüllőjét szintén nem olyan régen, 1998-ban fedezték fel a Dominikai Köztársaságban. A mindössze 16 milliméteres törpe gekkó a karib-tengeri szigeteken őshonos.

Méhkolibri

Körülbelül 1,6-2 grammos tömegével és 5-6 centiméteres hosszával a méhkolibri a madarak – és egyben a melegevű gerincsek – legkisebb képviselője. Kuba környékén őshonos. Nektárral táplálkozik, de rovarokat is fogyaszt. Naponta nagyjából fél testtömegnyi táplálékot fogyaszt. Apró termete és a repülés közben hallható hangja a méhre emlékeztet, ezt a hangot a másodpercenkénti 30–80 szárnycsapása váltja ki. Repülés közben meg tud állni egy helyben, sőt hátrafelé is tud közlekedni. Ághoz rögzített, törmelékből, mohából és pókhálóból készített fészke mindössze 3 cm átmérőjű.

Dongódenevér

A világ valószínűleg legkisebb emlőse a méret alapján a dongódenevér. A délkelet-ázsiai Mianmar és Thaiföld egyes területein, barlangokban él. Testhossza 29–33 mm, amihhez 22–26 milliméteres karok csatlakoznak,

testtömege pedig 1,5–3 gramm között mozog. Naponta kétszer, hajnal előtt és alkonyatkor vadászik kisebb ízeltlábúakra, az éjszakát a barlangok mélyébe húzódva, csoportosan tölti.

Kised cickány

Noha a koponyamérete nagyobb, mint az előbb említett dongódenevére, tömege alapján az etruszk, vagy más néven kised cickány a legkisebb emlős a Földünkön. Súlya mindössze 1,5–2 gramm körül mozog, de a faj legkisebb képviselői mindössze 1,3 grammot nyomnak, és 3,6 cm hosszúak. Az átlagos egyed 6 cm hosszú a fejtől a farok alapjáig – maga a farok 4 cm hosszú. Szíve percenként 1300-at ver, ezalatt 300-at lélegzik. Magányos életmódot folytat, agresszív állat. Tápláléka nagyrészt rovarokból (szöcskékből, csótányokból) és pókokból áll. Saját testméretével összemérhető állatokra vadászik, éjszaka, igen gyorsan és precízen.

Az oroszlánfóka

Az oroszlánfóka a tengeri ragadozók között az egyik legegészségesebb élőlény. Elképesztően gyorsan és igen kecsesen fordul, csavarodik a víz alatt, mintha csak repülne benne.

Életmód

Az oroszlánfóka társas lény. Kolóniákban él, melyekben gyakran százával, sőt ezrével tolonganak az állatok.

Az oroszlánfóka felváltva pihen a szárazföldön és vadászik a vízben. Nehéz, hengersizű teste ellenére fűgén mozog a szárazon is. Mozgás közben megemeli testét, és mellső, illetve hátsó uszonyaira támaszkodik.

Vízbe merüléskor fejjel előre bukik le. Gyakran egyszerre 20–30 állat csusszan a vízbe. A víz alatt elzárja orr- és fülnyílásait. Hosszú percekig képes lenni maradni, mielőtt újra felbukkanna levegőt szippantani.

Táplálék és vadászat

A kaliforniai oroszlánfókának hatalmas étvágya van. Egy átlagos fejlettségű állat testtömegének 14%-át veszi fel naponta táplálék formájában, csak így tudja fenntartani kondícióját és ellensúlyozni a hideg vízben elszenvedett hővesztéséget.

Az oroszlánfóka vadásztechnikája abból áll, hogy prédáját hosszasan üldözi, vagy lemerül a tengerfenékre, és pofájával a sziklahasadékokban kutat eleség után. A polip éppúgy része táplálékának, mint a tintahalak, más hal-fajok és rákok.

Az oroszlánfóka kitűnően lát a víz alatt, vadászat közben elsősorban látószervére hagyatkozik. Feltételezik, hogy jól fejlett, pamacsszerű tapogatóbajsa szintén a préda felkutatását szolgálja.

A fóka és az ember

A 19. században Kalifornia partjai mentén hihetetlen számú oroszlánfókat öltek le, hogy olajat nyerjenek a testükből. Az állatok zsíráját feldarabolták, és kifőzték, így készült az olaj. Később a bőrét is felhasználták enyv készítésére.

Napjainkban a kaliforniai oroszlánfókák intelligenciájukról és fogságban tanúsított játékos viselkedésükről híresek. Állatkertekben, cirkuszokban és tengeri akváriumokban legtöbbször ezzel a fajjal találkozhatunk. Az oroszlánfókák ilyenkor szinte kérkednek „tudományukkal”, emiatt nagyon kedvelt állatok.

A legokosabb állat

A kaliforniai oroszlánfóka a legújabb kutatások szerint a világ legokosabb állata lehet.

Egy Rio névre keresztelt példány hihetetlen emlékezőtehetségével ejtette bámulatba a tudósokat, miután kiderült, hogy pontosan emlékszik egy bonyolult trükkre, melyet tíz éve nem gyakorolt egyszer sem. Ezzel pedig a legjobb emlékezőtehetséggel megáldott nem emberi élőlény lépett elő.

Az eredeti kísérlet lényege az volt, hogy számokat és betűket kellett az állatnak párosítania, és a helyes választást hallal jutalmazták. Sok más emlős, különösen a majmok és a csimpánzok jók a mutatóanyagok betanulásában, ám gondjuk van az emlékezéssel. Hamar megtanulják a trükköket, de később csak akkor emlékeznek rájuk, ha rendszeres „emlékeztetőt” kapnak a szabályokról.

Rio azonban tíz év múltán is habozás nélkül kiválasztotta a betű- és számpárokat anélkül, hogy közben akár egyszer is emlékeztették volna a mutatóanyagra. A tudósok szerint ez annak köszönhető, hogy az oroszlánfóka egyes zsákmányállatait csak az év bizonyos szakában lehetők fel élőhelyein, így felismerésükhöz igen jó memória szükséges.

Kosztolányi Dezső

Esti Kornél

(Részlet)

MELYBEN A BOLGÁR KALAUZZAL CSEVEG BOLGÁRUL, S A BÁBELI NYELVZAVAR ÉDES RÉMÜLETÉT ÉLVEZI

– Ezt el kell mesélnem nektek – szól Esti Kornél. – Múltkor egy társaságban valaki azt mondta, hogy sohasem utaznék olyan országba, melynek nem beszéli nyelvét. Igazat adtam neki. Elsősorban engem is az emberek érdekelnek az úton. Sokkal inkább, mint a múzeumi tárgyak. Ha beszédüket csak hallom és nem értem, olyan érzés fog el, mintha szellemileg süket volnék, mintha némafilmet pörgetnének előttem, zene és magyarázó fölírások nélkül. Idegesítő ez és unalmas.

Miután mindezt kifejtettem, eszembe jutott, hogy ennek az ellenkezője is épp annyira áll, mint minden dolognak a világon. Pokoli multság úgy járni-kelni idegenben, hogy a szájak lármája közönyösen hagy bennünket, s mi kukán meredünk mindenkire, aki megszólít. Micsoda előkelő magány ez, barátaim, micsoda függetlenség és felelőtlenség. Egyszerre csecsemőnek érezzük magunkat, gyámság alatt. Valami magyarázhatatlan bizalom ébred bennünk a felnőttek iránt, akik bölcsőbbek nálunk. Hagyjuk, hogy helyettünk beszéljenek és cselekedjenek. Aztán mindent elfogadunk, láthatatlanul, illetve hallatlanul.

Ritkán volt részem ilyen élményben – mert amint tudjátok, tíz nyelven beszélek –, voltaképp csak egyetlenegyszer, akkor, amikor Törökországba igyekezve, Bulgárián is átszaladtam. Bulgáriában mindössze huszonnégy órát töltöttem. Azt is vonaton. Ott történt velem ez, amit kár volna elhallgatnom. Végre akármikor meghalhatok – egy hajszálér megpattan a szívben vagy az agyban –, s másvalaki – ebben bizonyos vagyok – ilyesmit nem élhet meg soha.

Hát éjszaka volt. Már éjfél is elmúlt. Vágtott velem a gyors, ismeretlen hegyek és falvak között. Úgy fél kettőre járhatott. Nem tudtam aludni. Kiálltam a folyosóra levegőzni. Hamar eluntam magam. A táj szépségéből csak fekete packákat láttam. Eseménynek számított, ha fölillant valahol egy tűzpont. Köröttem minden utas az igazak álmát aludta. Lélek se járt a kocsikban.

Épp cihelődtem, hogy visszatérjek fülkémbe, amikor lámpával kezében megjelent a kalauz, egy fekete bajszos köpcös bolgár, aki éjszakai körsétáját – úgy látszik – befejez-

te. Jegyemet már régen látta. Nem volt velem semmi dolga. De köszöntésül – barátságosan – rám villantotta lámpáját és szemét. Aztán mellém állt. Nyilván ő is unatkozott.

Fogalmam sincs, miért és hogyan, de ekkor elhatároztam, hogy török-szakad, elbeszélgetek vele, mégpedig hosszan, kiadósan. Azt kérdeztem tőle bolgárul, dohányos-e? Csak ennyit tudtam bolgárul. Ezt is a vonaton tanultam a hirdetményből. Azonkívül még öt-hat szót tudtam, azt, ami az úton kénytelen-kelletlen ránk ragad, hogy *igen* és *nem* satöbbi. De – esküszöm nektek – többet nem tudtam.

A kalauz sapkája ellenzőjéhez emelintette kezét. Szétkattintottam dohánytárcámát és megkínáltam. Kivett egy aranyvégű cigarettát, mély tisztelettel. A kalauz gyufát kotorászott elő, meggyújtotta, s merőben ismeretlen nyelven olyasmit rebegett, hogy: *parancsoljon*. Én erre feléje tartottam kéken lobogó öngyújtómat, s utána szajkóztam azt a szót, melyet életemben először hallottam.

(...)

Tehát vidáman füstölögtünk én meg a kalauz abban a meghitt csöndben, melyből a nagy barátságok, az igazi megértések, az életre szóló lelki frigyek támadnak. Komoly voltam és nyájas. Homlokomat néha összeráncoltam, aztán – változatosságból – földerítettem, s rápillantottam, igen figyelmesen. De a társalgást, melynek ígézetes lehetősége már a levegőben lebegett, közvetlenül a fejünk fölött, valahogy mégiscsak meg kellett indítanom. Ásítottam és sóhajtottam. Egyszerre vállára tettem kezem, magasba vontam szemöldököm, úgy, hogy mindkettő egy-egy óriási kérdőjelle görbült, s fejemet fölvetve ezt mormogtam: – Na? – A kalauz, aki az érdeklődésnek ebben a pajtási formájában holmi gyermekkori emléket fedezhette föl vagy egy cimborájának modorát, aki így szokott tőle tudakozódni, hogy – „mi újság nálatok, hékás?” – elmosolyodott. Beszélni kezdett. Négy-öt mondatot mondott. Akkor elhallgatott és várt.

Én is vártam. Erre megvolt az okom. Azon tűnődtem, hogy mit kell rá felelnem. Rövid habozás után döntöttem. Ezt mondtam: *Igen*.

Tapasztalatom tanított erre. Valahányszor nem figyelek a társalgásra, vagy nem értek valamit, otthon is mindig így szólok: *Igen*. Ebből még soha semmi baj nem háramlott rám. Még abban az esetben sem, ha ezzel valamit helyeselni látszottam, amit kárhoztatnom kellett

volna. Ilyenkor el lehet hitetni, hogy gúnyosan igeneltem. Az *igen* legtöbbször *nem* is.

Hogy okoskodásom nem volt alaptalan, azt a következők fényesen igazolták. A kalauz sokkal közlékenyebb lett. Sajnos, újra elhallgatott és várt. Most kérdő hangsúllyal, kissé értetlenül és csodálkozva érdeklődtem: *Igen?* – Ez – hogy úgy fejezzem ki magam – végképp megtörte a jeget. A kalauz fölengedett, s beszélt, körülbelül egy negyed óráig beszélt, kedvesen, nyilván változatosan is, s nekem ezalatt nem kellett törnöm a fejem, hogy mit válaszoljak.

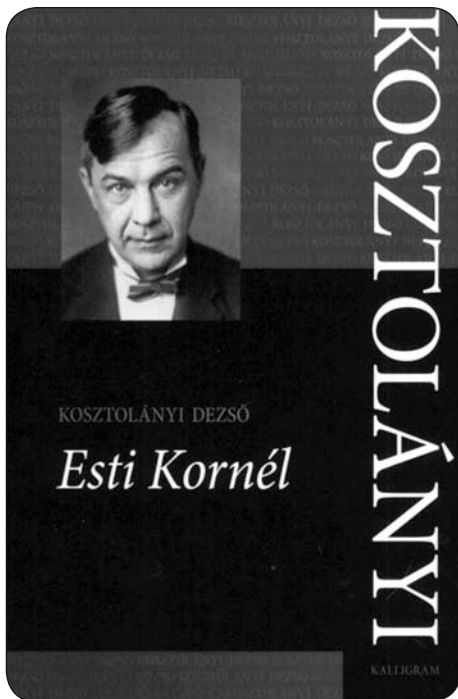
Ekkor értem el első döntő sikeremet. Ahogy a szavak patakzottak a szájából, ahogy fecsegett-locsogott, abból nyilvánvalóvá vált, hogy engem már álmában se tartana idegennek. Ezt a hitet azonban, bár szilárdnak látszott, fönn kellett tartanom. Ha egyelőre mentesültem is a felelgetés számomra fölöttébb kínos köteletségétől, s ha szájamat állandóan bedughattam is aranyvégű cigarettámmal, mintegy ezzel jelezve, hogy szájam „foglalt”, s nemigen ér rá beszélni, azért mégse hanyagolhattam el önfeláldozó szórakoztatómat, és időnként gondoskodnom kellett arról, hogy a társalgás tűzét tápláljam.

Mivel értem el ezt? Nem szavakkal. Játsoztam, mint a színész – egy kitűnő színész –, minden ízemmel. Arcom, kezem, fülem, még a lábam ujjai is úgy mozdítottak, amint kellett. De óvakodtam a túlzásoktól. A figyelmet mimeltem, ellenben nem azt az erőlködő figyelmet, mely már eleve gyanús, hanem azt a figyelmet, mely hol lankad és szétszóródik, hol újra lobotvet és föllángol. Másra is ügyeltem.

Olykor egy taglejtéssel tudattam, hogy nem értettem azt, amit mondott. Ti természetesen azt hiszitek, hogy ez volt a legkönnyebb. Hát tévedtek. Ez volt, barátaim, a legnehezebb. Minthogy abból, amit karattyolt, én tényleg egy árva betűt sem értettem, vigyáznom kellett, hogy vallomásom ne legyen túlságosan őszinte és meggyőző. Nem is tévesztettem célt. A kalauz egyszerűen ismételte utolsó mondatát, én pedig bólintottam, mintha így szólónék: – Ja úgy, az már egészen más.

(...)

Hajnali három óra lett – már másfél órája csevegtünk –, s a vonat lassítani kezdett. Állomáshoz közeledtünk. A kalauz kapta lámpáját, bocsánatot kért, hogy le kell ugrania, de

biztosított, hogy nyomban jön, s akkor majd elmondja a végét, ennek a kutyateremtette bolondságnak a csattanóját, mert az aztán a legjobb.

Kikönyökölttem az ablakon. Megfürdettem zúgó fejem a hús levegőben. A hamuszürke égen a pitymallat bazsarózsái nyiladoztak. Egy tejfölszagú falucska hevert előttem. A pályaudvaron pár paraszt, pár kendős asszonyosság várakozott. Ezekkel a kalauz bolgáruul beszélt, akárcsak velem, de több eredménnyel, mert az utasok tüstént megértették őt, s a szerelvény végén levő harmadosztályú kocsik felé indultak.

Néhány perc múlva megint mellettem állt a kalauz – száján még ki se húlt a mosoly –, és kuncogva folytatta. Rövidesen elcsattant az a csattanó, melyet ígért. Kipukkant belőle a kacaj. Úgy hahotázott, hogy rengett a hasa. Annyi szent, jó pipa volt, ördögös egy fickó. Még akkor is hahotázott, mikor kabátja zsebébe nyúlt, s onnan kivett egy gumiszalaggal átkötött, ösztövére jegyzőkönyvet, abból egy gyúrt, piszkos levelet, mely valószínűleg szervesen a történethez tartozott – talán döntő érve volt –, s kezembe nyomta, hogy olvassam el, mit szólok hozzá. Istenem, mit szóljak hozzá? Irónnal írt, elmaszatolt cirill betűket láttam, melyeket – sajnos – nem ismerek. Figyelmesen belemélyedtem a levél olvasásába. Ezalatt ő félreállt, és leste a hatást. *Igen* – dűnnyögtem – *igen, igen* – részint állítólag, részint tagadólag, részint kérdőleg. Közben a fejem is csóválgattam, mintha ezt állapítanám meg: *jellemző, vagy: hallatlan, vagy: ilyen az élet*. Ez mindenre alkalmazható. Az életben még nem fordult elő olyan helyzet, melyre ne lehetett volna alkalmazni, hogy *ilyen az élet*. Ha valaki meghal, akkor is csak azt mondjuk: *ilyen az élet*. Megtapogattam a levelet, meg is szagoltam – enyhe penészszata volt –, s minthogy egyebet nem tehettem vele, visszaadtam neki. Jegyzőkönyvében még sok minden volt. Csakhamar kivett egy fényképet is,

GYÖNGYHALÁSZ

mely – nem kis meglepetésemre – egy kutyát ábrázolt. Szájam csücsörítve nézegettem a fényképet, mint rajongó kutyabarát. De észrevettem, hogy a kalauz ezt nem helyesli. Úgy rémlett, hogy egyenesen haragszik erre a kutyára. Hát én is elkomorodtam, s a kutyára vicserítettem a fogam. Ámulatom azonban akkor hágott tetőfokra, mikor a kalauz a jegyzőkönyv vászontáskájából egy selyempapírosba csomagolt rejtélyes holmit emelt ki, s arra kért, hogy ezt én magam bontsam ki. Kibontottam. Mindössze két nagy, zöld gomb volt benne, két csontgomb, két, férfikabátra való csontgomb. Csörgettem a két gombot, játékosan, mintha általában különös kedvelője volnék a gomboknak, de a kalauz ekkor kikapta a kezemből a gombokat, s gyorsan, hogy ne is lássa többé, eldugta jegyzőkönyvébe. Aztán pár lépést tett, elfordult, s a kocsi felé hódolt.

Nem értettem a helyzetet. Odasiettem hozzá. Olyasmit láttam, amitől megfagyott a vér ereimben. Szeme tele volt könnyel. Ez a nagy, kövér ember sírt. Eleinte férfiasan, titkolva könnyeit, de aztán úgy sírt, hogy a szája vonaglott, és a lapockái reszkettek.

Őszintén szólva szédülni kezdtem az élet mély, kibogozhatatlan zürzavarától. Micsoda ez itt? Hogy függ össze ez a sok szó a nevetéssel és a sírással? Mi köze egyiknek a másikhoz, a levélnek a kutyafényképhez, a kutyafényképnek a két zöld csontgombhoz, és mindennek a kalauzhoz? Örület ez, vagy éppen az ellenkezője, az érzelem emberien egészséges kibuggyanása? Egyáltalán van-e az egésznek valami értelme, bolgáruul vagy más egyéb nyelven? A kétségbeesés környékezett.

Keményen megragadtam a kalauz két vállát, hogy lelket öntsek beléje, s fülébe ezt kiáltottam bolgáruul háromszor: *Nem, nem, nem*.

Ő könnyeiben fuldokolva egy másik, szintén egytagú szót dadogott, mely jelenthette ezt: *Köszönöm szíves jószágát*, de jelenthette ezt is: *Ronda ripacs, hitvány csirkefogó*.

Lassan magához tért. Halkabban pihegett. Zsebkendőjével törölgette nedves arcát.

Megszólt. Most azonban hangja tökéletesen megváltozott. Kurta, éles kérdéseket intézett hozzám. Bizonyára ilyesmiket: „Ha az előbb azt mondtad, hogy *igen*, miért mondtad nyomban utána, hogy *nem*? Miért helytelenítetted azt, amit helyeseltél? Legyen vége ennek a gyanús játéknak. Vallj színt. Hát *igen*-e, vagy *nem*?” A kérdések egyre gyorsabban és határozottabban kattogtak, mint a gépfegyverek, a mellemnek szögezve. Ezek elől nem lehetett kitérnem.

Úgy látszott, hogy kelepčébe kerültem, s elhagyott jószerencsém. De megmentett fölényem. Kiegyenesedtem, metsző hidegséggel mértem végig a kalauzt, s mint aki méltóságán alulnak tartja, hogy ilyesmire válaszoljon, sarkon fordultam, és nagy léptekkel fülkémbe távoztam.

Ott fejemet a gyűrött kispárnára ejtettem. Oly gyorsan aludtam el, mint aki szívészélhűdés következtében szörnyethal. Déltájt forró verőfényben ébredtem. Valaki megkocintotta fülkém ablaküvegét. A kalauz lépett be. Figyelmeztetett, hogy a következő állomáson ki kell szállnom. De nem mozdult. Csak állt-állt mellettem hűségesen, mint a kutya. Ismét beszélt, halkán, folyamatosan, föl nem tartóztathatóan. Talán mentegetődzött, talán vádaskodott az éjszakai kínos jelenet miatt, nem tudom, de arcán mély megbánás, szívbeli töredelem mutatkozott. Én hűvösen viselkedtem. Csak annyit engedtem meg, hogy becsomagolja bőröndjeimet, s kivigye a folyósóra.

Az utolsó pillanatban mégis megésselt rajta a szívem. Amikor bőröndjeimet már átadta a hordárnak, s én lefelé lépkedtem a lépcsőn, egy néma pillantást vettem feléje, mely ezt fejezte ki: „Az, amit tettél, nem volt szép, de tévedni emberi dolog, ez egyszer megbocsátok.” Majd bolgáruul csak ezt kiáltottam feléje: *Igen*.

Ez a szó varázserővel hatott. A kalauz megennyhült, földerült, a régi lett. Arcára hálás mosoly suhant. Feszés vigyázzban tisztelgett. Így állt az ablakban, megmerevedve a boldogságtól mindaddig, míg a vonat el nem indult, s ő eltűnt örökre, mindörökre a szemem elől.

Kedves Olvasó Tanulók!

Kosztolányi Dezső (1885–1936) **Esti Kornél**-novellái közül **A bolgár kalauz** címen ismertté vált híres történet képezi mai olvasmányunkat. Balassa Péter (1947–2003) irodalomtörténész azonos című tanulmányában a metakommunikáció (szavak nélküli, másodlagos jelekkel történő információcsere) történetének nevezte ezt a novellát. A *Természet Világa* című lap egyik 1996-os számában pedig az információelmélet, a számítástechnika és a matematika képletei segítségével vezetik le természetudtosok azt a lineáris sort, amelyet az Esti Kornél által leadott 1 bit (*igen, nem*) információ képes létrehozni a novella folyamán.

Engem – mint irodalmárt és befogadót – viszont az foglalkoztat inkább, hogy mit mesélhetett a kalauz, mi lehetett az a történet, amit elmondott, s amelynek csak három momentumát ismerjük: van benne egy levél, egy kutya képe és két csontgomb.

Találjátok ki ezt a történetet, s írjátok meg a Gyöngyhalásznak! A jutalom nem marad el. Jó olvasást! Jó munkát!

Bence Erika

RÜGYFAKADÁS

Bábszínházban jártunk

Tegnap színházban jártunk, a Csipkerózsikát néztük meg.

Nagyszünet után felvettük a kabátunkat és indultunk. Az út oda felé egy kicsit hosszú volt, de addig beszélgettünk, így gyorsan eltelt az idő. Mikor odaértünk, levettük a kabátot, sapkát, sálát, és mentünk be a terembe. Ott elfoglaltuk a helyünket, és vártunk. Egyszer csak lekapcsolták a lámpákat, s kezdődött az előadás. Nekem nagyon tetszett, mert sok vicces, érdekes rész volt benne. Mókásan és sok táncolással mutatták be az előadást, amitől jókedvűek lettünk. Örömmel néztem végig. Sokat nevtünk és tapsoltunk. Sajnos nagyon hamar vége lett. Mikor már mindenki elment, leültünk a színpad szélére, és a tanító nével lefényképeztek bennünket. Végül sorba álltunk, felöltözködtünk, és sajnos már mentünk is vissza az iskolába.

Nekem nagyon jó volt ez a nap, tetszett az előadás.

Ihász Lilla, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Leltár (Örkény István nyomán)

Az ég betegesen kékllett.

Három gomolyfelhő úszkált a magasban, szürkén beborítva a halas-tó vizét. Sehol senki, csak egy szürkevarjú ült a gátórház tetején, mint madárijesztő a réten. Annak a gátórháznak a tetején, amelyben nem lakott senki más, csak Ő. Ő, az ismeretlen, a titokzatos. Minden nap egyszer, csak egyszer, az ablakon kihajolva kiált egyet, majd végigtekint a jegenyesor sáros útjain, ahol általában semmit sem lát. De ma ott van a sárban, az örök sárban egy kerékpárnyom. Hogy ezt miért teszi, senki sem tudja, talán még Ő sem. Semmije sincs, senkije sincs, csak egy rozsdás női kerékpárja – tárgy és barát is egyszerre. Újból kiált egyet, az előbbinél hangosabban, majd rózsaszín szandáljában kijön a házból, s ártatlanul körülnéz. Nem tudni miért, de tekintete olyan, mintha álmodozna. Mintha álmodozna a '80-as évek csomagtartót csapkodó, szélben lobogó szoknyáiról. Hirtelen milflórmintás blúzára kiesik szürke amalgámtömése, de neki már úgyis mindegy. Visszamegy a kunyhóba, újra kinéz az ablakon. Mintha ott egy fiatalasszony állna, vagy talán mégsem. Kiált még egyszer, még hangosabban. Elhalványulva felfedezni vél egy új kerékpárnyomot, de már minden olyan bizonytalan. Lehet, hogy az előbb sem csak egy nyom volt ott? Talán az ablak is hamarosan becsukódik, de már semmi sem biztos.

Csak a csönd.

Fenyvesi Flórián, 8. osztály, Csáki Lajos iskola, Topolya

Színes versek

Piros, sárga,
zöld és narancs, mi az ábra?
Én a színek színét kérem,
ezüst és arany ragyogjon szépen!

Kormányos Balázs, 5. osztály,
Móra Károly iskola, Szaján

Szeretem a gyümölcsöt,
a piros almát,
a sárga körtét,
a lila szőlőt.
Szeretem a virágot,
a piros rózsát,
a sárga tulipánt,
a lila ibolyát.
Szeretem a színeket,
a vöröseket, kékeket.

Bera Emese, 5. osztály,
Móra Károly iskola, Szaján

A nagymamám

Az én nagymamám 64 éves, és ősz a haja. Neve Brindza Mária.

Szeret tévézni, és jókat szokott főzni. Hétfégeként, amikor elmegyek hozzá, mindig valami finomsággal lep meg. Szeretek vele lenni. Mielőtt nyugdíjba ment volna, a kávéházban dolgozott. Most már több ideje van, jó vele beszélgetni. Szeretem azt a krumplipaprikást, amit ő főz.

Ő a legjobb nagymama a világon.

Brindza Kocsis Richárd, 4. osztály, Szabadka

Az én nagypapám

Azért írok a nagypapámról, mert számomra ő különleges.

A nagypapámat úgy hívják, hogy Bozsik Jozsip. Ő az, aki segít a leckeiben, és elmagyarázza, amit nem értek. Nagyon ügyes, jólelkű, szereti a gyerekeket. Amikor ott vagyok, mindig játszunk meg beszélgetünk. A szeme kék színű, a haja szürke és barna, fehér bőrű.

A háztartásban is ügyes. Mindent meg tud csinálni. Nemrég tönkrement az autóm, és megjavította, nem kellett még szervizbe sem vinni. Tud főzni is, nagyon finomakat. Egyszer egy karácsonykor nagyon finom ebéd volt, minden el is fogyott, annyira ízlett mindenkinek. Szeret kártyázni, futballozni. Sok nyelven beszél, szerbül, németül és angolul is. Télen sok mindent készítenek együtt, szánkózunk, hőembert építünk. Sok helyen dolgozott már, meg sem tudom számolni a tíz ujjamon. Nem szereti, ha valaki csúnyán beszél, mert volt olyan is, hogy csúnyán beszéltek, és kikaptunk.

A tévében szereti a jó sorozatokat, mert izgalmas. Most már nagyon idős, hatvan éves. Nagyon jó sütitet tud sütni.

Ilyen az én nagytatám, szeretném, ha még sokáig élne.

Horvát Kilián, 6. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

A fekete macska

Egy tavaszi reggel, mikor felébredtem, eldöntöttem, hogy sétálni megyek.

Gyönyörűen sütött a reggeli nap. Sétálás közben megpillantottam egy nagy fát, azon egy madárfészket. Közelebb mentem, és láttam, hogy vannak benne fiókák, de a másik fáról egy fekete macska leselkedett rájuk. Megijedtem, hogy megeszi a piciket. Elkezdtem kiabálni, hogy a gonosz macska elmenjen onnan. Megijedt és elszökött. Abban a pillanatban megérkezett az anyukájuk. A csőrében enniváló volt. Az apró madarak nagyon csipogtak, mert éhesek voltak.

Az anyukájuk megetette őket, és én nyugodtan mentem tovább sétálni.

Budai Adrián, 4. osztály, Petőfi Sándor iskola, Óbecse

Garai Rita, 4. osztály, Nikola Đurković iskola, Bácsfeketehegy

A szegény ember

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kis viskó. Ebben a kis viskóban élt egy nagyon szegény ember, de olyan szegény volt, mint a templom egere. Ennek a koldus embernek mindig szomorú volt az arca, mert gyakran nem volt pénze ételre sem.

Nem messze tőle állt egy magas torony, amiről az a hír járta, hogy el van átkozva. Aki bement ebbe a magas épületbe, annak a házába bűdös csótányok jöttek elő a falból. Amikor megcsillant az égen a félhold, a toronyban hirtelen fényes tűz támadt. Régi harci repülőek voltak bent. De azok olyan régiek voltak, mint az iskolában az ablakok. Az üvegen keresztül lehetett látni a harci járműveket. Néha úgy néztek az emberre, mintha mesélnék a történetüket a háborúról. Néhány légi járműben hatalmas, színes ejtőernyők hevertek. A torony körül gyakran sóhajtozott a rét. A színes virágok folyton elhervadtak, mint a húsvéti koszorú a koldus ajtaján. A szegény ember állandóan régi telefonokról álmodott. Elképzelte, hogy nagy urakkal beszélget, vagy egy hölgygel. Csak ez olyan álom volt, mint mikor egy kisfiú azt mondja, hogy a Holdra akar menni. De abbahagyta az álmodozást, mert néha úgy érezte, hogy a telefon beszélget vele.

A szegény ember telefon nélkül is boldogan élt, míg meg nem halt.

**Nagy Viola, 8. osztály,
Cseh Károly iskola, Ada**

London

*Londonban a hivatalos nyelv az angol,
itt minden turista szívesen barangol.
Itt él az angol királynő,
szerintem irigy rá a legtöbb nő.
Van itt egy gyönyörű híd.
Átsétálsz rajta, csak el kell, hogy hidd.*

***

Egyiptom

*Egyiptomi kultúra,
ez egy igazi jó túra!
Itt élt rég a fáraó,
kiírták egy fára: Ó!
Sivatagban lányomok,
ha szél fúj, betemeti a homok.*

**Rakk Réka versei, 6. osztály,
Csáki Lajos Általános Iskola, Topolya**

Nyerges Annabella....

Önéletrajz

Abban az évben 200-et írtak. Forró nyári este volt, amikor augusztus 27-én 20 óra 55 perckor megszülettem. A testvérem a Stella nevet adta nekem.

Négyévnyi felhőtlen boldogság után beírtak a napközibe. Nem igazán voltam a koránkelés híve, ezért mindennap sírva léptem be az óvoda kapuján. Ötévesen tánciskolába küldtek. Hát... mit is mondjak? Ez sem tetszett úgy igazán, így röpké egy év után abba is hagytam a táncolást. Telt az idő, hétéves lettem, és az Ivan Goran Kovačić Általános Iskola tanulója. Szorgalmasan tanultam, de a rajzolás is nagyon érdekelt, ezért elkezdtem járni egy rajzsakkörbe. A tanítóm Boros György tanár úr volt. Ahogy teltek az évek, egyre sikeresebb lettem. A sok oklevél és érem mellett 2012-ben elnyertem a Vajdaság legtehetségesebb diákja címet, 2013-ban pedig egy háromnapos útra mehettem Szlovákiába.

Egy évvel később Bécsbe látogathattam el, a sok szép eredménynek köszönhetően, amiket az elmúlt évek alatt elértem. Az általános iskolát befejezván Zentára költöztem, és 2015 őszén a Bolyai Tehetséggondozó Gimnáziumban és kollégiumban kezdtem meg tanulmányaimat. Eleinte nehéz volt a kollégiumi élet, a koránkelés, a sok séta és a hétvégi utazások, de mire eltelt a négy év, már megszoktam ezt a nagy hajtást. Befejeztem a középiskolát, és a Művészeti Akadémiára jártam tovább. Miután ezt is sikeresen elvégeztem, egy általános iskolában kezdtem dolgozni, mint rajztanár. Ott megismerkedtem a mostani férjemmel, akivel 2025-ben összeházasodtunk. Ő egy híres futballista, ezért sokat utazik, néha pedig én is elkísérem a különböző útjaira. Nem sokkal munkába állásom után egy külön rajzcsoportot indítottam, ahova sok tehetséges diák jár, a kicsiktől a nagyokig. Szabadidőmben én is festek és grafikákat készítek.

Most 2030-ban, ahogy elmerengek a múlton, talán sosem gondoltam volna, hogy egykor ez lesz. Az iskolában, ahol tanítok, a gyerekek sok díjjal büszkélkedhetnek, én pedig az első kiállításomat szervezem. Nagyon szeretem és élvezem, amit csinálok. Remélem, hogy még sok szép kaland és siker vár rám a hátralevő életemben.

2030. január 16.

**Cibolya Stella, 8. osztály,
Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka**

Az én tantermem

Az én tantermem zöld színű és sok benne a növény.

Az első sorban ülök az első padban. Mellettem ül Tóth Márk. A mi tantermünknek a száma az ötvenes, egyben a magyar szaktanterem. Az osztály nagyon díszes. Mögöttem három pad van. Én a külső széken ülök. Az osztályban tizennégyen vagyunk. Friss és oxigéndús a levegő, mivel sok a növény. A függönyök zöld színűek. Az ablakból kilátunk a piacra. Nagyon sok kabát sorakozik a fogason. Az osztályban sok szekrény és játék is található. Szerintem a legjobb játék a dobócska. Az osztályunkban sok a plakát, és van egy jó nagy tábla, amit megvilágít egy lámpa. Egy focilabdánk is van. Emellett sok pad, szék van, a szekrényekben eszközök például: olló, ragasztó, ecset.

Egyszer kaptunk az óvodásoktól egy hatalmas fagyaltot, amelyet egy nagy polcon tartunk. Amikor tele van a kuka, egy kedves takarító néni kiüríti. Három pannó van, kettő nagyon díszes, a harmadikon pedig szófajok és jelentéstan látható. Ez az osztály nagyon szorgos, mint a hangyák. Csöngetéskor előkészülünk a következő órára. Ha előkészültünk, akkor elmegyünk az illemhelyre, vagy vizet iszunk.

Remélem, hogy ötödikben sokszor fogunk járni még ide.

**Katancsity Márk,
4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka**

BIZALMAS SOROK

„Kedves Bizi!

Én egy 13 éves lány vagyok. Ha belenézek a tükörbe, egy aranyos, szimpatikus, csinos, szép, vonzó lányt látok. A gondom az, hogy mások nem így látnak engem. Hogy miből tudom? Abból, hogy nekem nincs annyi udvarlóm, mint a barátnőimnek. Hogyan bizonyítsam be, hogy én többet érek, mint amit ők képzelnek? Mit tegyek, hogy bebizonyítsam nekik?

Tavasztündérke”

Válasz:

Kedves Tavasztündérke!

Talán jó lenne, ha újra a tükör elé állnál, szembenéznél azzal az „aranyos, szimpatikus, csinos, szép, vonzó” lánnyal, és megkérdeznéd tőle, hogy miért is izgul azon, hogy mások mit gondolnak róla, miért fontos neki, hogy „annyi” udvarlója legyen, mint egyeseknek? És leginkább, ki az pontosan, akivel összeméred a népszerűséged? Mert itt feltételezhető és versengés is fellelhető. Azt is kérdezd meg a tükörképedtől, hogy ez az „aranyos, szimpatikus, csinos, szép, vonzó lány” mit tenne a te helyedben! Adjon neked szakértői tanácsot! Tudnod kell, hogy az udvarlók száma nem mérce egy 14 éves lány számára (de más korosztályúaknak sem!).

Az önmagunkról kialakított kép az énkép. Ha a környezetet másként látott volna, akkor most te önmagadról nem az „aranyos”, „csinos”, „szép”, „vonzó” jelzőket írtad volna a leveledben. Az énkép saját magunkról (a külsőnkől, értékeinkről, készségeinkről, képességeinkről...) kialakított nézetek, gondolatok, érzések összessége. Az énkép a környezet visszajelzései és a saját tapasztalatok útján kora gyermekkortól folyamatosan fejlődik, változik, gazdagszik (pl. a teljesítmény, külső vonások másokkal való összehasonlítása, értékelése stb. útján). Hogy szeretnél, „többet érnei”, mint mások, azért van, mert a te **ideális**, vagyis **vágyott-éneked** („Jó tanuló”, „Népszerű a fiúk/lányok körében”), amely a vágyainkból épül fel, és azt fejezi ki, hogy milyenek szeretnénk lenni, nem egyezik, eltér a most aktuális énképedtől, ami hatással van az önértékelésedre.

Tudnod kell, hogy sokszor serdülőkorban a fiúk száma nem jelent feltétlenül pozitív dolgot a környezet szemével nézve. Ez inkább a „szabadosabb” viselkedésű lányok esetében van így. Inkább a barátok számával kell mérned a popularitásodat, akikkel te jól érzed magad együtt, függetlenül attól, hogy fiúkról vagy lányokról van szó.

A legjobb lenne, ha önmagad lennél. A kedves, mosolygós, életvidám kamaszlány. Engedd meg másoknak is, hogy megismerjék azt, akit te is látsz a tükörben, azt a „aranyos, szimpatikus, csinos, szép, vonzó lányt”, és ezért barátkozz a többiekkel! A szerelemnek és az udvarlónak viszont mindenki számára megvan a maga ideje. A tied is eljön nagyon gyorsan.

„Kedves Bizalmas sorok!

Nemrégiben sielni voltam az osztálytársaimmal, és ott megismertem egy fiúval. Állandóan együtt voltunk, csókolóztunk is. Most nagyon boldogtalan vagyok, mert kiderült, hogy minden, amit magáról mesélt hazugság volt. Mivel másik városban lakik, a Facebookon megkérdeztem tőle, hogy miért hazudott. Azóta semmit nem tudok róla. Nem jelentkezik, nem ír, úgy tesz, mintha nem is léteznék. Azóta is csak sírok. Nem tudom, lehetne-e még köztünk valami, vagy tényleg el kell felejtenem, ahogy a barátnőm tanácsolta. Nagyon boldogtalan vagyok! Mit tegyek?

B2”

Válasz:

Kedves B2!

Sajnos csak feltételezhetjük a fiúról, hogy miért kitalált történetet mesélt magáról. Ezzel csak az éretlenségét, komolytalanságát bizonyította, és azt, hogy csak szórakozott veled, nem komolyan gondolta a dolgokat. Te egy kis téli kaland voltál neki. Nehéz beszélni a fájó igazsággal, és ezért engedd meg magadnak, hogy a csalódásodat és a benned felébredt szerelmet elgyászold. Sírjál, ha sírhatnád van! Segíthet, ha minden gondolatodat, bánatodat, vágyaidat, érzelmeidet vele kapcsolatosan egy neki szóló levélben leírod. Egyfajta búcsúlevél lenne ez, amit persze nem fogsz elküldeni neki, hanem az udvarodban egy megfelelő helyen eltemeted, vagy biztonságos módon elégeted. Ilyen módon teszel pontot erre a történetre, mert sajnos senkit sem tudunk rákényszeríteni, hogy szeressen bennünket. Ennek spontánul kell megtörténnie. A fájdalomra, amit most érzel, a múlt idő jótékony leplet borít. Nem hiába született a szólás: „Távol a szemtől, távol a szívtől.” A te esetekben is igaz lesz. Addig is, ha elfog a melabú, húzd fel a tornacipődöt, és irány a szabad levegő, a legközelebbi park, liget, sétány. Mozogj rendszeresen, ha csak lehet a barátnőiddel együtt, és sokkal jobban fogod magad érezni!

„Kedves Bizi!

Én egy 8. osztályos lány vagyok, és egy nagyon súlyos problémám van. Többé nem hiszek a fiúknak. Már egyszer megcsalt, akkor rövid időre szakítottunk. Megígérte, hogy megváltozik, de semmi sem változott. Továbbra is állandóan csapja a szelet más lányoknak, flörtöl velük, akkor is, amikor én is vele vagyok. Úgy érzem, hogy a hátam mögött másokkal is együtt van, habár mindent tagad, amikor rákérdezek. A barátnőm már mondta, hogy ennek a kapcsolatnak semmi értelme, szakítsak a fiúval, de ezt nem tudom megtenni, mert nagyon szeretem. Félek, hogy nagyon nehéz lesz, ha szakítunk, de ez a helyzet sem jó.

Mit tegyek? Kérlek, adj nekem tanácsot!

Nyuszika”

Válasz:

Kedves Nyuszika!

Ne legyél többé nyuszi! Te magad is tudod, hogy ez a fiú nem az igazi, mert boldogtalan vagy vele. A boldogság kell, hogy a szerelem és egy kapcsolat fokmérője legyen, és nem a boldogtalanság. Kezdd el megbecsülni önmagadat, és ne legyél olyan fiúval, aki nem tart téged fontosnak, a neked tett ígéreteit nem tartja be, és nem méltányolja az érzelmeidet, véleményed, akivel boldogtalan vagy! Tegyéél pontot a kapcsolat végére, annak ellenére, hogy úgy érzed, szereted ezt a fiút! Utána foglalkozz önmagaddal, azzal, hogy újra jól érezd magad a saját bőrödben! Amikor a tükörbe nézel, vidám tekintetet láss, szeresd azt, akit ott látsz a tükörben! Listázd ki azt a sok jó tulajdonságot, ami benned van, hogy fontos és értékes ember vagy, és gondoldj arra, hogy te a jót érdemeled! Ha te is ezt látod magadban, akkor mások is ezt fogják meglátni benned. Barátkozz, mozogj sokat, iratkozz be táncanfolyamra vagy más sporttevékenységre, nézz körül a művelődési egyesületekben, hogy hova tudnál bekapcsolódni, hogy tartalmasan töltsd el a szabadidődöt, és persze ne feledkezz meg a tanulásról és a záróvizsgára való felkészülésről se!

„Kedves Bizalmas sorok!

Én egy hetedik lány vagyok. Már most azon tépelődöm, hogy melyik középiskolába iratkozzak. Nem vagyok túl jó tanuló, és nem lesz elegendő pontszámom arra, hogy oda iratkozzam, ahova szeretnék. Az az igazság, hogy nagyon szeretek írni, és belekezdtem egy könyv

írásába is. A fogalmazásokra mindig ötöst kapok, és a tanárok mindig megdicsérnek. A barátnőim szerint tehetséges fogalmazó vagyok, arra buzdítanak, hogy az írással foglalkozzam. Az anyukám viszont nem enged olyan iskolába (pl. gimnáziumba) mert azt mondja, hogy utána nem tudok munkát találni. Nem vagyunk túl jó anyagi helyzetben, és a szüleim attól tartanak, hogy nem tudnák később fizetni az egyetemi tanulmányaimat. Az osztályzataim pedig nem adnak sok reményt azzal kapcsolatban, hogy esetleg ösztöndíjra pályázhatnék. Mit tegyek? Kérlek, segíts rajtam a tanácsoddal!

Irka"

Válasz:

Kedves Irka!

Úgy látom, pont időben kezdted el gondolkodni a továbbtanuláson és azon, hogy mivel fogsz foglalkozni az életedben. Mi, felnőttek már jól tudjuk, hogy a középiskolai választás nem mindig esik egybe a jövőbeli hivatással, foglalkozással, munkával. Jó lenne, ha a tanáraiddal, az osztályfőnököddel is beszélgetnétek erről a témáról. Gondolom, hogy az elmúlt tanévben és nyolcadikban is az osztályfőnöki órákon, vagy más formában sokat foglalkoztunk a pályaválasztással.

Ezek révén világosabban fogod látni, hogy merre kellene irányulnod az iskola befejezése után. Persze az iskola pszichológusának tanácsát is kikérheted, vagy jelentkezhet sz pályaválasztási tanácsadásra a legközelebbi Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálatnál (Nacionalna služba za zaposlavanje).

De azt tanácsolom, hogy oda iratkozz, ahova sikerül bejutnod, és továbbra is írd, írd, írd, írd...és meglátod, hogyan fogsz haladni. Munkádat beküldheted a Jó Pajtásnak és a Képes Ifjúságnak is, és meglátod, milyen visszajelzést kapsz tőlük is. A középiskola befejezése után pedig nagyobb lesz a választási szabadságod, de tudnod kell, hogy a szüleid támogatása nélkül nagyon nehezen mennek majd a dolgok. De bármi is történik, azt tehetsz a szabadidőben, amit szeretsz: írhatsz.

„Kedves Bizalmas sorok!

Negyedikes korom óta rendszeresen olvasom a Jó Pajtást. Szeretem ezt a rovatot is olvasni. Remélem, én is segítséget kapok. 13 éves vagyok, és a fiú is, aki tetszik egyidős velem. Amint megláttam, rögtön megtetszett. Nem az én iskolámba jár. A barátnőköm keresztül megtudtam a telefonszámát, és jelentkeztem neki. Soha nem szakította meg a vonalat, ha fölhívtam, válaszolt a kérdéseimre, és azt is megígérte, hogy jelentkezik, de sosem hívott vissza. A Facebookon is kerestem már, de nincs fönn. Bele vagyok zúgva. Mit tegyek?

Válasz:

Kedves Bizike!

Szerencséd van, mert egy nagyon jól nevelt fiúval van dolgod. Ez a fiú valószínűleg szégyenlősebb is, de az is lehetséges, hogy még nem érdeklik annyira a lányok. Mindenesetre, ha nem tetszene neki a dolog, nagyon rövidre fogná a beszélgetést, vagy durván elküldene egy helyre. Legyél kissé visszafogottabb, ne nyomulj túlságosan, nehogy a kíváncstól ellenkező hatást válts ki nála a rámenősségeddel! Próbálj „beszívárogni” a társaságába, hogy minél jobban megismerhessétek egymást (biztos van közös ismerősötök, akivel elmehetsz oda, ahol gyülekeznek, ahol barátkoznak). És amikor közelebb kerülsz hozzá ilyen módon, megláthatod, hogyan viszonyul hozzád a továbbiakban, hogy te is tetszel-e neki. Ha ez sem jön össze, vagy kiderül, hogy nem vonzódik hozzád, békén kell hagynod a fiút. De az is megtörténhet, hogy egy-kettő új szimpátiád, szimpátiáid lesznek, más szerelmek kerülnek be a szívedbe, és hamar feledésbe merül ez a fiú.

„Kedves Bizalmas sorok!

Én egy 14 éves lány vagyok, aki nagyon rosszul érzi magát a saját bőrömben. Olyan gondjaim vannak, amelyeket saját magam okoztam. A problémám az, hogy a félévi szünet óta sokat szöktem a tanítási órákról. Régebben is megtörtént már, hogy ellógtam olyankor, amikor nem készültem bizonyos órákról, de most már nagyon sok igazolatlan órámm van, amit még a szüleim nem is tudnak. Magam sem tudom, hogy miért megyek óra helyett inkább az iskola udvarába. Eddig meg tudtam győzni az anyut, hogy meg fogok változni, de ezek után nehezen fog hinni nekem. Tavaly és az idén is egyszer már megígértem anyunak, hogy soha többé nem teszek ilyet, mert amikor beszélgetünk, úgy is hiszem. De amikor az iskolában vagyok, mintha kicseréltek volna. Mindemellett még otthon sem a legjobb a légkör, a szüleim állandóan veszekednek. Kérlek, segíts, mert meg szeretnék változni, csak nem tudom, hogyan.

Liliom"

Válasz:

Kedves Liliom!

Úgy látom, hogy te nagyon jól ki tudad elemezni a problémádat, és meg is fogalmaztad azt, ami a probléma megoldásának az első lépése. Megvan benned az elhatározás, hogy lépni akarsz, megváltozni, ami a változások útjának következő lépése. Sajnos a levél alapján pontosan nem tudjuk meglátni, hogy mi az, ami okozza az egyes viselkedési jelenségeket. Hosszabb beszélgetésre van szüksége a pszichológusnak is, hogy rájöjjön, mi is a valódi kiváltó ok. Így inkább feltételezésekre hagyatkozunk. Magad is mondtad, hogy otthon nem valami jó a légkör. Ott sem érzed magadat biztonságban, ahogyan az iskolában sem. A székesséssel mintha segítséget kérnél, azt hogy figyeljen már rád valaki, de a „néma” segélykiáltásodat nem hallották. Az anyut látom kulcsfontosságúnak ebben a helyzetben. Mielőtt leülne veled beszélgetni a gondjaidról, jó lenne, ha átgondolnád, és lejegyeznéd, hogy mi az, ami zavar téged, ami rossz számodra. Sok minden lehet: az iskolai tanórak unalmassága, a tanárok hozzád való viszonyulása, a nagy nyomás, ami rád nehezedik, hogy nem tudsz eleget tenni az elvárásoknak, többet várnak tőled, mint amit te nyújtani tudsz. Vagy az otthoni a rossz kapcsolat az anyuval, hogy nem figyel rád, mellőz, ideges, vagy a család egészében lejátszódo folyamatok, a veszekedések, esetleg a teljes elidegenülés, amikor szinte szót sem váltanak egymással, mintha „jégcsapok” lógnának a levegőben... és még sorolhatnám a lehetséges okokat. Az is lehet azonban, hogy mindezek kombinációja is fennáll. Hogy mi is áll a viselkedésed hátterében, csak te tudod „kibányászni”. Ha nem megy egyedül, segítségre lehet az iskola pszichológusa vagy pedagógusa, illetve valaki a családból, akiben megbízol. Mert a változások útján támogatókra van szükség. Nélkülük nehezen fog menni. Ilyen esetekben nem tudod magadat a hajadnál fogva kihúzni, mondhatom nyugodtan, az élő sárból.

Ami szintén nagyon fontos, ha elhatározad, hogy megváltozol, akard is azt, és semmi se tántorítson el ettől a céltól, ahogy még mondani szokás „még ha öregasszonyok, vagy kisbalták potyognak az égből” akkor se! Biztos vagyok abban is, hogy az osztályfőnököd is segíteni fog abban, hogy kikecmerejj ből a „kátyúból”, amelybe beleragadtál. Az is biztos, hogy a tanáraid és a családotod számára is fontos vagy, és aggódnak érted. Csak kérnél kell a segítséget, és kell hozzá egy jó adag saját akaraterő is. Nem hiába mondják, hogy mindent lehet, csak akarni kell.

Bizike"

Neked való állat a nyúl?

A nyulak csodálatos pajtások lehetnek, persze csak az erre megfelelő embereknek. Ha szeretnél egy nyuszit, olvasd el az alábbi információkat, mielőtt magadhoz vennél egyet!

Vajon megfelelő személy vagy arra, hogy együtt élj egy nyuszival? Lehetne egy nyúl a megfelelő kisállat számodra?

Biztosan felkészültél egy nyúlra?

- Türelmes vagy?
- Van humorérzéked?
- Szereted megfigyelni és tanulmányozni a különböző fajok viselkedését és testbeszédét?
- Van elég szabadidőd az otthoni teendők mellett?
- Nem zavar, ha sokat kell a földön ülnöd?
- Nem vagy túlságosan kényes a bútoraidra?

Ha mindezekre a kérdésekre igennel válaszoltál, alkalmas lehetsz arra, hogy egy nyuszi gazdája légy. Ha azonban csak egy hirtelen ötlettől vezérelve, vagy húsvét alkalmából vennél átgondolatlanul nyulat – ne tedd!

Alapvető információk

- A nyulat szobatisztaságra kell nevelned.
- Egy átlagos nyúl 7–10 évet élhet.
- A nyúl egy kíváncsi, társaságkedvelő állat.
- A nyúl csodálatos társ a lakásban.
- A nyúl is „dorombol”, amikor elégedett.
- A nyulat ivartalanítanod kell, máskülönben nehezen kezelhetővé, agresszív válnak.

- A többi háziállattal ellentétben a legtöbb nyúl nem szereti, ha ölelgetik, simogatják.
- Amikor úgy érzi, majd ő odaül melléd.
- A nyúl szeret játszani. Imádja a kartondobozt, a kosarat, a similabdát, a kemény műanyagot és bármilyen más rágcsálnivaló tárgyat.
- A nyúlnak szüksége van olyan dolgokra, amiket megrághat (ha nincs saját rágcsálnivaló játéka, a te dolgaidat fogja megcsócsálni).
- Óvd a nyuladat a ragadozóktól, a különféle mérgektől, a hőmérsékletingadozásoktól és az elektromos vezetékektől!

Locsolóversek

*Kinyílt az aranyeső
Én voltam ma a legelső,
aki kora reggel
locsolkodni kelt fel.
Minden szőke, barna lány,
Mint a piros tulipán
Virulva-viruljon
Rózsapermet hulljon.
Íme, itt a kölni
Szabad-e locsolni?*

*E szép ajtón bekopogék
Ha nem bánják, locsolkodnék.
Öntök asszonyt lányával,
Várok tojást párjával.
Ha pedig sajnáljátok,
Mindjárt porrá áztok,
Mert kölni helyett
Vízet öntök rátok!*

*Ákom-bákom, berkenye,
Szagos húsvét reggele.
Leöntjük a virágot,
Visszük már a kalácsot.*

Pompon-csibe

A pompon-csibe egy nagyon aranyos húsvéti dísz, amely gyorsan és egyszerűen elkészíthető. Szépen mutat az ünnepi asztalon vagy polcokon, ablakpárkányon stb.

Kellékek:

- Sárga pompon-labda (3-4 cm)
- Filc vagy vékony dekorgumi
- Mozgó szemek
- Ragasztó
- Ölló

Elkészítés:

A filcre vagy dekorgumira rajzold rá a lábakat és szárnyakat!

Csibeként a filcből vágj ki 2-2 szárnyat és lábat, továbbá egy kis háromszög alakot (ez lesz a csőre)!

A pompon labdákat a ragasztóval rögzítsd egymásra, majd a szemeket és a csőrét is ragaszd fel!

A csibe aljára ragaszd a lábcskákat, majd ragasztózd meg a szárnyakat, és a felső pompon alá rögzítsd!

Igazgasd el szépen az elemeket, és hagyd száradni!

Tipppek:

- Egy kis kosárkát vagy fatálcát bélelj ki szalmával vagy raffiával, tégy rá néhány fondant vagy csokitojást, majd helyezd rá a kicsibéd!

- Fészek készítése: Szalmát vagy raffiát tekerj a kezedre, óvatosan húzd le, és helyezd a kosárkába (de önmagában is szépen mutat tojások körül)! Vesszőkből is készíthetsz fészket, de ez macerásabb.

- Készíts legalább 3-4 csibét, csoportosan még arányosabban mutatnak az asztalon – felhasználhatod őket az ünnepi asztalon tányérdíszként a szalvétára helyezve.

Nem mindenki lakozik egy elvesztett Picasso. Egyszerű technikákkal akkor is boldogulsz, ha a kézügyességed némi kívánnivalót hagy maga után.

Sablon

Vágj ki papírból egy sablont, fess körbe, és óvatosan szedd le! Már készen is van a különleges dekoráció.

Matricák

A legegyszerűbb megoldás, ha a lefestett tojásokra kedves kis matricákat ragasztasz. Különleges és tetszetős.

Nyomózsák

A mézeskalácsoknál bejött a nyomózsákos technika? Akkor a hobbioltban szerezz be vékony hegyű kiszerezésben kapható

Egyszerű tojásdíszítési ötletek

festéket, amivel pöttyöket, hullámokat és egyéb motívumokat rajzolhatsz!

Absztrakt

Itt a lényeg az, hogy minél absztraktabb legyen a végeredmény.

Csíkos, pöttyös

Nem kell ahhoz művészeti képzés, hogy néhány pöttyöt és vonalat fess az egyszínűre mázolt tojásra. Az sem baj, ha nem egyformák a minták, illetve nem egyenesek, hiszen a végeredmény pont ettől különleges.

Csipke

Csipkével vagy szalaggal kösd át a tojást, méteráruboltban rengeteg változatot találsz! Ha szép fehér a tojás, még arra sincs feltétlenül szükség, hogy lefess.

Mintás

Próbáld meg egyszerű mintákkal, mint amilyen a katica vagy egy virág! Nem kell, hogy a Mona Lisa miniatűr mása mosolyogjon vissza a tojásról.

Húsvéti desszert: Töltött tojás

Pár nap, és itt a húsvét. A következő recept kiváló desszert lehet az ünnepi alkalomra. Ez az édesség már nem is lehetne egyszerűbb: mascarpone krémmel töltött csokoládé húsvéti tojások.

Nem kell hozzá sütés, és pár perc alatt elkészíthető. Ezeknek az aranyos húsvéti tojásoknak a „sárgáját” baracklevárral vagy barackdzsemmel készíthetjük. Imádnivalóak, és az ízük is jobb, mint egy sima csokitojásnak.

Lássuk, hogyan lehet elkészíteni őket!

Hozzávalók:

- 6-8 üreges csokitojás
- 150 g mascarpone
- 30 g porcukor
- 1/2 teáskanál citromlé
- 1/2 teáskanál tiszta vaníliakivonat

- 125 ml tejszínhab
- baracklevár
- 15 g vaj

Elkészítés:

A mascarpone-t, a porcukrot, a citromlét, a tejszínt és a vaníliakivonatot keverd össze, és mixerrel készíts krémet!

A tojás „sárgáját” is könnyen elkészíthetjük. Keverj össze két evőkanál baracklevárt és egy evőkanál (kb. 15 g) sótlan vajjal! Baracklevár helyett használhatsz körülbelül két teáskanál frissen facsart narancsot, mandarint vagy mangót is.

A krémet és a sárga tojásbelsőket óvatosan kanalazd a csokitojásokba, majd tedd őket a hűtőbe! Nagyon finom ünnepi desszert lesz belőlük.

Homok

Két jegesmedve eltéved a sivatagban. Azt mondja az egyik:

- Milyen hideg lehetett itt!
- Miért? - kérdi a másik.
- Nézd már, mennyi homokot szórtak le, hogy ne csússzon az út!

Meleg fogadtatás

- Akárhová megy is a férjem, mindenütt kifejezetten meleg fogadtatásban van része - meséli Kovácsné a barátnőjének.
- És ez nem zavar téged?
- Akár zavar, akár nem, el kell viselnem. A férjem ugyanis tűzoltó.

Ízlés

- Az én ízlésem és a férjemé teljesen azonos.
- Létezik ilyen?
- De még mennyire! Igaz, öt év telt el, mire a férjem megszokta.

Távozni emberi dolog

- Két férfi jön ki a szilveszteri multságról.
- Pocsék egy étterem - mondja az egyik -, a leves sós, a zöldség hideg, a malac rágós!
- Igazad van - helyesel a másik -, és ha nem tűnünk el idejekorán, még fizetnünk is kellett volna mindezért.

Cél

- Rekorddöntés után megkérdezik a versenytutót, hogy mi a következő célja:
- Legközelebb megpróbálom átkelni a sugárúton egyetlen zöldjelzés alatt.

Miért?

- Miért van az, hogy először látjuk a villám-
lást és aztán halljuk a dörgést?
- Mert a szemünk előrébb van, mint a fülünk.

Hideg vacsora

- Szívem, ma hideget vacsorázunk, mert áramszünet van - fogadja munkából hazatérő férjét a feleség.
- Na és? Hiszen mi gázzal főzünk!
- Az igaz, de csak elektromos konzervnyitók van.

Lila

- Miért lila a Milka-tehén?
- Mert szorítja a kolomp.

Tapasztalt öreg

- Szekéren utaznak a székelyek, és azzal ütök agyon az időt, hogy tréfálkozó kérdéseket tesznek fel a legöregebbeknek:
- Áron bá! Látott-é már kend hegedűt?
- Még ettem is belőle.
- Nagyot nevetnek, aztán új kérdés következik:
- Hát telefont látott-e már?
- Láttam egyszer Brassóban - sandít rájuk az öreg -, de meglehet, hogy az se az volt.

Érthető kívánság

- Apa, ha a húgomnak zongorát vettél, akkor most nekem meg vehetnél motorkerékpárt.
- Minek az neked?
- Hogy elroboghassak, ha a húgom zongorázni kezd.

Fülészeten

- Doktor úr, újabban a bal fülemre alig hallok valamit.
- Sajnálom, de ez a kortól van.
- Ne akarja nekem bemészélni, hogy a bal fülem öregebb, mint a jobb!

Találós kérdés

- Hogy hívják a hímnemű nyulat?
- Hapsifüles.

Horoszkóp

Kati és Piri testvérek. Reggel nem akaródnak nekik kikelni az ágyból. Kati az újságot olvassa, majd megszólal:

- Te, Piri, olvastam a mai horoszkópodat. Legjobb, ha föl sem kelsz.

Súlyos baj

- Rólam már minden orvos lemondott.
- Olyan súlyos beteg vagy?
- Dehogy! Egyiknek sem tudok fizetni.

Lehetetlen

- A drágalátos fiad már megint pénzt vett ki a tárcából - mondja szemrehányóan a férj a feleségének.
- Miért éppen a fiam? Lehet, hogy én vettem el - kel a fiú védelmére az asszony.
- Az lehetetlen.
- Miért?
- Mert még maradt benne valamennyi.

London

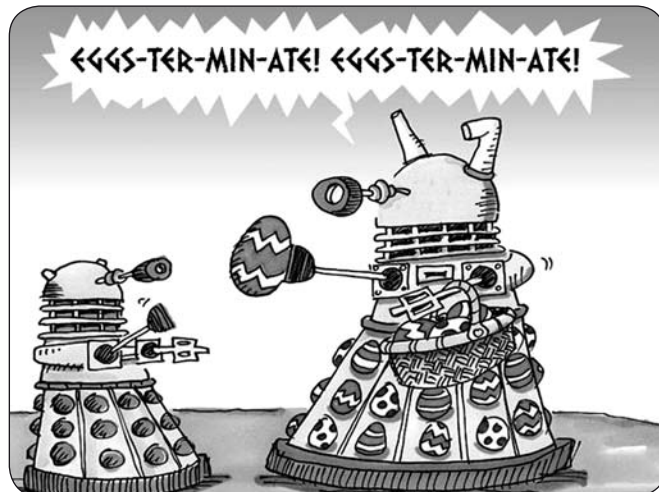
- A főnök irodájából éktelen üvöltözés hallatszik. A kint várakozó ügyfél megkérdi a titkárnőt:
- Mi történik odabent?
- A főnök éppen Londonnal beszél.
- És miért nem hívja fel őket telefonon?

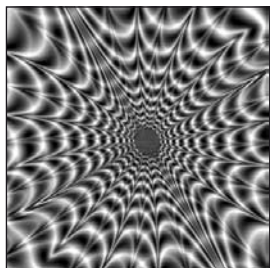
Fizetés

- Alkalmazott a főnöknek:
- Már tizenegy éve úgy dolgozom itt, mint az állat. Három ember munkáját végzem el egy fizetésért. Emelést szeretnék!
- Jó, de előbb mondja meg, kinek a munkáját végzi el, azokat kirúgom!

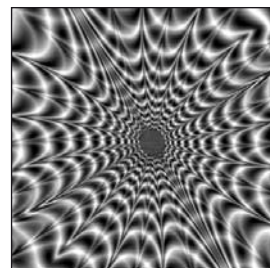
Eltűnő anyag

- Eltűnhet teljesen az anyag?
- Igen, tanár úr! Ha ellopja valaki...

ZSENIKUSZ

A bicikli részei – betűhálóban

A bicikli részeit rejti a betűháló. Vízszintesen: 8 darab
Függőlegesen: 6 darab

W	A	K	Y	P	P	O	Ó	L	Á	N	C
N	Y	E	R	E	G	B	B	J	J	W	S
Y	X	R	Q	D	I	N	A	M	Ó	U	E
Ü	Ű	É	É	Á	B	M	M	M	S	Ő	N
L	T	K	T	L	R	X	Á	Ú	C	C	G
É	W	X	B	I	Ő	Ö	K	Ü	L	L	Ő
S	V	X	V	Á	Z	G	O	U	Z	Á	Z
Z	F	F	W	Y	T	Ü	R	S	S	M	J
K	G	U	M	I	R	E	M	H	U	P	L
W	O	Ó	Ö	Á	X	Y	Á	B	Z	A	L
S	Z	E	L	E	P	K	N	Q	J	Y	Y
V	W	É	D	Z	R	Ű	Y	T	F	É	K

Találós kérdések – közlekedés

Ezek a találós kérdések közlekedéssel kapcsolatosak.

Villog, vijjog szirénája,
ha bajba kerül embertársa,
odasiet hozzá menten,
meggyógyít és életet ment.

_____

Erdőn terem, vízben jár.
embert hord a padlóján.

_____

Ketten egyszerre indulnak,
egyik éppen úgy szalad, mint a másik,
mégse érik utol egymást soha.

_____

Vasbika vasmezőn vasszekeret húz.

Közlekedési eszközök – betűhálóban

s	z	e	m	é	l	y	v	o	n	a	t
m	r	l	k	o	k	p	i	f	d	u	h
t	e	h	e	r	a	u	t	ó	g	t	e
ű	p	k	d	h	m	r	o	t	m	ó	l
u	ü	a	w	j	i	m	r	u	o	c	i
s	l	j	y	y	o	o	l	t	z	s	k
z	ő	a	r	w	n	t	á	a	d	ó	o
á	g	k	o	m	p	o	s	j	o	n	p
l	é	t	e	h	e	r	v	o	n	a	t
y	p	s	z	e	k	é	r	k	y	k	e
ű	u	z	v	l	é	g	h	a	j	ó	r
b	i	c	i	k	l	i	n	h	a	j	ó

Közlekedési eszközök rejtőznek a betűhálóban.

8 darab vízszintesen, 10 darab függőlegesen

Melyik szó a kakukktojás?

(Vízszintesen olvasd! Indokold a választásodat!)

1. elefánt	dinoszaurusz	mamut
2. kutya	birka	kecske
3. darázs	pók	méh
4. gyík	sikló	kígyó
5. panda	gorilla	csimpánz
6. oroszlán	tigris	kenguru

7. bagoly	sas	veréb
8. pulyka	gólya	házigalamb
9. zebra	párduc	zsiráf
10. borz	mókus	pele
11. teve	ló	csikóhal
12. szarvas	nyúl	őz
13. sertés	szitakötő	vaddisznó
+ 1 jegesmedve	rozmár	pingvin

Kukac-sors - avagy mit mond a svábbogár?

Romhányi József: Kukac-sors

*Megtudhatod most, ha e tárgykörben kutatsz,
mért él föld alatt a rút esőkukac.*

*Rágódott rég egy kérdésen a földigiliszta:
Miért utálja őt az ember, hiszen olyan tisztá?
Nem volt képes felelni rá sok oklatan állat,
hogy terem a szívben undor és utálat.*

*Végül megsúgta egy csendes esti órán
a svábbogár, azaz német ajkú csótány:*

*– Hör! mal zu! Én tudok esztet! Nekem van a lakás
srévizavi a ház mellett, bei dem szemétrakás.*

*Én látok, ha spacirozni pemászok a házba:
tetejüktől talpukjáig fel vannak ruházva.*

*Hogyha téged nézlek, so én magamnak is restellem.
Nem szégyellsz te magad, du Schwein, így anyatojt
mesztelen?!*

Nix toll, nix szőr, csupasz potroh mutogatja!

Muszáj neked strimfli húzni, egy ink meg egy katya!

– Ingem, gatyám sohasem lesz, én ezt meg nem érem!

– Szólt a kukac, s föld alá vitte a szemérem.

Mivel a sváb egy német nemzetiség, a svábbogár az aláhúzott szavakat németül mondja, a szavakat pedig kicsit torzítva ejti.

(Az aláhúzott szavak jelentése sorrendben:

Ide figyelj! átellenben, mellette, sétálni, így, te disznó, nincs, harisnya.)

Fordítsd le magyarra a saját szavaiddal, mit is mondott tulajdonképpen a svábbogár!

Vicces filmcímek

Nyomok a homokban
Kanyar a bili szélén
Mélytengeri gyűjtogatók
Krimi: avagy a kétköpenyes forgási hiperboloid rejtélyes eltűnése
Hó a Szaharában
A véres bögre újra lecsap
A kígyó lábnyomai
Tömegverekedés a lakatlan szigeten
A fuldokló mosogatórongy
A hosszú magyarázatok hosszan elmagyarázott magyarázata filmben
A harapófogó visszaharap
A csupasz csiga csúzlíja
A bárányok beszélnek
Véres lábnyomok a levegőben
A süketek hallgatnak
A meztelen ember zsebe
Két kopasz hajbakap
Az eltévedt iránytű története
A csiga hazamegy
A szívenszúrt gatyamadzag története
Égő hómezők
Vakasszony visszanez.

Kösd össze a képeket a hozzájuk tartozó szóval!

Fejtörő feladatok nagyobbaknak

Villanykörték

Egy villanszerelő bekötött a pincében három lámpát, amelyeknek fenn, a lakásban van a kapcsolójuk. De sajnos elfelejtette, hogy melyiket melyikhez kötötte. Fent van a lakásban, és csak egyszer szeretne lemenni a pincébe, majd visszajönni. Hogy állapítja meg, hogy melyik lámpához melyik kapcsoló tartozik?

Erőegyensúly

Egy kiegyensúlyozott mérleg egyik serpenyőjében egy vízzel félig telt pohár van. Megbomlik-e az egyensúly, ha az egyik ujjadat – a pohár érintése nélkül – óvatosan beledugod a vízbe?

Ványa és a vizesvödör

Egy hideg téli reggelen Ványa lemege a folyóhoz, és felhoz egy vödör hideg vizet

izbája (kunyója) pitvarába. Télen Oroszországban évszázadokon át a befagyott folyó jegébe vágott lék volt a hagyományos vízvételi hely. Ványa büszke rá, hogy egyáltalán nem loccsantotta ki a vizet, pedig színültig töltötte a vödört. A vízben jégdarabok úsznak, és a vízből kiálló részük a vödör pereme fölé nyúlik. Az anyja azt mondja Ványának, hogy szedje le a vízről a jégdarabokat, és dobja is ki őket, mert ha elolvadnak a vödörben, ki fog csordulni a víz. Indokolt-e ez az intelem?

A tea lehűtése

Nyikolaj üzleti ügyben Visnyij Volocsokba utazik. A szállodában nincs konyhai felszerelés (igazság szerint semmilyen más felszerelés sincs), Nyikolaj tehát magával visz egy elektromos melegítőt, hogy vizet forralhasson. Reggelente teát főz, majd cukrot tesz bele, és várja, hogy iható hőmérsékletűre hűljön. Némely reggeleken kicsit később, a már hűlőfélben lévő teába teszi bele a cukrot. Mikor hűl le hamarabb a teája?

Újabb rémes éjszaka Visnyij Volocsokban

Nyikolajnak korán reggel el kell mennie a szállodából a dolgára. Ilyenkor még nincs szobaszolgálat, és az étterem sincs nyitva. Nyikolaj és a barátja teát készít a szobájukban (ez tilos ugyan, de inkább megkockáztatják, hogy kiteszik őket, semmint hogy reggeli nélkül menjenek el). Mindkettőjüknek van merülőforralójuk, egy bögre vizet felmelegíteni. Az idő rövid, és minél előbb

fel kell forralniuk kétbögrényi vizet. Beletehetik a merülőforralókat egy-egy bögrébe, és egy időben felmelegíthetnek egy-egy bögre vizet, vagy betehetik őket csak egy bögrébe, és egymás után két bögrére válót forralhatnak. Melyik eljárás a gyorsabb?

Gravitációs hatás a reggelizőasztalnál

Boris azt tanulta, hogy Newton gravitációs törvénye szerint a testek mind vonzzák egymást, és minél közelebb vannak egymáshoz, annál nagyobb erővel – távolságuk négyzetével fordított arányban. A nagypapja reggelizés közben, az asztalnál próbára teszi Boriszt: mondjon olyan példát, amelyben két test közeledésekor csökken a gravitációs vonzóerő. Tudsz-e ilyen példát?

Eleje = vége

Gyűjts olyan szavakat (nevek is lehetnek), amelyeknek a kezdőbetűje megegyezik az utolsó betűjével! Pl. : sás

a _____ a

a _____ a

t _____ t

t _____ t

l _____ l

l _____ l

p _____ p

z _____ z

b _____ b

b _____ b

k _____ k

k _____ k

s _____ s

s _____ s

s _____ s

s _____ s

v _____ v

c _____ c

e _____ e

e _____ e

j _____ j

z _____ z

r _____ r

g _____ g

o/ó _____ o/ó

o/ó _____ o/ó

o/ó _____ o/ó

i _____ i

i _____ i

i _____ i

i _____ i

Napi fejtörő 1.

Renáta apjának 5 lánya van.

1. – Kach, 2. – Kech, 3. – Kich, 4. – ????, 5. – Kuch

Hogyan hívják a negyedik leányzót? Gyorsan mondd meg!

Napi fejtörő 2.

Kapsz két kötelet, amikről tudod, hogy ha meggyújtod a végüket, akkor éppen 1 óra alatt ég végig, valamint nem hajtogathatók.

Nincs nálad óra, a feladatod az, hogy mérj ki negyed órát.

Hogyan teszed ezt meg?

Napi fejtörő 3.

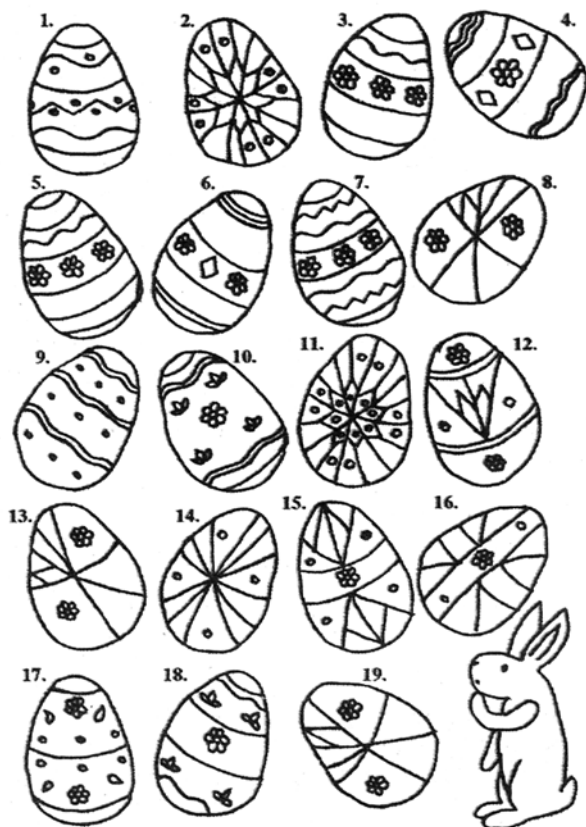
Van négy hajóm egymástól mind 100-100 méterre, egy 3 evezősoros gálya, egy 3 árbócos vitorlás és egy csatahajó. Mi a negyedik?

Napi fejtörő 4.

Egy vadász elindul délnek és megy 100 métert, utána keletre fordul és megy 200 métert, majd ismét 100 métert megy északra. Ezzel visszaérkezett a kiindulási helyére. Ebben a pillanatban meglát egy medvét és lepuffantja szegényt. Milyen színű volt a medve?

Napi fejtörő 5.

Egy kosárban öt alma van. Az almákat úgy kell elosztani öt ember között, hogy mindenki kapjon egy almát és a kosárban is maradjon egy. Hogyan csinálnád?

Nyuszigond

A nyuszi sok szép hímes tojást festett. Mindenkinek különböző mintáját szeretett volna készíteni, de kettő valahogy egyformára sikerült. Melyik ez a kettő?

Szudoku – japán rejtvény

Írd be az 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9-es számokat az ábra négyzeteibe úgy, hogy egyetlen sorban és oszlopban se legyen kétszer ugyanaz a szám! Ugyancsak nem szerepelhet két egyforma szám egy-egy vastagon kereshetett területen belül sem.

Könnyű

			7	9				
8			5					9
9	7	5	2		6		1	3
7				8	4			
1	8		9		5		3	6
			3	1				2
3	9		8		2	1	7	4
	5				9			8
				7	3			

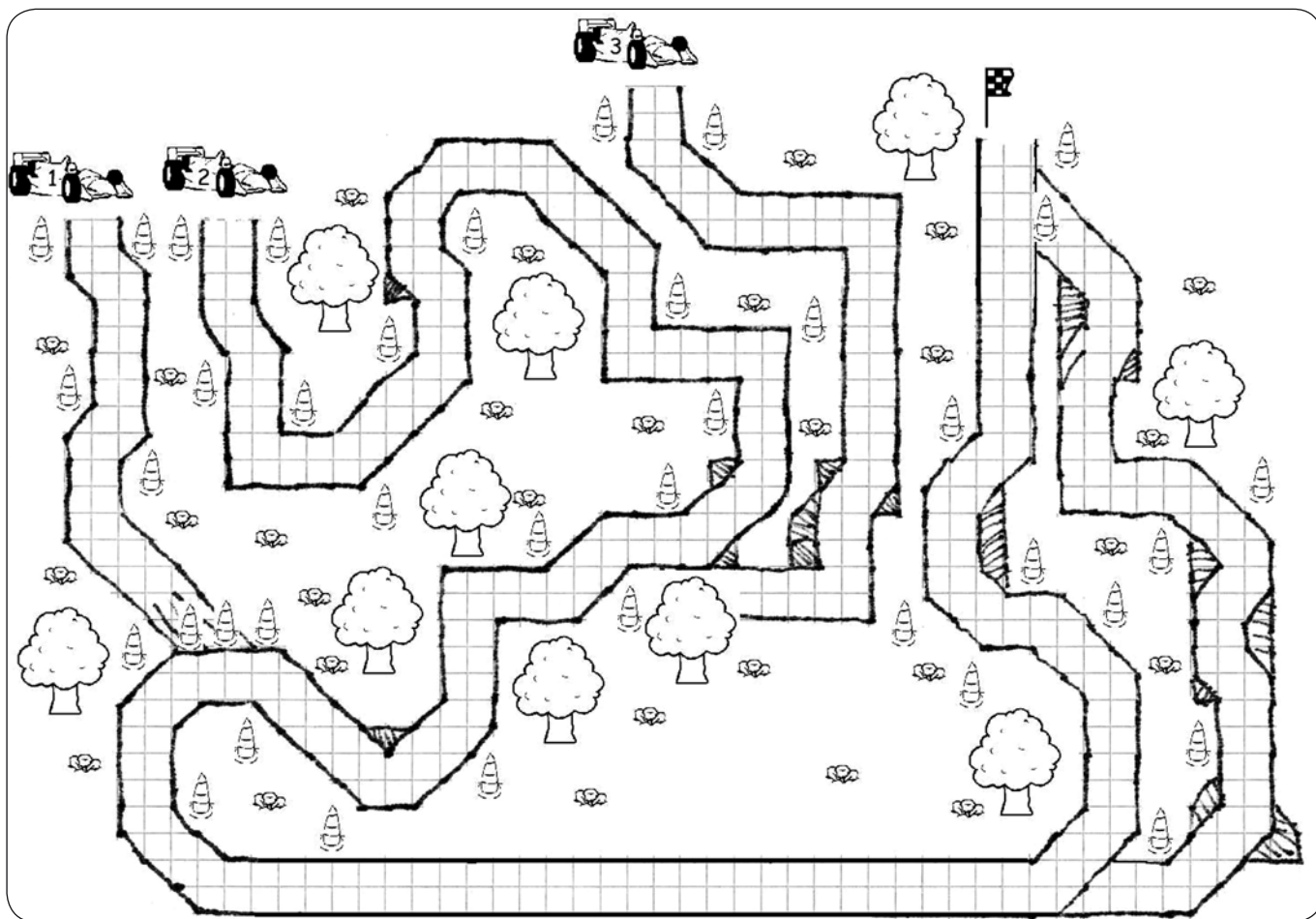
Közepes

		9		4		7	6	
		1				3		
2			1	3				
9	8				7			1
		5				9		
4			3				8	5
			6		8			3
		7				8		
1	9		7			2		

Nehéz

			5		3	4	8	
9	4	3		7				
								6
3						2	7	
5				9				3
	6	7						8
1								
				8		3	9	5
	9	5	6		4			

Labirintus

Melyik agyféltekédet használod?

Tedd próbára magad!

Egy könnyű tesztel kiderítheted, hogy melyik agyféltekédet használod. Nem kell más tenned, csak olvasd el a képen látható szöveget!

Olvasási gyakorlat. Neked sikerül szöveggént olvasni? Csak engedd el magad, lazán próbáld, ne erőlködj.

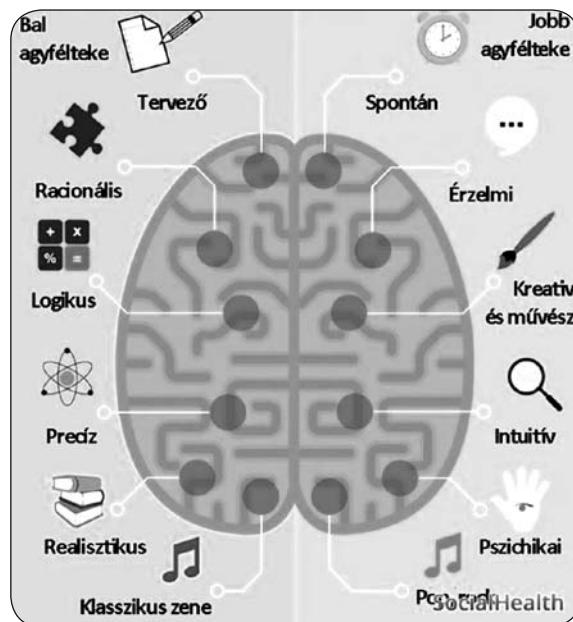
3Z 4Z UZ3N37 4Z7 4 C3L7 5Z6LG4LJ4, H6GY
 B3B1Z6NY1754 M1LY3N C56D4L4765 D6LG6KR4 K3P35
 4Z 3LM3.
 3LK3P35Z76 D6LG6KR4! N3H3Z V6L7 3L65Z6R
 3L6LV45N6D 3Z7, D3 M1R3 1D33R5Z 3HH3Z 4 56RH6Z,
 4Z 3LM3D 4U76M471KU54N 3L 7UDJ4 6LV45N1.
 4N3LKUL H6GY G6ND6LK6DN6D K3LL3N3 R4J74.
 L3GY BU5ZK3! C54K K3V35 3MB3R K3P35 3L6LV45N1
 3Z7.

H4 7375Z377, 65ZD M3G M450KK4L 15.

Sikerült elsőre elolvasni? Akkor te jobb agyféltekés vagy!

Mit jelent, hogy jobb agyféltekés vagy?

A mai korban már ritka tulajdonság, hogy aktívan használod a jobb agyféltekédet is. Annál inkább előtérbe került a bal agyfélteke.

Jobb agyféltekéhez tartozik:

művészet, alkotás, érzelmi alapon működő dolgok, térlátás, fantázia, humorérzés, beszédképesség.

Bal agyféltekéhez tartozik:

logika, elemzés, számítások, matematika, reális dolgok, beszéd, írás, időérzés, tudatosság.

Az ideális az lenne, ha a két oldal egyensúlyban lenne.

Már 37 éve lustálkodik

Garfield evolúciója

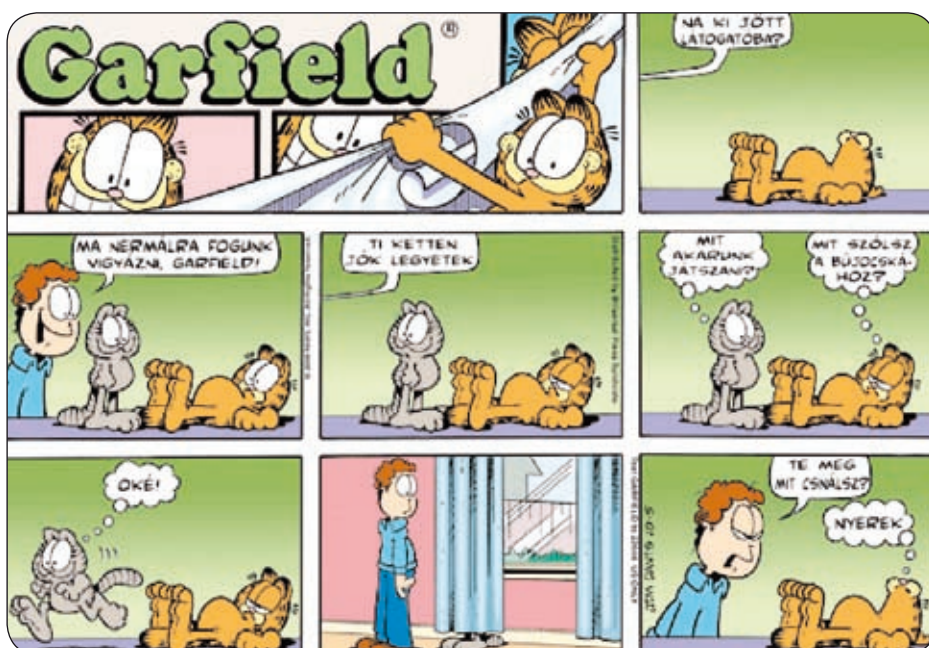
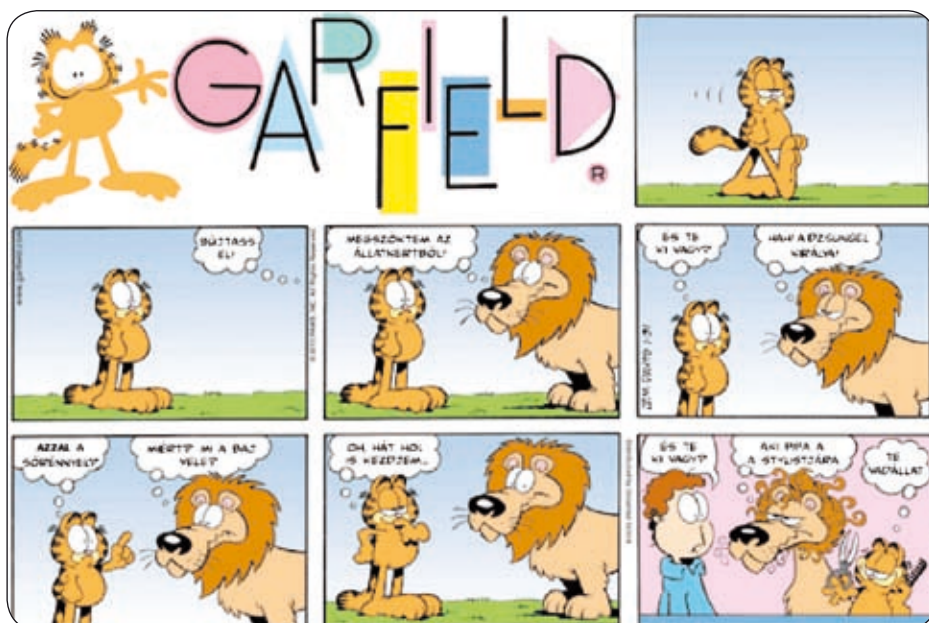
Garfield nemcsak a semmittevésben világrekorder, hanem egy másik mutatóban is. A figura 1978-as születése után 2007-ig **2580 nyomtatott sajtótermékben jelent meg** – ez Guinness-rekordnak számít –, és a világ legnépszerűbb képregényévé vált. A figura mellest 750 és 1000 millió dollár közötti összeget hoz a konyhára.

Eredetileg **James Robert Davisnek** hívják a karikaturistát, aki **Garfieldot megalkotta, de a világ Jim Davisként** ismeri. A macskának nagyapja nevét adta. A mérhetetlen étvágy, a lustaság, a hétfő utálata az, ami a „cica” fő ismérvei. Két társa **Ubul, a kutya** (az angol nyelvben **Odie**) és **Jon, a gazdi**. A macskát Davis egy családi állatról mintázta.

Garfield gyorsan népszerű lett, 1981-re már 850 lapban szerepelt, és 15 millió dolláros bevételt hozott a reklámtermékekkel. **Mára 111 országban hozzávetőlegesen 260 millió olvasója van.**

Garfield figurája és Jon is változásokon ment keresztül az évek során, korosabbak lettek. A rajzokat már nem Jim Davis készíti, annak ellenére, hogy a sztorikat még mindig ő találja ki. Vannak más rajzoló, grafikusok, színezők, akik a „kulmunkát” elvégzik. A **jelenleg 66 éves Davis** ettől függetlenül ideje nagy részét Garfielddal és a figura további menedzselésével tölti.

A macska történetét több animációs sorozatban és két egész estés filmben is feldolgozták.

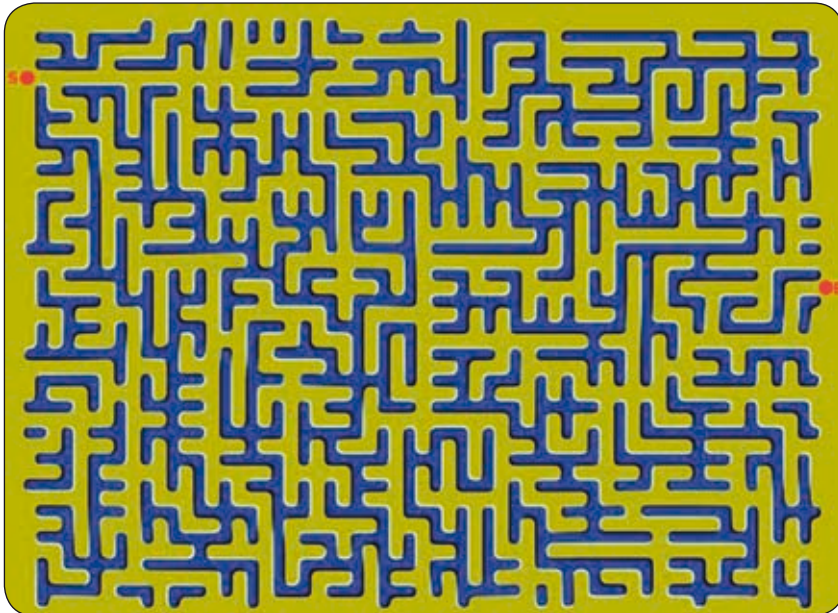

Mondd meg a színét a következő szavaknak, de ne a szavakat olvasd fel!

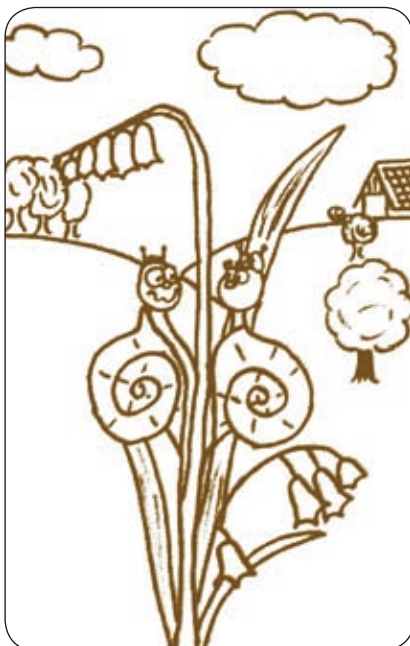
SÁRGA	KÉK	NARANCS
FEKETE	PIROS	ZÖLD
LILA	SÁRGA	PIROS
NARANCS	ZÖLD	FEKETE
KÉK	PIROS	LILA
ZÖLD	KÉK	NARANCS

Az agyad jobb féltékéje megpróbálja a színt kimondatni, ellenben a bal általában maguk a szavak kiejtését erőlteti

Labirintus

Mi a különbség? Öt apró eltérést fedezhetsz fel.

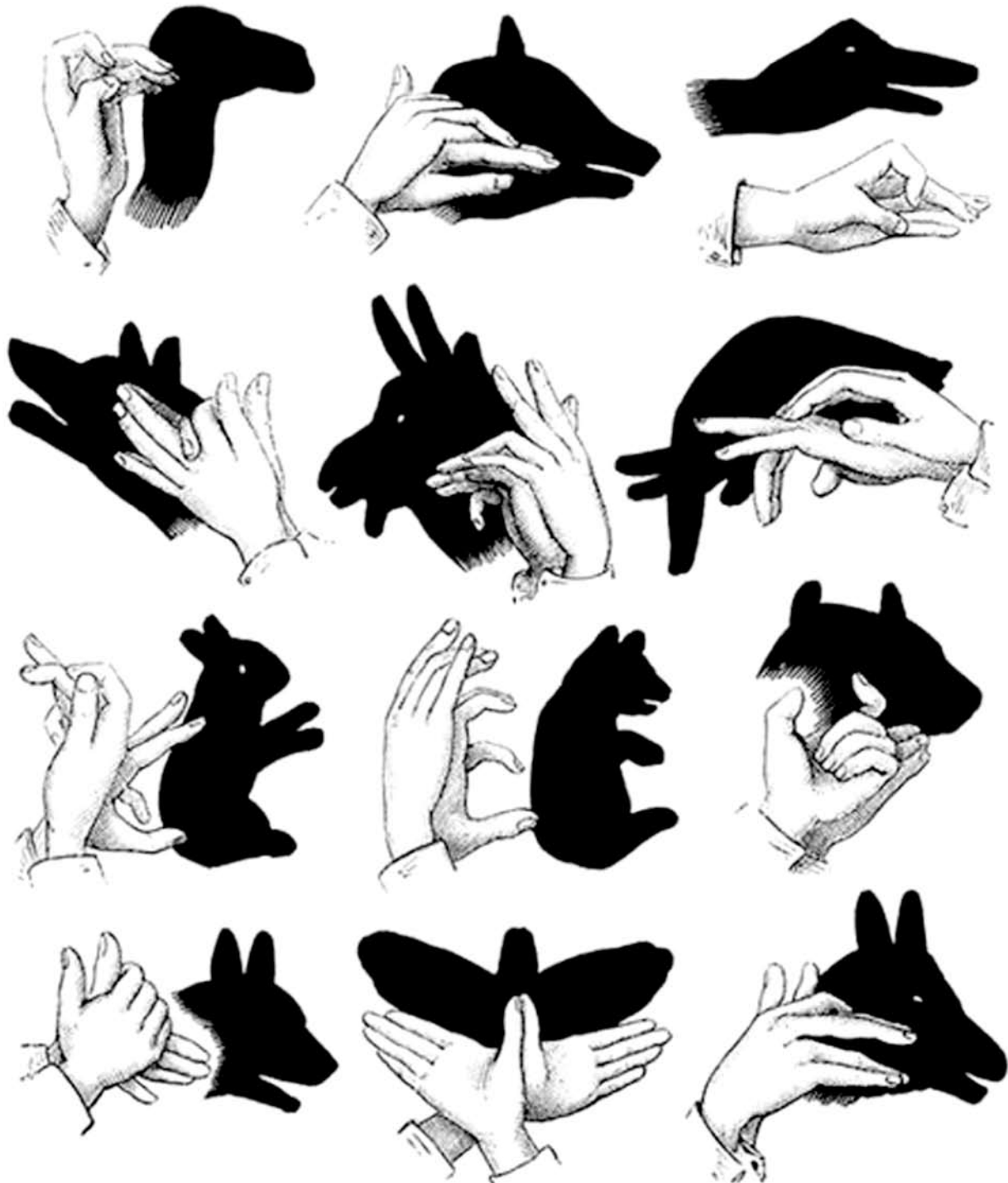
Egy kút mélyéről felfelé mászik egy csiga. Nappal 4 métert mászik fel, éjjel 3 métert csúszik vissza. Hány nap alatt mászik ki a csiga a 6 méter mélységű kútból?

Ha esetleg nem értenéd Smiley-t...

- :-# Fogszabályzóm van.
- {:-) walkmanozom.
- >:-) Ördögien kacér megjegyzést tettem.
- 8-) Napszemüveget hordok.
- (:- Balkezes vagyok.
- };-(Nagyon mérges vagyok.
- <: [Fennhordom az orrom.
- :-& Nyelvtörő után.
- .-) Félszemű.
- %-6 Agysérült.
- :=) Enyhe fejlődési rendellenesség.
- O:-) Angyal.
- :-} Kirúszottt száj.
- | -I Ne zavarj, alszom.

Árnyjáték

Mondd utánunk!

Fekete pata kopog a fekete pipita patika köveken.

Az ipafai papnak fapipája van, tehát az ipafai papi pipa papi fapipa.

Egy icike-picike pocok pocakon pöckölt egy másik icike-picike pocokot, mire a pocakon öckölt icike-picike pocok is jól pocakon pöckölte az őt pocakon pöckölő icike-picike pocokot.

Öt török öt görögöt dögönyöz örökös örömök között.

Meggymag! Szelid meggymag vagy, vagy vad meggymag vagy?

Két pék két szép kék képet kér.

Láttam szőrös hörcsögöt. Éppen szörpöt szörösgött. Ha a hörcsög szörpöt szörösgöt rátörnek a hörcsög göröcsök.

Piros csíkos cinkcsészében cukros csirkecomb.

Jobb egy lúdnak két tyúknaknál.

Kelekótya kiskakas kapirgálva kukorékol a kikukorékolásáig.

Te tettetted a tettetett tettet? Tettetett tettek tettese Te!

Öt török, öt görögöt dögönyöz örökös örömök között.

Öt ördög görget görbe úton görgő gömbbé gömbölyödött öt görgödinnyét.

Ó, te köpönyeges ember, ha én téged megköpönyegesítellenít-tethetnélek.

Legeslegmegengesztelhetetlenebbeiteknek.

Két kék kókút körül ireg-forog törpe tarka kurta farkú török tyúk.

Kerekes kerekét kereken kerekíti kerekre.

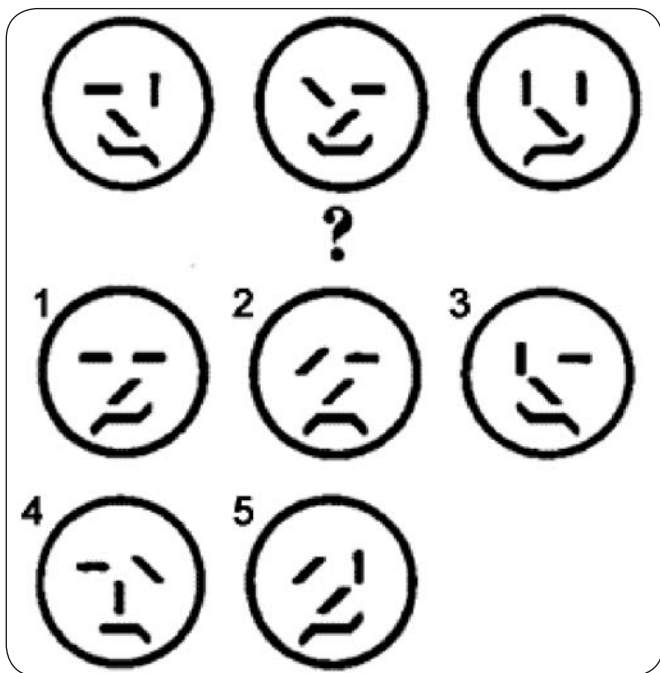
Gyere Gyuri Györbe, győri gyufagyárba, gyufát gyújtogatni!

Fekete bikapata kopog a pepita patika kövezetén.

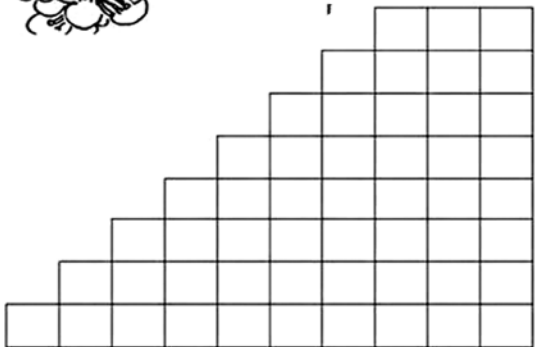
Ezt a tálat elkáposztásítotlanítótátók.

Egy kupac kopasz kukac meg egy kupac kopasz kukac, az két kupac kopasz kukac. Két kupac kopasz kukac, meg egy kupac kopasz kukac, az három kupac kopasz kukac.

Pókerarc

Válasszuk ki az öt számozott ábra közül azt, amelyik a sorozatot kiegészíti!

A képhez illő, egyre hosszabb szavakat írd be a betülépcsőbe!
Toldalék is lehet a szó végén. Bármilyen szófajú szó megengedett, ami illik a kép témájához.

Tíz szoba, tíz kulcs

Tíz vendég érkezik egy szállodába, kivesznek egy-egy szobát. A portás összekeverve adja oda nekik a kulcsokat. Legfeljebb hány próbálkozás kell ahhoz, hogy megtudják, melyik kulcs melyik szobához jár?

Szót kérek

Melyik az az egy értelmes magyar szó, amely a kérdőjel helyére kerülhet?

fal // hal // az ás
vad // ás ló // vág
ás alom // juh // ?

Híres ember lóugrásban

Melyik híres személyiség nevét adja lóugrásban az alábbi ábra?

	L	M	
S	Z	N	K
Í	I	Ó	I
	Y	R	

Ki a bűnös?

Egy szigeten hazugok, füllentők és igazmondók laknak. A hazugok mindig hazudnak, az igazmondók mindig igazat mondanak, a füllentők néha igazat mondanak, néha hazudnak. A sziget három lakója bíróság előtt áll. A büntényt egyikük követte el. A bűnös igazmondó volt, mégpedig az egyetlen igazmondó hármas közül. A következőket állították:

- A: Ártatlan vagyok.
- B: Ez igaz.
- C: B nem füllentő.

Melyikük a bűnös? A másik két személy a lakosság melyik csoportjához tartozik?

Merre van Jeruzsálem?

Egy filozófus megy a sivatagban, és Jeruzsálembé akar jutni, de nem tudja az utat. Megkérdezi az egyetlen beduint, akit lát, hogy hogyan jut el Jeruzsálembé. A beduin azt mondja:

– Én nem tudom, hogy melyik irányban van Jeruzsálem, de megmondom, hogyan tudhatod meg. A következő elágazásnál állandóan ört áll két testvér: az egyik 12 órát, a másik is 12 órát, felváltva, de nem lehet tudni, hogy melyik van soron. Ők tudják a választ. De az a baj, hogy az egyik testvér állandóan hazudik, a másik pedig mindig igazat mond. És csak egyetlenegy kérdést tehetsz fel az éppen ört álló fivérnek.

Melyik az a kérdés, amit feltehetsz, hogy bármelyik fivér áll ört, biztosan megtudd, merre van Jeruzsálem?

Mondatkígyók

Álló egyenesekkel bontsd szavakra a mondatokat! Írd le helyesen a szöveget!

Anyáknapjánk köszöntöttük az anyákat.
Verseket mondtunk és énekeltünk. Mégtáncoltunk is.
Utoljára átadtuk az ajándékokat és virágot.
Nagyon örült mindenki.

Mesét olvastam a kedvenckönyvemből.
Egymackóról és egy kis fiúról szól.
Nagyon szerettem a könyvet.
Sajnos nem sokára a végére érek.

Vackornak hívták a gyökcsimedvét.
Őn szerettem a mézet.
Egyszer aztán még is megkóstolta.
Azóta a mézalegkedvesebb csemegéje.

Április első napján a bolondok napja.
Ilyenkor megvicceljük egymást.
Jókatszoktunk nevetni.
Április bolondjainak jó szünetet.

Nagyon szép évszak tavasz.
Mindenütt virágok nyílnak.
Ami a tavasz örömeinek.
Kizöldül a természet.

Most pedig folytatd te a történetet!

Hatalmassajtótrágcsáltakiségér.

Gyönyörű szívárványt láttam az égen.

Palindromok

Visszafelé olvasva is ugyanaz

Anni tejet inna.
A nyári kelet a telek iránya.
A pap kezei ezek, papa!
A patak. Á, klafa, irtunk nutria farkát, apa?
A pipitéri rétipipa.

Arám ajaka, ipa-napa, kese mellek, májak, láb, inak, a kezek, eget
éző főrétegek, ezek a kanibál kajám – kellemesek, apanapi a kaja
mára.

Arámi kard rak imára.
A rokka ki se esik, akkora.
Artúr, át a Határ útra!
A sári pap írása.
A Sári bácsi csábítása.
A tíz kanna tejet annak, Zita!
A tyúk eledele kutya.

Barbara arab rab.
Csak a mama makacs.
Csáp alakú kalapács.
Csopak meg csupa papucs, gemkapocs.
Csupa piros a fatori papucs.
Darázs eledele szárad.
Dávid sógorom morog: ósdi vád.
De ne sebesen edd!
Deres asszír issza sered.
Derék kerekedet tekered, kéred?

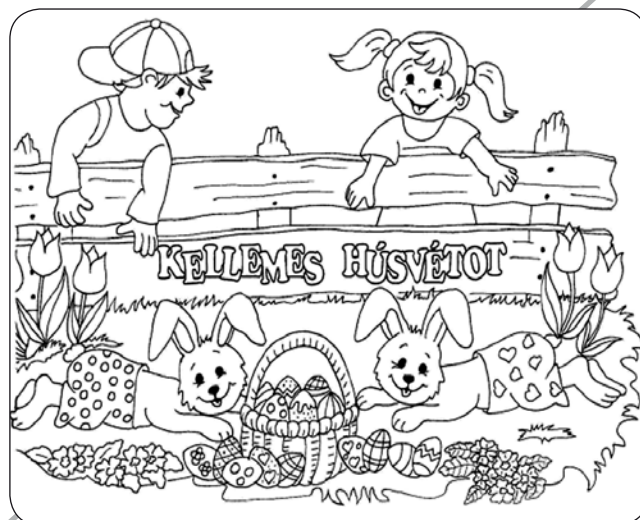
Magyar palindrom szerelmes levél

Az 1800-as évek vége táján, egy Breyer Gyula nevű magyar sakknagymester írt egy szerelmes levelet, ami oda-vissza olvasva ugyanaz:

„Nádasi K. Ottó Kis-Adán, májusi szerdán e levelem írom. A mottó: Szivedig ime visz írás, kellemest író! Szinlelő sziv rám kacsintál! De messzi visz szemed... Az álmok (ó család szirének ezek, ó csodaadók) elé les. Irok ime messze távol. Barnám! Lám e szivindulat Öné. S im e sziv, e vér ezeket ereszti ki: Szivem! Ime leveled előttem, eszemet letevő! Kicsike! Szava remegne ott? – Öleli karom át, Édesem! Lereszket évasziv rám. Szivem imád s áldozni kér réveden – régi gyerekistenem. Les im. Előtte visz szived is. Ég. Érte reszketek, szeret rég és ide visz. Szivet – tőlem is elmenet – siker egy ígérne, de vérré kinzod (lásd ám: ime visz már, visz a véték!) szerelmesedét. Ámor (aki lelőtt ő engem, e ravasz, e kicsi!) Követeltem eszemet tőled! E levelem ime viszi... Kit szeretek ezer éve, viszem is én őt, aludni viszem. Álmán rablónak tesz szeme. Mikor is e lélekodaado csók ezeken éri, szól: A csókom láza de messzi visz!... Szemed látni csak már!... Visz ölelni!... Szoríts!... Emellek Sári szivemig. Ide visz Ottó. Ma már im e levelen ádrész is uj ám: Nádasi K. Ottó Kis-Adán.”

Visszafelé olvasva különböznek

- Tököt kötök – Kötök tököt. (Sóti György)
- Római fővezér – rézevő fia, Mór. (Babits Mihály)
- Ékköleszerelőkké – ékkölereszlelőkké.
- Leszerelő - Ő lereszel. (Az előbbi rövidítéséből.)
- Ingovány – Nyávogni.

Színezd ki!

A POÉN 1. RÉSZÉ CETLI		VOLT GALAMB- LAKÁS	NEM ÉR- DEKLI TOVÁBB	SZEM- MEL ÉR- ZÉKEL	A VÉR- TANUK VAROSA								
RÓMAI 100 HÍM LIBA													
			TANTÁL AMELYIK- BEN										
FIZI- MISKA KÉRDŐ- SZÓ		AUSZT- RIA KÉSŐI NAPSZAK		DÉL JUTTAT NEKI S									
TERV- RAJZ					CSELE- KEDET								
RIADT													
KELET		LITER RÉGI PÉNZ		EME A MADA- RAK KI- RÁLYA	A SUGÁR JELE	VELÜNK KÖRÜL- BELÜL EGYIDŐS ROKON	MACSKA BECÉ- ZÉSE	A SZÉN VEGY- JELE	EGY SZÁL PALÁNTA	HIBÁZ- TATÓ		NEM REGI	
A POÉN 2. RÉSZÉ	E												Á
MAROK- KÓ FŐ- VÁROSA						NIKKEL KÁLIUM			MI, TI, ... AMABBA AZ IRÁNYBA				KÖTŐSZÓ KÉTELL!
NINCS BENNE SEMMI FÉLBE!					NŐSTÉNY SERTÉS SZALMA- CSOMAG				TÜZET SZUNTET MŰLÁSÁT ÓRA MÉR!				
				BELGIUM BALTI NÉP		GYÓGY- NÖVÉNY ALKOHOL FAJTÁJA							
SÍLÉC- MÁRKA NÉMA UTASI!			A TEVE ROKONA BÓR					ÁLLAMI BEVÉTEL A KÖR KÖZEPE!					FRANCIA AUTÓJEL FORMA
VÉRCSO- PORT TAGADÓ- SZÓ		KULCSOT A ZÁRBA TÖRŐ TENGERÉSZ										ARGON NÉVELŐ	
			LONDONI GALÉRIA FÉLJEGY!					SORVÉG! AKARAT- ERŐ KÉT VÉGE!		TÖRÖK FIUNÉV HARC, TUSA			
NORVÉ- GIA TEJ- TERMÉK					... ASIMOV, SCI-FI ÍRÓ JÓ ÉRZÉS, VIDÁMSÁG								FÉLALAKI DRÁGA- KŐ
ZALA- EGER- SZEGI FOCI- CSAPAT				VARRÓ SZÁNTÓ- ESZKÖZ					HOSSZÚ IDEIG LITER				
ERBIUM RÓMAI 500			ERRE- FELE! TUNÉZIA			RÓMAI 5 TONNA		ÚJSÁG ÉNEKLŐ SZÓCSKA					BEFELE! A TETE- JÉRE
									KAPUT NYITÓ A TÁRGY RAGJA				
SÍPÁLYA FELVO- NÓJÁNAK RÉSZE	E					NEM HIABA KERESI!							

Megfejtések

29. oldal – Találós kérdések – közlekedés: túzoltókocsi, csónak, kerékpárkerék, traktor.

30. oldal – Melyik szó a kakukktojás? 1. elefánt, 2. kutya, 3. pók, 4. gyík, 5. panda, 6. kenguru, 7. veréb, 8. gólya, 9. párduc, 10. borz, 11. csikóhal, 12. nyúl, 13. szitakötő, +1 pingvin

31. oldal – Fejtő feladatok nagyobbaknak.

Villanykörték

Felkapcsol egyet, így hagyja néhány percre, majd lekapcsolja. Felkapcsol egy másikat, majd lemegy. Lenn ég egy, a maradék kettőből pedig az égett, amelyik meleg.

Erőegyensúly

Igen, a mérleg ki fog billenni. Ahogy az ujjunkat belemerítjük a vízbe, felfelé mutató erő fog rá hatni. Arkhimédész törvénye szerint a vízbe merülő vagy vízben úszó testekre felhajtóerő hat, és ennek az erőnek a nagysága egyenlő a test által kiszorított víz súlyával. Newton harmadik törvénye szerint pedig az ujjnak a víz által rá kifejtett erővel ellentétes irányú és ugyanakkora nagyságú erővel kell hatnia a vízre. Ez az erő átadódik a pohárnak, majd a mérlegnek.

Ványa és a vizesvödör

Nem indokolt. Arkhimédész törvénye szerint a vödörben úszó jég tömege egyenlő kell, hogy legyen a kiszorított vízzel. Az olvadás nyilvánvalóan nem változtatja meg a megfagyott víz tömegét, ezért az olvadással előállt víz térfogata pontosan egyenlő lesz a jég által kiszorított vízzel. Az olvadástól tehát a víz nem fog kicsordulni a vödörből. De hogy Ványa anyja is elégedett legyen, vegyük figyelembe a feladat másik vonatkozását is, mert nem csak olvadásból adódhat térfogatváltozás. A víznek különleges tulajdonsága, hogy 4 fokon a legnagyobb a sűrűsége. 0 és 4 fok között összehúzódik a hőmérséklet emelkedésével, 4 fok fölött pedig tágul, mint a legtöbb anyag. A víz olvadáskor tehát nem csordul ki a vödörből, és ahogyan kezd felmelegedni, előbb lesüllyed a felszíne a vödörben, majd lassan emelkedik, s ha az előszoba elég meleg, akkor a víz ettől a hőtágulástól bizony kicsordulhat. Oroszországban azonban fűtetlen a pitvar (a szenyi), s télen nem sokkal melegebb 0 foknál, a hőtágulás tehát nem járhat ilyesmivel.

A tea lehűtése

Bármely hőátadási folyamatra igaz, hogy minél nagyobb a két test közötti hőmérséklet-különbség, annál nagyobb közöttük a hőcsere. Ebben az esetben a második test a tea körüli levegő. A tea egységnyi idő alatti hővesztesége nagyobb tehát, ha a tea maga melegebb. Ha Nyikolaj azonnal beleszórja a teába a cukrot, akkor ezzel mindjárt kezdetben lecsökkenti a tea hőmérsékletét, a cukor oldódása endoterm folyamat lévén, s ezzel

egszersmind csökkenti a tea hőleadását. Következésképp a későbbi cukorhozzáadás a gyorsabbik módszer.

Újabb rémes éjszaka Visnyij Volocokban

Úgy lesznek meg gyorsabban, ha mindkét melegítőt egy bögrébe teszik. Emlékezz rá, hogy a felhasznált energia nemcsak a víz melegítésére megy el, hanem a hőveszteségek pótlására is. A vizet szobahőmérsékletéről forrásig melegíteni így is, úgy is egyforma mennyiségű hő kell, csak a hőveszteségben lesz eltérés. Bármilyen legyen is az általános képlet a hőveszteségre, a hőveszteség mértéke (vagyis az egységnyi időre jutó hőveszteség) szinte egyes-egyedül csak a csésze és a szoba hőmérsékletének különbségétől függ. Emiatt ha a csésze hosszabb időt tölt valamely hőmérsékleti intervallumban, akkor nagyobb lesz a hővesztesége. Ha két melegítőt melegíti a bögrét, akkor kisebb a hőveszteség, mint ha csak egy melegítőt. Ha tehát egyszerre két melegítővel melegítjük előbb az egyik bögrényi vizet, aztán a másikat, akkor kevesebb energiára lesz szükség, tehát kevesebb időre is.

Gravitációs hatás a reggelizőasztalnál

A Newton-féle gravitációs törvény azt állítja, hogy bármely két kis kiterjedésű tömeg között a kettejük távolságának négyzetével fordítva arányos nagyságú vonzóerő hat. Ezért pontszerű testek között mindenképpen nő a vonzóerő, ha közelebb kerülnek egymáshoz. Bonyolultabb geometriájú testek esetén viszont más a helyzet. Vegyünk például egy tóruszt (úszógumi) és egy pontszerű testet a tórusz forgástengelye mentén! Ha a pontszerű test a tórusz középpontjában van, akkor a rá ható gravitációs erő éppen eltűnik, azaz zérus lesz, mert szimmetria okokból a tórusz darbjai által rá ható erők kioltják egymást. Másfelől, ha a pontszerű test a tórusztól igen nagy távolságban van, akkor a vonzóerő ugyancsak igen közel lesz nullához. A tengelyen mozgatott pontszerű testre ható erőnek tehát valahol a kettő között maximuma van. És ettől a ponttól befelé, azaz a tórusz középpontja felé mozgatva a testet, a vonzóerő csökkenni fog, miközben azt senki sem vitatja, hogy a két test közeledik egymáshoz, akár melyik pontjukat (vagy akár a tömegközéppontjaikat) is tekintjük.

32. oldal – Napi fejtő

1. Renáta

2. Kezdjük el égetni az első kötelet mind a két végén, a másodikat az egyik végén. Így pontosan fél óra múlva el fog aludni a láng az első kötélén. Ekkor kezdjük el égetni a második kötelet másik végét is. Így a fél órára elegendő kötelet innen számítva éppen negyed óra alatt fog elégni. Ezzel ki is mértük a negyed órát.

3. Tengeraltjáró vagy léghajó

4. Fehér, mert pontosan az északi sarkon vagyunk!

5. Egyik ember az almával együtt a kosarat is megkapja.

Nyuszigond 8 és 13.

35. oldal – Csiga

Megoldás: 3 nap, mert a harmadik nap már nem csúszik vissza.

1. nap: 4 méter előre, 3 vissza = 1 m

2. nap: 4 méter előre, 3 vissza = 2 m

3. nap: 4 méter előre = 6 méter, nem csúszik vissza, mert kint van.

37. oldal – Pókerarc

Tipp: a szemeken van a hangsúly. Megoldás: a kettős ábra a helyes.

Tíz szoba, tíz kulcs

Az első ajtónál legfeljebb 9 próbálkozás kell, mert ha az első 9 kulcs közül egy sem talál, a tizedik biztosan. A másodiknál 8, majd 7, majd 6... Összesen 45.

Szót kérek

Megfejtés: A „jut”. Mert az egytagú szavak mindegyik sorban értelmes szót alkotnak az együtt szereplő két szótag egyikével. Pl. „falaz” és „halász”, „Vadász” és „vádoló”.

Híres ember lóugrásban

Megoldás: Zrínyi Miklós

Ki a bűnös?

Megoldás: B a bűnös. A és C füllentő.

Merre van Jeruzsálem?

Pl.: „– A testvéred melyik irányba mutatna, ha megkérdezném, hogy merre van Jeruzsálem?”

Ha az igaz áll őrt, akkor azt az irányt mutatná, mint a hazug testvére, tehát kénytelen lesz a rossz irányt mutatni.

Ha a hazug áll őrt, akkor megváltoztatná az igaz testvér válaszát, és ő is a rossz irányba mutatna.

Tehát a filozófus mindkét esetben az ellenkező irányba kéne, hogy induljon.

Erősítő

– Használt az erősítőszert, amit felírtam önnek? – kérdi az orvos a páciens.
– Nem, doktor úr, mert nem tudtam lecsavarni a gyógyszeres fiola kupakját.

Szárazság

A főszerkesztő titkára egy levelet mutat:
– Uram, a szaharai tudósítónk megint vízhiányról panaszkodik.
– Ugyan, hiszen állandóan ezt a nótát fújja!
– Igen, de most az egyszer komolyan látszik a dolog, mert a bélyeget biztosítótűvel erősítette a borítékra.

Hasonlat

– Tudod, fiam, a barátok olyanok, mint az ejtőernyő.
– Miért?
– Mert, ha nincsenek ott, amikor szükséged van rájuk, akkor legközelebb már nem fogsz próbálkozni velük.

A béka beszél

Az oroslán összehívja az erdei tanácsot.
– Azért gyűltünk ma össze, mert meg kell beszélünk egy nagyon sürgős ügyet – mondja az állatoknak.
– Hát hogye! – szólal meg a kis zöld béka az első sorban. – Nagyon sürgős, ugye?!
– Igen, nagyon fontos döntést kell hoznunk – bólint az oroslán.
– Persze, iszonyú fontos lehet, mi?
Az oroslán megelegeli a béka beszélőseit, és így szól:
– Igen, fontos ügyben kell sürgősen döntenünk, de mielőtt hozzákezdene, valaki dobja ki ezt a zöld kis pondrót innen az első sorból!

Mire a béka:

– Hallod, krokodil? Tűnj el, de gyorsan!

Baromfi

– Melyik háziállatnak van nyomása, ellenállása és fázisszöge is?
– A csirkének, mert az Bar-Ohm-Phi.

Szemek

– Doktor úr, kérem, ma reggel, borotválkozás közben azt vettem észre, hogy az egyik szemem nem olyan, mint a másik.
– Igazán? És melyik?

Fogorvos

Két kissrác beszélget a suliban.
– Képzeld, a fogorvos tegnap kihúzta a nagypapám fogát, és a papa nagyon jajgatott.
– Nem hiszem – csóválja a fejét a másik. – Az én nagypapám minden este maga szedi ki az összes fogát, és még csak meg sem mukkan.

Fenyegetés

Az éjszaka közepén, az egyik sötét, kihalt utca sarkán nagydarab férfi toppan a megrémült Horváthné elé:
– Adjon azonnal egy ezrest, mert különben olyat teszek, amelyet még soha életemben!
A nő rémülten odaadja a pénzt, azután megkérdi az útonállót:
– Mégis, mit tett volna, ha nem adom oda?
– Elmegyek dolgozni.

Fogsor

– Doktor úr, nem férnek el a fogaim – panaszkodik a beteg a fogorvosnak.
– Nem értem, hiszen tízszer is ellenőriztem a protézis méretét.
– Akkor sem fér el.
– Rendben. Tegye be a szájába, és megint megnézem!
– A számban nincs is gond, a poharamba nem fér bele!

Munkakedv

Furulyás feltűnően kedvetlenül érkezett munkába.
– Nincs ma munkakedved? – kérdezi valaki.
– Dehogynem! De az önuralmam nagyobb!

Különleges szerv

Az orvosprofesszor vizsgáztatja az egyik hallgatót.
– Van-e a lépnek légcsőve? – kérdezi tőle.
– Igen.
– És mi a neve?
– Lépcső.

Biztos

– Fogadjunk, hogy ezt a viccet nem fogod érteni!
– Fogadjunk! Hogy szól a vicc?
– Értem és Nemértem felmászik a fára. Értem leesik. Ki marad fent?
– Nemértem.
– Elmondjam még egyszer?

Praktikus járás

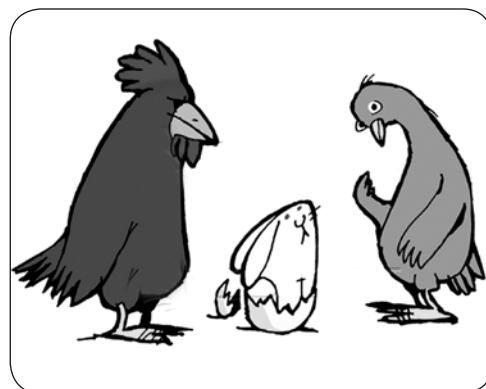
Jeges, szélviharos, pokolian hideg napon egy ember elhatározza, hogy meglátogatja beteg barátját. Csúszkálások, esések után csontig átfagyva érkezik meg a beteghez.
– Alaposan megküzdöttem, míg ideértem.
Egy lépés előre, két lépés csúszva hátra – panaszkolja vacogva.
– Hogyan értél ide – kérdezi a beteg –, ha két lépést hátracsúsztál, mikor egyet előreléptél?
– Félúton megdöntöttem magam, sarkon fordultam, és elindultam hazafelé.

Sikertelen kísérlet

– Mi ez a folt a mennyezeten?
– Itt régebben egy kémiaprofesszor lakott, asszonyom, az kísérletezett folyton.
– Értem. Az ott a vegyszer.
– Nem. Az a professzor.

Sátorozás

A kempingező a társához:
– Most már minden szúnyogot begyűjtötünk a sátrunkba, ne aludjunk odakint?

A színek csodálatos világa

Milyen hatással vannak ránk a körülötünk lévő színek? Miképp érheted el általuk a kívánt hangulatot? Képes vagy másokat is befolyásolni a segítségükkel? Vajon mit mond el rólad a kedvenc színed?

Nem kérdés, hogy a színek befolyásolják a hangulatunkat. Miért öltözködnénk olyan nagy gonddal, miért festenénk be a hajunkat, hordanánk színes ékszereket, miért rendeznénk be különféle színekkel a lakásunkat, ha ez nem így lenne? A színek körülvesznek, és érdemes rájuk egy kicsit jobban odafigyelni, hogy segítségükkel javítani tudjunk a hangulatunkon, esetleg meg tudjuk érteni a bennünk lezajló változásokat. Ha a szekrényedben kezdenek túltengeni a hasonló színű ruhadarabok, ez lehet annak is a jele, hogy életednek egy újabb periódusába értél. Kevés olyan ember van, aki egész életén keresztül ugyanazokat a színeket kedveli. A színek stimulálják az agyat, és segítenek elérni egy bizonyos hangulatot. Vajon melyik szín milyen hatással van ránk?

Színes hangulatok

– Ha fáradtnak, kedvetlennek érzed magad, és nehéz nap áll előtted, PIROS színnel javíthatod a hangulatodon. Felvehetsz egy piros felsőt, elkaphatod a szekrényből a tűzpiros körömlakkot. Az is segíthet, ha a reggeli kakaódat piros bögréből iszod meg.

– Ha feszültnek érzed magad vagy szorongsz, a ZÖLD szín nagy valószínűséggel megnyugtat. Jót tehet egy nagy séta a parkban, majd ülj le a fűbe és hagyd, hogy megérintsenek a színek. Ha otthon vagy, igyál egy nagy csésze zöld teát. Ha a városban töltöd a napot, vegyél magadra zöld

pulcsit, és deríts másokat is jobb kedvre a jelenéteddel!

– Ha szeretnéd előhozni a kreatív oldaladat, az LILA a legmegfelelőbb szín a számodra. A legújabb művészi alkotásod alapszínének válassz lilát, és figyelj meg a hatást!

– Ha csaponganak a gondolataid, és könnyen elkalandozik a figyelmed, a SÁRGA a neked megfelelő szín. A sárga segít az összpontosításban, gondolataid rendezésében. Jó kezdet lehet egy sárga lapokból álló notesz, melybe lejegyzed a tennivalóidat.

– Ha több képzelőerőre és megérzésre van szükséged, az INDIGÓKÉK neked való. Az indigótól kitarul a tér, és gondolataid elkalandozhatnak az álmok felé. Egy indigókék farmer és póló segíthet elérni ezt a hatást.

– Ha szomorú vagy, esetleg lecsökkent az önbizalmad, NARANCSSÁRGA segítséggel juthatsz túl a rossz hangulaton. A narancssárga magabiztossá és optimistává varázsol. Legyen nálad egy narancssárga dosszié, sál vagy pénztárca, amikor erőt vesz rajtad a lehangoltság.

– Ha rosszul alszol és ideges vagy, KÉK színnel megnyugtathatod magad. Vegyél kék paplan- és párnahuzatot, ezzel alvásra

fog csábítani a szobád. Amikor kék ruha van rajtad, mások is nyugodtabban viszonyulnak hozzád.

Ahol igazán fontos a színválasztás

Nem véletlen, hogy a kórház falai zöldek, az iskolai tábla pedig többnyire fekete. Ugyanígy fontos, hogy a szoba, ahol alszol, és ahol tanulsz, neked megfelelő színű legyen.

Igyekezz megfigyelni a színeket akkor is, amikor a szabadban vagy! Melyek a leggyakoribbak és melyek azok, amelyek csak nagyon ritkán fordulnak elő? Milyen érzéseket váltanak ki benned?

Végül jöjjen néhány szó arról a kérdésről, amelyet már egész kicsi korunkban feltettünk egymásnak. Mondd, mi a kedvenc színed? Én megmondom, milyen vagy.

Akinek a kedvenc színe...

PIROS – általában bátor, magabiztos, erős akaratú

NARANCS – barátságos, energikus, jókedvű és gyakorlatias

SÁRGA – optimista, megfontolt, praktikus, szellemes

ZÖLD – romantikus, nagylelkű és együttérző

KÉK – nyugodt, találékony és hűséges

INDIGÓKÉK – megértő, intuitív, kevés féltelme van

LILA – kreatív, emberséges, erős jellemű

Az IQ kamaszkorban változhat

Atinédzserek mentális képessége gyorsabb ütemben javulhat vagy gyengülhet, mint azt eddig gondolták – mutatta ki egy kutatás. Egészen eddig az volt az általános nézet, hogy az IQ-nk szintje statikus, nem változik az élet folyamán. Tesztekkel mérték a kamaszok mentális képességeit először 14, aztán pedig 18 éves korukban, és azt tapasztalták, hogy ennyi idő alatt rohamléptekben nőtt, vagy esetenként csökkent az IQ-szint. Kutatók úgy vélik, hogy a kamaszok érési folyamata egyénenként változó, vannak korán és későn érő típusok, ami hatással van a tanulók tanulmányi eredményeire és a felnőtt élettel kapcsolatos döntéseire.

A kutatásban 19 fiú és 14 lány vett részt, mindannyian agyvizsgálaton, verbális és nonverbális IQ-teszten estek át. A verbális IQ esetén 4 évvel később a vizsgált kamaszok 39%-ban mutattak ki változásokat, akárcsak az előadáskészség vizsgálatánál, ahol a résztvevők 21%-ánál tapasztaltak javulást. A verbális IQ-készség növekedésével

együtt nőtt az agy bal motoros kérgének vastagsága – ez az agyi terület felelős a beszédért.

A kutatást vezető Cathy Price professzor szerint a tanulmány arra hívja fel a figyelmet, hogy azok, akik korábban jobban teljesítettek, nem mindig használják ki a bennük rejlő lehetőséget, míg az eleinte gyengébben teljesítőkről sem kell lemondani, hiszen pár év múlva jelentős IQ-növekedésen mehetnek keresztül!

Öt készség, amire minden felsősnek szüksége van

A felső tagozat egy diák tanulmányainak egyik legfontosabb része, és elengedhetetlenek a megfelelő tanulási készségek a sikeres középiskolai tanulmányok érdekében. Akár úgy is tekinthetsz a felső tagozatra, mint a gyakorlásra egy nagy játszma előtt.

Egy sportoló teljesítménye gyakorlásakor is fontos, hiszen az alapok elsajátítására szánt idő kifizetődik, amikor egy játszma során már tényleg nagy a tét. Ugyanilyen a felső tagozat is. Egy csomó olyan tanulási készség van, amit még általános iskola felső tagozatában el kell sajátítani, és aminek akkor lesz jelentősebb szerepe, ha már nagyobb a tét.

Nem csak rajtad múlik az egész, a szüleidnek is fontos szerepe van az oktatásodban. Kérj segítséget tőlük, és dolgozzatok együtt, hogy fontos tanulási képességeket sajátíthass el, ami erős alapokat jelent majd a jövőbeli tanulmányaidhoz! Ennek érdekében használd a következő módszereket!

Találd meg a megfelelő időt a tanulásra!

Mindenki különböző. Vésd az eszedbe, hogy ami jól beválik másoknak, az nem biztos, hogy neked is működni fog. Fordíts időt a kísérletezésre, hogy rájössz, mikor tudsz a leghatékonyabban tanulni. Néhány napig

próbáld ki azt, hogy rögtön, amint hazaérsz az iskolából, készítsd el a házi feladatodat! Azután válts időt, és tanulj inkább este, mondjuk közvetlenül vacsora után! Ha egyik sem válik be, tanulmányozd a családotod napirendjét, és próbáld meg beiktatni egyéb tanulási időblokkokat, amelyek talán jobban beválnak!

Legyél szervezett!

Nagyon sok diák nem rendelkezik természetesen a létfontosságú képességgel, hogy megfelelően el tudja rendezni a tantereit, az időbeosztását és a feladatait. Bár bonyolult feladat, de próbáld meg kidolgozni és fenntartani egy hatásos rendszert, amely az aktuális iskolai feladataidhoz igazodik! Hogy szervezett maradj, használj olyan segédeszközöket, mint például mappa, iratgyűjtő vagy határidőnapló! Ügyelj arra, hogy mindent megfelelően megszervezz, és ha gondod akad, nyugodtan kérj segítséget a szüleidtől.

Tanulj meg jegyzetelni!

A jegyzetelési készség alapvető fontosságú mind a középiskolában, mind az egyetemen. A felső tagozat páratlan lehetőség ezen képesség elsajátítására, mivel jó pár alkalmad lesz arra, hogy begyakorold és finomítsd a jegyzetelési készségedet. Különösen fontos e képesség megtanulása, ugyanis rengeteg különböző területen alkalmazható. A jegyzetelésre akár úgy is

tekinthetünk, mint egy egyetemes tanulási képességre, aminek bármely órán vagy tanfolyamon hasznát veheted.

Dolgozz ki egy tanulási ütemtervet!

Az időbeosztásod tele van kemény elméleti munkával, így nem csoda, ha eláraszt a rengeteg elintézendő feladatnak és dolgozatnak már csak a látványa is. Az órarended és a tanmenet segítségével készíts egy profi ütemtervet! Fontos, hogy egészében lásd a képet, megértsd, hogy az előre tervezés elengedhetetlen a siker érdekében. Fejlessz ki heti és havi ütemtervet, így elegendő idő juthat bármilyen iskolai feladatra!

Fejlessz alapvető kutatási képességet!

Középiskolában és egyetemen elvárják a diákoktól, hogy kutassanak egy témában, dolgozatokat írjanak, laboratóriumi munkát végezzenek, meggyőző vitaérvekkel álljanak elő, és prezentációkat tartsanak. Ezek a kutatás alapú iskolai feladatok sokkal könnyebbek lesznek, ha rendelkez a sikerhez szükséges kutatási képességekkel. Fontos, hogy megtanuld, hogyan használd fel a forrásokat, és nyerd ki belőle az értékes információt. Szükséges ezenkívül, hogy tisztában legyél vele, hogyan találd meg az információt, amit keresel, és hogyan állítsd össze prezentációkhoz, vagy beszámolókhöz.

Teljesítménynövelés zenével

Ha sportolás közben zenét hallgatsz, nemcsak remekül szórakozhatsz, hanem kintartásod is növelheted. Egyedül a zene megfelelő tempójára kell ügyelned. A jól megválasztott zenével alaposan felülmúlhatod eddigi sportteljesítményedet, mivel a zenei kíséret hatására a fizikai megterhelés és az azzal járó fáradtság kevésbé érződik.

A feltételezés alátámasztásához összesen 30 önkéntes segítette a Brunel Egyetem tudósainak. A jelentkezőknek mindössze annyi volt a feladatuk, hogy a futópádon edzzenek, míg eközben a kutatók a Queen, a Red Hot Chili Peppers és Madonna számaival bombázták őket.

A futók egy részét arra kérték, hogy a zeneszám indulásakor álljon meg rövid ideig, és aztán a dal tempójához igazítsa a futás sebességét. A többiek a zenétől függetlenül

saját maguknak határozhatták meg, hogy milyen gyorsan akarnak szaladni.

Érezd a ritmust!

Kiderült, hogy az ideális zene tempója 120 és 140 BPM (beats per minute, percenkénti leütésszám) között mozog. Azok, akik az éppen hallgatott számhoz igazították a futás sebességét, 15 százalékkal nagyobb teljesítményre voltak képesek. Bár a tréninget rendkívül megerőltetőre tervezték, és a résztvevők a végére ténylegesen elfáradtak, mégis arról számoltak be, hogy remekül szórakoztak, és eszük ágában sem volt a drasztikus kimerülés miatt panaszkodni.

A londoni sportkutatók – a sikereken felbuzdulva – újra el akarják végezni a viszonylag kis létszámú csoporttal végzett kísérletet, ám ezúttal valamivel több alany-

nyal: terveik szerint a következő londoni félmaraton mintegy 12 500 résztvevőjének mixelnének talpalávalót több együttes slágereiből.

A NATO és a Varsói Szerződés

A hidegháború idegfeszítő évei

Mint mindannyian tudjuk, az idén van a második világháború végének 70. évfordulója. Az emberiség történelmének legtragikusabb eseménye hat év véres harc és pusztítás után 1945-ben végre befejeződött. A helyzet azonban messze volt a jótól. A politikai és katonai feszültség a Nyugat és a Kelet között csak ezután fejlődött ki teljes mértékben. Miután a közös ellenfelet és a civilizáció számára óriási veszélyt, a náciizmust sikerült megállítani, a nyugat-európai országok a kommunista veszedelemtől tartottak, amelynek irányítója a Szovjetunió volt. Így alakult ki a nyugati és a keleti tömb. A következő évtizedek a hidegháború korszakaként kerültek be a történelembe.

A két világ saját katonai szervezetet hozott létre, ezek a NATO (North Atlantic Treaty Organisation, magyarul Észak-atlanti Szerződés Szervezete) és a Varsói Szerződés.

A NATO 1949. április 4-én jött létre Washingtonban. Korábban Truman amerikai elnök bejelentette egy ilyen szervezet létrehozásának tervét. A kezdeményező lépést Kanada tette meg még 1948-ban. A szövetségnek kezdetben 12 tagállama volt: az Amerikai Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Olaszország, Portugália, Norvégia, Kanada, Izland, Dánia, Belgium és Luxemburg. Célja a szocializmus elleni harc és az, hogy biztosítsa a katonai fölényt a nyugat számára. A szervezetben fő szavuk az amerikaiaknak volt a kezdetektől, hiszen a második világháború után a Szovjetunió mellett a világ vezető szuperhatalma volt. A NATO-hoz később olyan tagállamok is csatlakoztak, amelyek korábban a Varsói Szerződés tagjai voltak.

A NATO katonai alaptevékenysége mellett gazdasági ügyekkel is foglalkozik, szorgalmazza a tagállamok gazdasági együttműködését.

A NATO megalakítása nem hagyta hidegen a Szovjetuniót. Válaszként 1955. május

A NATO megalakulása

14-én Lengyelország fővárosában, Varsóban létrehozták a Varsói Szerződést, mint közép- és kelet-európai kommunista államok katonai-politikai szervezetét. Mint a szerződés alapokmányában áll: „...elhatározták, hogy megkötik a jelen barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződést”. Tagállamai a Szovjetunió mellett a Csehszlovák Köztársaság, a Magyar Népköztársaság, a Lengyel Népköztársaság, a Bolgár Népköztársaság, a Román Népköztársaság, az Albán Népköztársaság és a Német Demokratikus Köztársaság (Kelet-Németország) volt, akinek különösen fontos szerep jutott. A szövetség védőzónát nyújtott a Szovjetunió számára nyugati határai mentén, s mint hangoztatták, a béke és a szocializmus szolgálatában áll.

A kelet-németországi és a magyarországi 1956-os magyar forradalom bebizonyította, hogy a keleti blokkon belül számos probléma létezik. A Varsói Szerződés sem önkéntes alapokra épült, mint a NATO (amelyből akár

ki is lehetett lépni, ha a tagállam érdekei úgy kívánták, mint ahogy a franciák tették), és nem lehetett annak a keleti megfelelője. A keleti tömbben minden Moszkva ellenőrzésén és engedélyezésén alapult. Lengyelországnak is voltak komoly nézeteltérései a szovjet irányítással, azonban kihangsúlyozták, hogy nem szándékoznak kilépni a szerződésből.

A Varsói Szerződés legnagyobb katonai fellépésére 1968-ban került sor Csehszlovákiában, amikor augusztusban a Varsói Paktum csapatai megszállták az országot, megakadályozva Csehszlovákia átalakulását, a reformokat és kilépését a szocialista blokkból. Mint tudjuk, 1968-ban Alexander Dubček került a korábbi pártelnök, Antonin Novotny helyére (reformokat, „emberarcú szocializmust” és szabad választásokat ígért), és szembeszegült Moszkva akaratával. Miután többszöri felszólításra sem volt hajlandó változtatni, 1968. augusztus 20-án a Varsói Szerződés csapatai harcokcsikkal bevonultak Csehszlovákiába.

A NATO és a Varsói Szerződés között hatalmas fegyverkezési és pszichikai versengés zajlott le. A hidegháború alatt veszélyes atomfegyverekkel zsarolták egymást, kockára téve ezzel az egész civilizáció sorsát. A feszültség enyhült az 1962-es kubai rakétaválság után, amikor a világ az atomháború szélére sodródott.

A NATO-nak ma elsősorban békefenntartó feladata van, így számos ország konfliktusaiban végez beavatkozást. A NATO és a Varsói Szerződés is lényegesen eltértek eredeti céljaiktól, amelyek érdekében hozták őket létre.

Mialatt a Szovjetunió és vele együtt a keleti blokk szétesett 1990-ben, a Varsói Szerződés 1991. április 1-én hivatalosan is megszűnt. Egyes tagjai utólag csatlakoztak a NATO-hoz. Magyarország 1999-ben lépett be a NATO-ba. Szerbia nem tagja ennek a szövetségnek. Az idén, március 24-én volt a 16. évfordulója a NATO beavatkozásának a szerbiai eseményekbe, amikor az országot heteken keresztül bombázták.

Gyarmati Balázs történész

Prága, 1968

A Habsburgok Európa egyik legismertebb uralkodóháza. Számos területük Magyarországot is sokáig magába foglalta. A schönbrunni kastély a dinasztia legfontosabb ismertetőjéhez tartozott, és egyben Bécs büszkesége volt. Ez a barokk, rokokó és biedermeier stílusok keverékében épült palotakomplexum ma az osztrák főváros egyik legfőbb turisztikai látványossága. Azoknak a műemlékeknek az egyike, amelyek a századokat és rombolásokat túlélve, számos újjáépítés és felújítás után ma is teljes pompában tündökölnék és megtekinthetők.

Schönbrunn története a XVI. században kezdődik. Abban az időben ezen a helyen (a mai Hietzing kerületben) egy malom állt. II. Miksa császárnak megtetszett a térség, és elhatározta, hogy itt építi fel vadászkastélyát, mivel nagy rajongója volt a vadászatnak. 1569-ben megvásárolta a birtokot. Különböző állatfajokat, köztük pávákat is tartott az udvarában.

Bocskai István erdélyi fejedelem Habsburg-ellenes mozgalma alatt, 1605-ben az épületet felgyújtották a hajdúk. Később, II. Mátyás idején újjáépítették.

A palota a Schönbrunn („Szép Kút”) elnevezést 1642-ben kapta, amikor I. Lipót császár felesége, Pfalz-Neuburgi Eleonóra császárné tulajdona volt. Gyönyörű kertekkel vették körül.

A nagy bécsi háború kezdetén újabb zavaros évek következtek a Habsburg birodalom számára. A török sereg 1683-ban ágyúkkal rombolta le a palotát.

Az osztrák–francia, illetve Habsburg–Bourbon viszonyok a XVII. és XVIII. század fordulóján nem voltak jók. A két ország uralkodói nemcsak katonai szempontból igyekeztek felülmúlni vetélytársaikat, hanem azon fáradoztak, kinek lesz nagyobb és fényűzőbb palotája. A francia Versailles-i palotaegyüttesnek ekkor már jelentős része felépült, így a Habsburgok is felgyorsították a munkálatokat Schönbrunnban. A kastélyt 1695 és 1712 között építették újjá,

A Neptunusz-szökőkút, háttérben a Gloriával, a Habsburgok hatalmának jelképével

Történelmi helyszínek

A schönbrunni palota

A schönbrunni kastély

majd 30 évvel később, a XVIII. század negyvenes éveiben Nikolau Pacassi olasz származású osztrák építész megadta végleges formáját, mely rokokó jelleget vett fel. Érdeemes megemlíteni, hogy Pacassi a budai váron is dolgozott, csakúgy, mint a prágai váron.

A palota főkapuja, a Haupttor, mindkét oldalán egy-egy magas obeliszk áll. Tetejükön sasok szobrai, amelyek a francia császár, Napóleon idejét idézik, amikor Európa meghódítása idején a schönbrunni palotát választotta főhadiszállásának.

A Habsburg-házi uralkodók szerettek a Schönbrunnban lakni. 1724-től Károly császár vásárolta meg, majd lányának, Mária Teréziának adományozta. A császárnő, aki amúgy is az újítások híve volt (gondoljunk csak a új katonai egyenruháról szóló rendeletére), jelentős változtatásokat és átépítéseket végzett a palota belsejében. A második és harmadik emelet közé egy félemeletet építtetett. A császárnő sűrűn szervezett bálakat, táncszeteket is a palotában.

Schönbrunn kertjei is csodálatosak. Fő ékeik a Neptunusz-szökőkútak és a Gloria nevű építmény, melyet Mária Terézia a birodalom hatalmának jelképeként emeltetett. Férje, Lotharingiai Ferenc itt alapította meg a világ első állatkertjét 1752-ben. A palota a Habsburg udvari élet központja lett.

A főkapu obeliszkein lévő francia sasokat Napóleon tetette fel

I. Ferenc József is, aki hosszú, 68 éven át ült a Habsburg, illetve osztrák–magyar trónon, kedvelte Schönbrunnat. Kiseb belső átalakításokat végzett rajta.

A világháborúk alatt Schönbrunn csak kisebb rombolásokat szenvedett el, s ideiglenesen idegen (brit) uralom alá került.

A csaknem másfél ezer szobás kastély gazdag, háromszáz éves múltat tekint vissza, hűen tükrözi a Habsburg Monarchia valamikori hatalmasságát. Jelentős történelmi események színhelye volt. Itt, semleges területen tárgyalt Kennedy amerikai elnök és Hruscsov szovjet pártfőtitkár 1961-ben, a kubai rakéta-válság idején.

Ma a Schönbrunn palota Bécsben az egyik legvonzóbb turisztikai látványosság. 1996-ban az UNESCO beiktatta a világörökség listájára. Az építményt és a körülötte elterülő óriási gyönyörű parkot milliók látogatják meg évente. Vannak, akik csupán ezért utaznak el Ausztria fővárosába.

Gyarmati Balázs történész

Újdonságok rockegyüttesektől

Az elmúlt időszakban több alternatív rockegyüttes adott ki új lemezt, vagy bejelentette, hogy új album a láthatáron. Ezúttal bemutatunk néhányat.

Muse: Drones

Nemrég még arról írtunk, hogy a Muse brit alternatív rockegyüttes új albumot készít, és emiatt nagy a csend körülöttük, de most már bizonyossá vált a megjelenés. Olyannyira, hogy első új zeneszámuk, a Psycho hivatalos szövegvideója már meg is jelent, majd pedig a Dead Inside, mint az új album nyitódala. A Muse a Psychoval zeneileg mondhatni visszatért a rockos kezdetekhez, tehát nem jellemzi sem az űri sem pedig az elektronikus hangzás. Képvilágában és szövegileg a Psycho arra hívja figyelmet, hogyan válnak emberek pusztító gépezetté. Az új album a Drones, június elején jelenik meg, és ez lesz az együttes hetedik stúdióalbuma.

Kaiser Chiefs: Falling Awake

A Kaiser Chiefs egy leeds-i indie rockegyüttes. Tulajdonképpen először Runston Parva néven léteztek, majd nevüket Parvára rövidítették, egy idő után pedig Kaiser Chiefsre változtatták. Az új nevét a csapata egy dél-afrikai futballcsapatról kapta, amelyben a Leeds United kapitánya, Lucas Radebe játszott. A Kaiser Chiefs első albuma, az Employment 2005-ben jelent meg, az 1970-es évek második fele, a new wave és a punk rock irányzatok ihlették. Második albumukat, a Yours Truly, Angry

Mobot a Led Zeppelin, valamint az 1980-as évek amerikai rock-zeneje. Az együttes azóta is változott zeneileg, ez leszűrhető legutóbbi albumukról az Education, Education, Education & War-ról, amely 2014-ben jelent meg. Jó hír a Kaiser Chiefs-rajongóknak, hogy az együttes máris megjelentette a Falling Awake zeneszámot, amely egy új albumot sejtet. Az új számban a szintetizátor és az elektronikus hangzás került előtérbe.

Blur: The Magic Whip

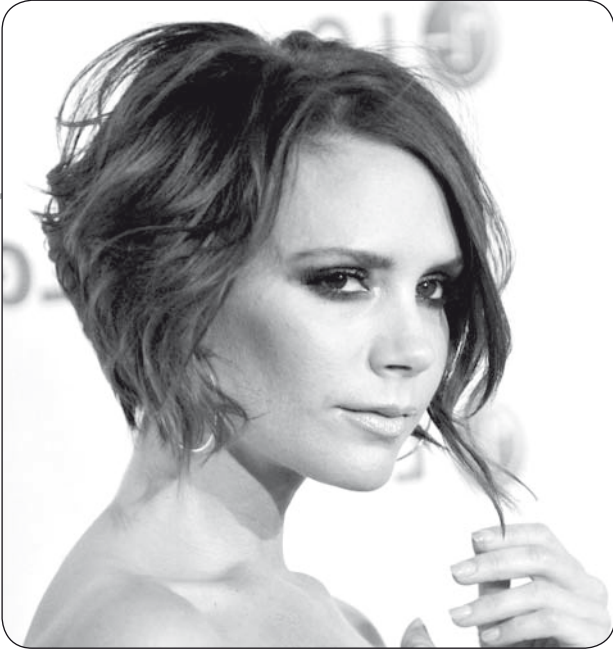

Mivel a Blur angol alternatív rockegyüttes legutóbb 2003-ban adott ki albumot, így nyilván nagy várakozás előzi meg. A The Magic Whip április végén jelenik meg, és ez lesz az együttes nyolcadik stúdióalbuma, amelyről épp a Go Out hódítja a top listákat. A Blur oszlopos tagja Damon Albarn először a Circus együttesben volt jelen, tagcserék után nevüket egy Salinger műve után Seymourra változtatták. Ez azonban nem tetszett a kiadónak, így végül kiegészzték a Blurban, majd a kilencvenes évek egyik legnépszerűbb együttesévé váltak.

Fall Out Boy: American Beauty/American Psycho

A Fall Out Boy amerikai rockegyüttes 2001-ben alakult meg. Habár már 2003-ban is hangkiadványokkal jelentkeztek, a köztudatba inkább a 2005-ös From Under the Cork Tree albummal robbantak be. Az együttes azóta rendszeresen ad ki lemezeket, és talán ennek köszönhetően a népszerűségük is töretlen. A Fall Out Boy legutóbbi lemeze 2013-ban jelent meg Save Rock and Roll címmel. Érdekességként a zeneszámokhoz kötődő klipek egy egész történetet alkotnak, tehát mindegyik egy sorozat része. A srácok ezután sem pihentek, új lemezük az American Beauty/American Psycho ez év januárjában jelent meg, a Centuries és az Irresistible zeneszámok pedig máris a toplisták meghódítására indultak.

Ilyen, és kész

Victoria Beckham megelégedte, hogy mindenfélét összehordanak róla. Egyik interjúban azt mesélte, hogy valójában már nem is érdekli, kik és miket írogatnak összevissza, ő attól még olyan marad, amilyen. Ezek után arról szólt, hogy nem csak a drága személyre szabott és tervezett ruhákat szereti, a bolhapiacokon is szívesen vásárol különféle ruhákat és kiegészítőket. Hordja is ezeket, tetszik valakinek, vagy nem. Victoria rátért az alakját ért támadásokra is, miszerint túl vékony és biztosan étkezési zavarokkal küzd. Ezzel kapcsolatban azt mondta, erről szó sincs, épp csak legalább hat kilométert fut egy nap, a rendszeres sport pedig edzésben tartja, és meglátszik az alakján is.

Az utánzás mesterei

Külföldön nagy népszerűségnek örvend Jimmy Fallon ú. n. Utánzós műsora, amely során a sztárok a nem annyira ismert oldalukat fedik fel: megmutatják, ők hogyan utánoznak más sztárokat. Adam Levine, Kevin Spacey és Christina Aguilera már megvillogtatták tehetségüket, legutóbb pedig Ariana Grande utánozta Céline Diont. Tette ezt olyan hitelesen, hogy maga a házigazda is meglepődött, habár hallott már Ariana képességéről. Az énekesnő arról is szólt, hogy eddig csak éneklős műsorokban szerepelt, első ízben jelenik meg beszélgetős műsorban, és először utánoz valakit ekkora közönség előtt. Ariana és Jimmy Fallon egyébként *A szépség és a szörnyeteg* betétdalának részletét próbálták meg minél „Célineesebben” előadni.

Így néz ki Sting

Nemrég Berlinben lépett fel együtt Paul Simon és Sting. A közönség főleg az egykori Police-frontember külsején lepődött meg, sokak szerint most úgy néz ki, mint egy favágó. A tizennyolc európai fellépést tartalmazó, *On Stage Together* (Együtt a színpadon) című koncertkörút első turnéállomása március 12-én volt a lengyelországi Krakkóban, és április 15-én fejeződik be Londonban. Paul Simon és Sting február és március folyamán már koncertezett együtt Amerikában, míg Ausztráliába és Új-Zélandra jövő év elején várja őket a közönség. A turné ötlete 2013-ban, a Robin Hood alapítvány jótékonyági koncertjén született meg, ahol a két régi jó barát először játszott együtt a színpadon. A közös koncerteken együtt és külön-külön is zenélnék. Paul Simon dalai közül a *The Boxer* és a *Boy in the Bubble*, Sting slágerei közül a *Fields of Gold* és az *Every Breath You Take* is elhangzik.

Újabb Rómeó és Júlia

William Shakespeare Rómeó és Júliája több filmes feldolgozást is megért már, az egyik legismertebb minden bizonnyal Zeffirelli klasszikusa, de nagyon népszerű lett a modern korba átültetett 1996-os film is Leonardo DiCaprioval és Claire Danesszel. Úgy tűnik, hogy a tragikus sorsú ifjú szerelmesek története továbbra is kiapadhatatlan téma. Ezúttal Neil Wildenert és Gavin Jamest ihlette meg, ők azonban valami egészen új ötlettel rukkoltak elő. A *Verona* című forgatókönyvük alapján látványos akciófilmben dolgoznak fel újra a történetet.

Azt gondold, hogy a klasszikus hangszerek, kiváltképp a vonósok, nem menők a rockvilágban. Nagy tévedés.

2Cellos

A pulai születésű Stjepan Hauser és a maribori Luka Šulić által alapított 2Cellos 2011-ben rock- és popszámok átdolgozásával szerzett nemzetközi hírnevet, de tagjai otthon vannak a komolyzenében is, hiszen cselló-, illetve gordonkatanulmányaikat Zágráb, Bécs, Manchester és London rangos zeneakadémiáin végezték. A 2Cellos azóta jól ismert kőkemény rockdalokkal, könnyű- és filmzenék feldolgozásaival készítik albumaikat. A duó 2011-ben egy Michael Jackson-átdolgozással, a Smooth Criminalal robbant be a köztudatba, majd a Guns N' Roses Welcome To The Jungle újraértelmezésével értek el sikert. Legfrissebb lemezük a Celloverse nemrég jelent meg, és sok szempontból hű ahhoz, ami megszokhattunk tőlük. Több műfajú zeneszámot szedtek elő, miközben az ingyencsek kedvéért arra is ügyeltek, hogy ne csak ismert művek feldolgozásaival legyen tele a lemez. Természetesen ezek sem maradtak el. Ezúttal is megidézik nagy kedvenceiket, Michael Jacksontól a They Don't Care About Us került rá, Stingtől a Shape of My Heart, a Muse-tól pedig a Hysteria, hiszen a Muse eddig egyik albumukról sem hiányzott. Utóbbihoz egy idegtépő klip is készült, amely látható is zenei tévéállomásokon. Az új album másik nagy sikere mindenképpen az AC/CD-féle Thunderstruck. Az említettekén kívül a lemezen hallható még Avicii Wake Me Up átdolgozása, Guns N' Rosestól a Live and Let Die, a Mumford

Vonósokkal támadunk

& Sonstól az I Will Wait, a James Bond-film zenéje az Élni és halni hagyni, míg a lemez nyitódala, az Iron Maident Rossinivel keresztező The Trooper (Overture). A lemez luxus kiadványához egy DVD társul, amelyen koncertfelvételnként láthatjuk egyebek között a U2 With or Without You és a Nirvana Smells Like Teen Spirit átdolgozását.

Apocalyptica

Az Apocalyptica egy finn zenekar, amelyet általában négy csellós alkot, habár átestek néhány tagcserén. Bizonyára ihle-

tésül szolgáltak a fent említett 2Cellosnak, hiszen az Apocalyptica 1993 óta aktív. Tagjaik ugyancsak komolyzenei tanulmányokat végeztek, viszont a klasszikus zenét a saját zeneszámaikkal és metállal ötvözik. Egyebek között Metallica-, Faith No More-, Sepultura-, Pantera-, Slayer-, Rammstein- és David Bowie-átdolgozásokat készítettek. Együttműködtek számos ismert zenésszel, például Adam Gontierrel (Three Days Grace), Corey Taylorral (Slipknot), Dave Lombardóval (Slayer), Lauri Ylönnel (Rasmus), Matt Tuckkal (Bullet for my Valentine), Max Cavalerrával (Sepultura), Nina Hagennel, Sandra Nasićtyal (Guano Apes), Till Lindemannal (Rammstein) és Ville Valoval (HIM). Eddig hét albumot adtak ki, az utolsót 2010-ben, úgyhogy most már túl hosszúra sikeredett a szünet. Épp ezért nagyon jó hír, hogy már be is jelentették új albumukat, amely minden bizonnyal április közepe felé jelenik meg Shadowmaker címmel. Tulajdonképpen az azonos című zeneszám videója Franky Perez közreműködésével már néhány hónapja megtekinthető a világhálón. Az Apocalyptica tehát egy különleges együttes, amely legalább három küldetést teljesít egyszerre, hiszen népszerűsíti a klasszikus zenét, a rockot és a kettőt együtt is. Ugyanakkor kaphatók új örültségekre is, erre példa, hogy átdolgozták az Angry Birds-dalt is.

Feloszlik a HS7

Nemrég egy sajtótájékoztatón jelentette be feloszlását a magyarországi HS7, avagy Heaven Street Seven.

A zenekar klubturnéval és fesztiválkoncertekkel zárja le két évtizedes pályafutását. A búcsútorné március elején kezdődött, az együttes augusztus elsején a Budapest Parkban lép fel utoljára. Mivel a húsz év egyáltalán nem kevés, ezért ezúttal ezzel az együttessel foglalkozunk.

Ennyi volt

A Heaven Street Seven magyar alternatív (indie-gítárpop) zenekar 1995-ben alakult az esztergomi Vitéz János Tanítóképző Főiskolán, mert a legjobb dolgok mégiscsak az iskolákban történnek. Ahogyan a zenekar honlapján olvasható: „több éves tervezgetés”, „teaházi akusztikus zenélgetés” és „a kollégium női zuhanyzójában rögzített barkácsfelvételek után megalakul a Heaven Street Seven. Az alapító tagok Szűcs Krisztián és Németh Róbert (főiskolai évfolyamtársak Esztergomban) valamint Orbán Gyula és Kiss Endre (korábban együtt zenéltek a paksi Houdinis zenekarban)”. Még az év nyarán Stuttgartban elkészült a debütáló anyag, a Tick Tock No Fear, amely ősszel jelent meg magánkiadásban, majd jöttek az első nagyobb koncertek is.

Első nagyobb sikerüket 1997-ben könyvelhették el, amikor az MTV is leadta a Wallflower című zeneszámukhoz készített klipjüket. A következő év is tartogatott újdonságokat, hiszen 1998-ban a Budapest

Dolls című lemezen először jelentek meg nem angol nyelvű dalaik. A zenekar kilenc lemezt készített, a legutóbb a Felkeltem a reggelt, amely 2012-ben jelent meg.

Mint általában minden együttesnél, náluk is voltak hullámvölgyek, de mindvégig megmaradtak. A feloszlás pillanatában Szűcs Krisztián, Németh Róbert, Orbán Gyula, Takács Zoltán és Ábrahám Zsolt alkották a zenekart.

A feloszlást Szűcs Krisztián jelentette be: „amit megcsinálhattunk együtt, azt megtettük, emiatt döntöttünk úgy, hogy befejezzük működésünket. Ez a húsz év

mindannyiunk számára életünk nagyon fontos része volt, gyakorlatilag folyamatosan aktív volt a zenekar. Nincs harag közöttünk, egyszerűen az ideális kreatív működést, amit mi elvárunk magunktól, azt így öten mostanáig tudjuk csinálni” – fejtette ki a frontember.

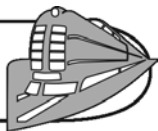
Mint elmondta, a búcsútornén a nagy slágerek mellett régen elfeledett dalokat vesznek elő, és mindenütt igyekeznek fellépni, ahol a húsz év alatt emlékezetes élményeket szereztek. Szűcs Krisztián arról is beszélt, hogy egyelőre nem látja pontosan, milyen projektekből fog részt venni a jövőben – az eddigiek közé tartozott egyebe között a Neo, a The Twist vagy a Budapest Bár.

Nem csak ők térnek külön utakra

A magyar zenei életben egyébként kisebb pánik alakult ki, hiszen rövid időn belül a Heaven Street Seven a negyedik együttes, amely bejelentette a feloszlását. Eddig a 2006-ban debütált Hangmás jelentette be, hogy meghatározatlan ideig szünetel, mivel egyik tagjuk külföldre költözik. Ugyanakkor a feloszlás híre érkezett az 1999 óta aktív Isten Háta Mögött rockzenekartól is, míg a Subscribe tizenöt év együttlét után döntött a feloszlásról, vagy legalábbis a szünetelésről. Magyarország egyik legnépszerűbb metal-hardcore együttese még a nyár végéig marad együtt. A tagok egy interjúban kifejtették, hogy a jövőben is zenélni szeretnének, de egyelőre nem tudják még, milyen módon vagy felállásban.

László Noémi

Panoráma

Északnyugatra tötükör villog,
főúri kastély feszít a parkban,
zenét szereznek, legyezőt fognak,
márványszoborra pillangó röppen.

Északra sziklás, havas hegyek közt
siklik a sítalp, csusszan a szán,
ódon falakról karok és rendek
árnyéka mintha lassan leválna.

Északkeletre szoros és hágó,
végtelen sztyeppék emléke jár,
fehérlő nyírek állnak a szélben,
ostromlott várát védi egy asszony.

Zúzmarás évszak, moha és páfrány,
rengeteg-mélyi történelem,
hideg esőzés, sejtelmes tájak,
ismerős szavak a szájszegleten.

Aprilis van, tréfás a kedvünk, kezdjük játékkal eheti utazásunkat! Kérdéseink László Noémi verséhez fűződnek: **kié lehet a tó közeli főúri kastély, ahol zenét szereznek, mely havas hegyeket emlegeti a szerző, s mi lehet ettől a helytől északkeletre, ahol egy asszony védi ostromlott várát?** Ha elolvastok mindent figyelmesen ezen a két oldalon, akkor gyorsan kiderítitek, mi a pontos válasz ezekre a kérdésekre, és arra is, hogy a költő mely vidéket énekelte meg.

Magyarország nyugati határvidékén, a Fertő-tó és a Lajta folyó mentén már a honfoglalás után erős védelmi vonalat kellett kiépíteni, ezért határokat őrző székelyeket telepítettek, várakat építettek, s ezek nyomait ma is megtaláljuk.

A nyugati határvidéket a nagyhatalmak 1921-ben Ausztriához csatolták – áll a ko-

Felföldi barangolás Ausztriától Ukrajnáig

lozsvári Napsugár összefoglalójában. – Ekkor kapta addig soha nem használt, német nevét: Burgenlandot, magyarul: a várkastélyok földje nevet. Mára a várak elvesztették védelmi szerepüket, elegáns kastélyokká alakultak át az Alpok tövében, némelyikben ma is magyar főnemesi családok leszármazottai élnek, az Esterházyak, Zichyk, Nádasdyak, Batthyányak, másokban múzeum, művelődési központ működik.

A 370 éves Nagyszombati Egylet alapítója, Pázmány Péter

Az Esterházy család házi muzsikusa nem kisebb zeneszerző volt, mint **Haydn**. Sok halhatatlan műve született Kismartonban (Eisenstadt) és Fertődön, a térség legszebb kastélyaiban. Egyiknek érdekes története van. A herceg nem engedte szabadságra zenészeit. Ekkor írta Haydn a *Búcsú szimfóniát*, amelyben a zenekar tagjai szólamuk befejeztével rendre elfújták a kottatartójukon égő gyertyát, és elhagyták a termet. Végül csak a mester maradt, akinek néma meghajlását Esterházy elismerő

tapssal és persze a megérdemelt pihenést engedélyezve fogadta. A kastélyban ma is csipkefodros, selyem mentében muzsikál a zenekar.

Egy másik Esterházy-kastélyban, Doborján született 1811-ben **Liszt Ferenc**, világhírű magyar zongorista és zeneszerző. Édesapja a kastély gazdatisztje volt. Fiát már 4 éves korában bemutatta a hercegi családnak mint csodagyerek zongoristát.

Magyarország északi részét, a Felföldet 1920-ban Csehszlovákiához csatolták. A hatalmas, termékeny és gazdag terület Felvidék nevű tartománya ma a frissen született Szlovákiához tartozik, Kárpátalja pedig Ukrajnához.

Szlovákia ezer évig a magyar állam szerves része volt. Számtalan regélő vár, történelmi hangulatú város mesél a régi magyar dicsőségről. Maga a főváros, Bratislava nem más, mint Pozsony, magyar koronázó város, történelmi jelentőségű országgyűlések székhelye. 4 tornyú vára Mátyás király uralkodása alatt kapta mai alakját. Buda török kézre kerülése után, 1541-től 1784-ig Magyarország fővárosa volt. A magyar királyokat 270 éven át itt koronázták meg. Erre emlékeztet a Szent Márton székesegyház 85 méter magas tornyán a 300 kg-os aranyozott korona. Pozsony ma a felvidéki magyarság központja. Itt a Duna ország-határ. Párkány Szlovákiáé, Esztergom Magyarországé. Köztük a hid 50 éven át kettőbe törve zárta el egymástól a két partot. Ma újjáépítve fénylik, és kapcsol össze ismét. Az Öreg-Duna és a Kis-Duna közti területet Csallóköznek hívják. Európa legnagyobb folyami szigetén 150 magyar település van.

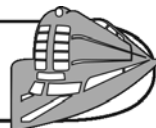
A csallóközi Szencen született 1754-ben **Szenci Molnár Albert** nyelvtudós és jeles zsoldáríró. Gondoljatok rá, ha éneklitek a Mint a szép híves patakra... kezdetű zsoldárt. Jóval

Haydn és Liszt gyakran tartózkodott Fertődön az Esterházy-kastélyban

Pozsony 1541-től 1784-ig Magyarország fővárosa volt

Kárpátaljai fiatalok kézműves táborban

később Galántán volt állomásfőnök **Kodály Zoltán** zeneköltőnk édesapja. Az itt hallott dalokat dolgozta fel a zeneszerző *Galántai táncok* című művében.

A kassai magyar színház otthona

A deáki bencés kolostor 1228-ban írt latin nyelvű szertartáskönyvében találták meg az első összefüggő, magyar nyelvű, írott szöveget, a *Halotti beszéd és könyörgést*.

Rév-Komárom vára a legjobban védhető erődítményünk volt. A várfalak hossza 14 kilométer. Ide ellenség a lábát erőszakkal soha be nem tette. Az 1848-as szabadságharcban **Klapka György** tábornok védte hőiesen. Komárom nagy fia **Jókai Mór**. Lőcséről Jókai regénye nyomán az áruló „fehér asszony” jut eszünkbe, pedig érdekesebb, hogy 1629-ben itt jelent meg az első magyar nyelvű találos kérdés gyűjtemény *Mesés Könyvecske* címmel. Itt született az operettszerző **Lehár Ferenc** is. A várost hajdan csak a Duna, 1920 óta az országhatár is kettészeli, családokat szakítva szét: egyik ház Magyarországon, a szomszédja Szlovákiában van.

Európa leghíresebb ezüst- és aranybányái is Felvidéken voltak: Besztercebányán, Selmecbányán és Körmöcbányán. A magyar királyok itt verették a híres aranyforintot, ezüstgarast. A körmöci arany csengésének hallatára fel-

A dunai Erzsébet-híd Esztergomot Párkánnyal, Magyarországot Szlovákiával köti össze

A magyar–osztrák határon, Locsmádon 650 méter mélyről feltörő, 40 Celsius-fokos vízben lehet lubickolni, a csúszda 65 méter hosszú

csillant a német és olasz kereskedő szeme, de kapott utána a császár, a szultán is. Évszázadokon át a körmöci arany volt Európa legerősebb „valutája”. Kelet-Szlovákia legnagyobb városa, Kassa a XV. században Buda után a legjelentősebb magyar királyi város volt. 150 évig az erdélyi fejedelmek kezén volt. Mátyás király, Bocskai István, Bethlen Gábor udvart tartott a gazdag kereskedővárosban. Negyedmillió lakosából ma csupán 10 000 magyar ajkú.

A város ékessége a fő utcán keresztben álló Szent Erzsébet székesegyház vagy a kassai dóm. A hatalmas csarnoktemplom a magyar gótikus templomépítés legszebb terméke. Szobrokkal ékes, díszesen faragott kapui, kőcsipkái, fából faragott, festett oltárai bibliai jeleneteket és Árpád-házi Szent Erzsébet életét ábrázolják. A templom alatti kriptá nemzeti zarándokhely: itt nyugszik **II. Rákóczi Ferenc**, akinek hamvait a törökországi Rodostóból 1906-ban hozták haza. A fejedelem mellett a kriptában talált végső nyughelyet anyja, **Zrí-**

nyi Ilona, fia, **József** és bujdosótársa, **Bercsényi Miklós** is.

A Felföld legkeletibb tartománya, Kárpátalja ma a Szovjetunióból kiszakadt Ukrajnához tartozik, de színmagyar községek, magyar várak, kastélyok, templomok, Ungvár, Munkács és Beregszász városok fogadják az arra látogatót.

1100 évvel ezelőtt **Árpád** vezetésével itt érkeztek a magyarok a Kárpát-medencébe, de később itt támadtak a besenyők kunok és tatárok is. A Vereckei-hágó a 896-os honfoglalást, a Tatár-hágó a véres tatárjárást idézi. De, ti ezt már bizonyosan tudjátok! Akkor lesz igazán érdekes, ha egyszer meglátogatjátok.

Összefoglalónk elején feltett kérdésekre várjuk válaszaitokat. A helyes megfejtésért egy szerencsés olvasónkat könyvjutalomban részesül. **A válaszokat április 9-éig várjuk címünkre: Jó Pajtás, 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., vagy e-mailben: jopajtasszerk@magyarszo.com címre.**

A Fertő-tó nagyobbik része Ausztriában van, de Magyarországgal egyformán védi a csodás vízvilágot

Régi házak Locsmádon

Az általános iskolás diákok általában nagyon szívesen vesznek részt a különféle iskolai és iskolán kívüli kirándulásokon, amelyekről mindig maradandó élményekkel felvértezve térnek haza. A kirándulások azonban nemcsak az élmények miatt fontosak a diákok számára, hanem azért is, mert a tanulók kapcsolatrendszerének minőségét, illetve az osztályok valódi közösséggé válását is jelentős mértékben befolyásolják az iskolán kívüli közös élmények, amelyeknek megélésére a kirándulások kiváló lehetőséget kínálnak.

A zentai Emlékiskola diákjai, a harmadikos **Bojan Tomić**, a negyedikes **Simon Vilmos** és az ötödikes **Törtei Hédi** rendkívül fontosnak tartják az osztálykirándulásokat, amelyeken éppen ezért mindig szívesen vesznek részt.

– Új helyeket láthatunk, új ismereteket és új barátokat szerezhetünk, és ha olyan helyre megyünk, akkor akár más nyelveken is megtanulhatunk kommunikálni, amit azután a későbbiekben is hasznosítani tudunk – hangsúlyozza Vilmos, amikor arról kérdezzük, miben látja a kirándulások jelentőségét. Mindebben társai is egyetértenek vele. – Az elmúlt évek során nagyon sok helyen voltunk kirándulni, és mindegyiket nagyon élveztem. Az egyik kedvencem az volt, amikor hajókázni is elmentünk. Nagyon szeretem a vizet, és hihetetlenül jó érzés volt siklani rajta, de a lovas tanyán is nagyon jól éreztem magam, ugyanis csodálatos érzés volt felülni a lóra, ráadásul nagyon sokat meg is tanultam a lovakról, aminek azért örültem különösen, mert nagyon szeretem az állatokat – meséli lelkesen Vilmos, amikor a legemlékezetesebb kirándulásairól faggatjuk. A lovak Hédi számára is meghatározó élményeket jelentettek. – A legkedvesebb kirándulásaim azok voltak, amelyek során Gučevóra, illetve a Kátai-tanyára látogattunk el. Mindkét helyen nagyon jól éreztem magam, sok új élménnyel gazdagodtam. Gučevón sokat túráztunk, és meglátogattunk egy műemléket is, ami nagyon tetszett, a Kátai-tanyán pedig sokat lovagoltunk, amit szintén nagyon élveztem – magyarázza Hédi, akitől Bojan veszi át a szót, hiszen a gučevói kirándulás neki is nagyon tetszett. – A legkedvesebb kirándulás az volt számomra, amikor Gučevóra mentünk, ugyanis ott nagyon sok új élményt szereztem, sokat játszottunk, nagyon finomakat ettünk, ott is aludtunk, sok új barátot is szereztem. Szintén kedves emlék számomra az a kirándulás is, amelynek során még óvodás koromban a palicsi állatkertbe látogattunk el, ugyanis nagy élmény volt számomra szemtől szemben is találkozni azokkal az állatokkal, amelyeket korábban csak képekről vagy a televízióból ismertem – hangsúlyozza az Emlékiskola harmadikos tanulója.

A diákok saját bevallásuk szerint mindegyik helyre szívesen visszatérnének, ezenkívül Magyarországra is szeretnének ellátogatni, ahol az egyik legszimpatikusabbnak tűnő úti célként Budapestet említik. Ezenkívül a távolabbi országok is rendkívül vonzóak számukra. Vilmos Dubaiba szeretne elmenni, ahogyan fogalmaz, azért, mert az nagyon tetszik neki,

Kirándulásra fel!

Bojan Tomić, Törtei Hédi és Simon Vilmos, a zentai Emlékiskola tanulói

és szeretné ott kipróbálni az ejtőernyőzést is. Hédi és Bojan a Hawaii-szigetekre vágyik, ahol mindketten sokat fürdenének, és közben a csodálatos tájban is gyönyörködnének.

– A diákoknak ma már sajnos nagyon kevés helyre nyílik lehetőségük elutazni, ugyanis a közbeszerzési eljárás kiírásakor a diákok hetven százalékanak kell igenlő választ adnia az adott korosztály számára kijelölt útvonalra, ami nagyon nehezen történik meg, hiszen mind kevesebb és kevesebb családnak van lehetősége arra, hogy jelentősebb összegeket áldozzon a különféle kirándulásokra – magyarázza **Sárosi Gabriella**, a zentai Stevan Sremac Általános Iskola igazgatónője. – Mivel a szülők között voltak olyanok, akik kifogásolták azt, hogy az iskola mely kirándulásokat választja ki a diákok számára, úgy döntöttünk, határozzák meg a szülők, hogy hova szeret-

nék elküldeni a gyermekeiket, és azután kössék meg ők maguk a kiválasztott utazási irodával az erre vonatkozó szerződést, aminek következtében az illető tanító vagy tanár csupán elkíséri a diákokat a kiválasztott utazásra. Mivel az éves programba az idén csak helyi jellegű kirándulásokat terveztünk be, ezért az olyan egy-két napos kirándulásokra, amelyek esetében az úti cél a Kátai-tanya, a Ludasi-tó, a Róka-tanya, esetleg Újvidék vagy Belgrád, hétfévenként vagy a tanítási szünetek idején kerítünk sort. A diákok körében az egyik legfelkapottabb hely a község területén található lovastanya, ahova a Thurgó iskola diákjait például minden évben kivisszük, de igyekszünk a többieknek is lehetőséget teremteni erre – teszi hozzá az igazgatónő, aki a diákokhoz hasonlóan szintén rendkívül fontosnak tartja a kirándulásokat, hiszen azok szerinte fontos szerepet játszhatnak a gyermekek fejlődésében is. Mint mondja, tapasztalatai szerint az iskolán kívüli kirándulások esetében a diákok szívesen utaznak például Budapestre, Ópusztaszerre vagy éppen Szegedre, amely kirándulások ugyan hivatalosan nem nevezhetők tanulmányi kirándulásoknak, ám a diákok ezek az utazások során is rendkívül sok olyan új ismeretet és élményt szerezhetnek, amelyek a fejlődésüket szolgálják, hiszen ezek által egyrészt bővül a tudásuk, másrészt szélesedik a világnézetük is.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a nehéz gazdasági helyzet miatt a szülők ma már csak a legkritikább esetben választanak olyan hosszabb kirándulásokat, amelyek lehetővé teszik gyermekeik számára, hogy több napot is együtt töltsenek, ezek ugyanis az esetek többségében rendkívül megterhelnék a családi költségvetéseket. Alternatív megoldások azonban – ahogyan a zentai példa is mutatja – vannak, aminek minden bizonnyal maguk a diákok örülnek a leginkább.

Sárosi Gabriella igazgatónő

Máriás Endre

A magyar nemzet himnusza

A napjainkban is használt magyar himnusz nem volt mindig a magyarság himnusza. Kölcsey Ferenc műve előtt a katolikus magyarság néphimnusza a Boldogasszony Anyánk, és az Ah, hol vagy, magyarok tündöklő csillaga... kezdetű ének, míg a református magyarságé a Tebenned bízunk, elejétől fogva (90. Zsoltár) volt. Népszerű volt – a hatóságok által többször betiltott – úgynevezett Rákóczi-nóta is, amit Hector Berlioz és Liszt Ferenc is megzenésített. A XIX. század elején ugyanis hivatalos alkalmakkor Magyarországon az osztrák császári himnuszt játszották, de mellette, mint a magyarság kifejezője, gyakran felhangzott a Rákóczi-nóta vagy másként a Rákóczi-induló is.

Az áttalatok is ismert magyar himnusz Kölcsey Ferenc költeménye: **Hymnus, a' Magyar nép zivataros századaiból** (röviden **Himnusz**). A Hymnus a költő legnagyobb hatású verse, 1823-ban írta, és mintegy 30 nyelvre fordították le. Erkel Ferenc 1844-ben zenésítette meg. Az Országgyűlés 1903-ban kísérelte meg hivatalossá tenni, de azt I. Ferenc József nem szentesítette, így hatályba sem lépett. Valójában csak 1989-ben került jogszabályi védelem alá, noha előtte is használatban volt.

A Himnusz nyolc szakaszból áll, de hivatalos alkalmakkor csak az első szakaszt játszik, illetve éneklük.

Kölcsey Ferenc Himnusza

A magyar nép zivataros századaiból.

Isten, áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyújts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Bal sors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Mebühöndte már e nép
A multat s jövendőtl!

Őseinket felhozád
Kárpát szent bércére,
Általad nyert szép hazát
Bendegúznak vére.
S merre zúgnak hajjai
Tiszának, Dunának,
Árpád hős magzatjai
Felvirágozának.

Értünk Kunság mezein
Ért kalászt lengettél,
Tokaj szőlővesszein
Nektárt csepegtettél.
Zászlónk gyakran plántálád
Vad török sáncára,
S nyögte Mátyás bús hadát
Bécsnek büszke vára.

Hajh, de bűneink miatt
Gyúlt harag kebledben,
S elsújtád villámidat
Dörgő fellegedben,
Most rabló mongol nyilát
Zúgattad felettünk,
Majd töröktől rabigát
Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
Ozman vad népének
Vert hadunk csonthalmain
Győzedelmi ének!
Hányszor támadt tenfiad
Szép hazám kebledre,
S lettél magzatod miatt
Magzatod hamvvedre!

Bújt az üldözött s felé
Kard nyúl barlangjában,
Szerte nézett s nem lelé
Honját a hazában,
Bércre hág és völgybe száll,
Bú s kétség mellette,
Vérözön lábainál,
S lángtenger fölette.

Vár állott, most kőhalom,
Kedv s öröm röpkedtek,
Halálhörgés, siralom
Zajlik már helyettek.
S ah, szabadság nem virúl
A holtak véréből,
Kínzó rabság könnye hull
Árvánk hó szeméből!

Szánd meg Isten a magyart
Kit vészek hányának,
Nyújts feléje védő kart
Tengerén kínjának.
Bal sors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Mebühöndte már e nép
A multat s jövendőtl!

Szerb nemzeti himnusza

A Bože pravde (Igazság Istene) Szerbia és boszniai Szerb Köztársaság nemzeti himnusza. Zenéjét 1872-ben Davorin Jenko szerezte, szövegét pedig Jovan Đorđević írta. Keletkezésekor a Szerb Királyság himnusza volt, ezért az eredeti szöveg a szerb királyt éltette. Ma a boszniai Szerb Köztársaságban az eredeti szöveget használják, míg Szerbiában kicsit módosítottak rajta. A Szerb Királyság himnuszának eredeti szövegét Jung Károly fordította magyarra.

Szerbia himnusza és magyar nyelvű fordítása

Bože pravde, ti što spase
od propasti do sad nas,
čuj i od sad naše glase
i od sad nam budi spas.

Moćnom rukom vodi, brani
budućnosti srpske brod,
Bože spasi, Bože brani,
srpske zemlje, srpski rod!
Srbiju nam Bože brani,
moli ti se srpski rod!

Složi srpsku braću dragu
na svak dičan slavan rad,
sloga biće poraz vragu
a najjači srpstvu grad.

Nek na srpstva blista grani
bratske sloge zlatan plod,
Bože spasi, Bože brani
srpske zemlje, srpski rod!
Srbiju nam Bože brani,
moli ti se srpski rod!

Iz mračnoga sinu groba
srpske krune novi sjaj,
nastalo je novo doba,
novu sreću Bože daj.

Srbiju nam Bože brani,
pet vekovne borbe plod,
Bože spasi, Bože brani,
srpske zemlje, srpski rod.
Srbiju nam Bože brani,
moli ti se srpski rod.

Igazság Istene, 'ki megmentett
a pusztulástól eddig minket
halld továbbra is hangjainkat
s ezentul is légy megmentőnk.

Erős karral vezesd és övd
a szerb hajó jövőjét.
Isten mentsd meg, Isten tápláld,
a szerb földeket s a szerb népet!
Kösd össze a drága szerb testvéreket
az új dicső tettekért,
az egység a sátán veszte
és a szerbség ereje lesz,
A szerb ágon ragyogjon
a testvériség arany termése.
Isten mentsd meg, Isten tápláld,
a szerb földeket s a szerb népet!
A tiszta szerb fejekre
ne küldd dühös villámidat,
áldd meg a szerbnek falvát,
mezejét, földjét, városát s otthonát!
Mikor eljönnek a harcok
győzelemig vezesd el őt!
Isten mentsd meg, Isten tápláld,
a szerb földeket s a szerb népet!
Felragyog a sötét sírból
a szerb korona új fénye,
új korszak köszöntött be,
új szerencsét adj Istenünk.
Övd meg a szerb hazát
öt évszázados harc gyümölcsét
Isten ments meg, Isten tápláld,
kérel téged a szerb nép!

RÜGYFAKADÁS

A buta liba

Amikor apu egy hideg, esős, késő őszi délutánon beállított a hóna alatt egy ijedten gágogó libával, amelyet fizetés gyanánt adtak neki az iskolában, anyu idegösszeroppanást kapott. Nem is tudott megszólalni. Finom asszony volt. Nem szerette az állatokat, kivéve a macskákat. Egy óra elteltével anyu megkérdezte:

– Honnan és miért hoztad ezt a libát? – kérdezte dadogva.

– Az iskolában adták fizetés gyanánt – válaszolta apu.

Anyu szó nélkül maradt, de végül is megszólalt. Csak annyit mondott:

– Ma a libáddal együtt a garázsban alszol!

Apu megfogta az ágyneműt, és mindjárt ki is ment, mert tudta, hogy amit a felesége mondott, azt nem viccnek szánta.

Este, ahogy anyu ült a szobában, azon gondolkodott, hogy vajon hogyan tüntethetné el a libát. Azt tervezte el, hogy kora reggel felkel, és elmegy az iskolába az igazgatóhoz, hogy beszéljen a fejével.

A magányos éjszaka után megszólalt az ébresztőóra. Anyu felpattant az ágyból, felöltözött, és már el is indult. Amikor odaért, bekopogott az igazgató irodájába. Mikor belépett, egy magas, szakállas férfi fogadta.

– Miért jött, kedves asszonyom? – kérdezte meglepődve.

– Jó napot! Kovács István felesége vagyok, Kovács Mária. Azért jöttem ide, mert tegnap a férjem munka után egy libával érkezett haza. Majdnem elájultam, amikor megláttam. Persze a férjem nem tud róla, hogy itt vagyok. Szóval visszatérve a libára, nekem olyasmit mondott, hogy az iskolába kapta fizetés gyanánt. Igaz?

– Öö, hát nézze, tudom, hogy nem volt helyes, amit csináltunk, de az iskolának nincs pénze – mondta az igazgató.

– Még hogy nincs pénze! Milyen iskola ez? – mérgelődött anyám.

Az igazgató egy percig hallgatott, majd így szólt:

– Kifizetjük a bérét asszonyom, kérem, ne kiabáljon!

– Nem kell semmi megfizetnie, a férjem felmond! Most rögtön! Ebben a szent pillanatban! – mondta a feleség.

– Azt nem lehet! – mondta az igazgató.

– Na vajon miért! Ha arra gondol, hogy a férjemnek kell bejönni, azt most nem lehet, ugyanis beteg, nagyon beteg – mondta édesanyám.

– Jól van, én elhiszem!

– Akkor gyere! – parancsolta anyu.

– Jaj, inkább mégse, kérem, ne tegye! Nem lesz kémiatanárunk! A gyerekek is nagyon szeretik! – kérlelte az asszonyt az igazgató.

– Nem érdekel, írja a papírt! – szólalt meg anyám.

Az igazgató tudta, hogy nincs mit tenni. Fájó szívvel átnyújtotta a papírt.

– Köszönöm! Viszlát! – mondta édesanyám.

– Viszlát! – válaszolta csalódottan az igazgató.

Amikor hazaért, az ebédlöben a férje és a liba várta.

– Szia! Tudom, hogy hiba volt elfogadni a libát, de nem tehettem mást. Egyébként hol voltál? Ja, és az ingemért jöttem csak, mert megyek az iskolába felmondani – mondta apám.

Kis idő múlva a felesége is megszólalt.

– Szia! Igen, hiba volt. Az igazgatónál voltam. Nincs szükséged az ingedre, mert felmondtam már, oda te többet dolgozni nem mész! – mondta erősen.

– Te képes voltál ilyen csinálni?! Mondtam, hogy majd én. Különbön lehet, hogy nem is mondtam volna fel! Egy libáért csapsz ekkora cirkszt? Mi lett volna, ha inkább megesszük? – kérdezte édesapám.

– Semmi, én nem eszek libát. Én királyi családból származom, nem pedig egy tanyáról, mint te – sértegetőzött a felesége.

– Tudod mit, én itt hagylak! Kezdj magaddal, amit akarsz! A libát is elviszem. Isten veled! – mondta sírva apa.

– Szia! – mondta a felesége.

Ezután nem is hallottak egymásról sokáig. Fél évnek kellett elteltelnie, mire higgadtan le tudtak ülni beszélgetni.

Szabó Ella, 7. osztály, Petőfi Sándor iskola, Doroszló

Röhög az egész osztály

Egy pénteki napról írok, mikor történelemórán voltunk. A történelem hetente egyszer volt az említett napon, hetedik órán.

Mivel új tanárnőnk lett, így az órák is máshogy zajlottak. Aznapra színjátszás volt betervezve. A Monotaurusz és a trójai faló történetét akartuk eljátszani, hogy jobban megértsük, és megjegyezzük a szöveget. Mindezt azért, mert következő órán ellenőrzőt írat velünk a tanárnő, és így nem kell rá annyit tanulni, valamint a szereplők neveit is megjegyezzük. A tanárnő egy borítékba sok kis papírra írta a szerepeket, és hogy igazságos legyen, sorsoltunk, ki melyik szerepet játssza. Mikor mindenki kihúzott magának egy cetlit (azonban voltak páran, akiknek nem jutott), elkezdődött a szerepjátszás. Beáta kezdte olvasni a trójai faló történetét mesélőként. A történet eleje három istennőről szólt, akik egy aranyalmáért veszekedtek. Ez az aranyalma nem is akármilyen alma volt. Ez a tárgy egy díj vagy kitüntetés volt, és ez állt rajta: „A legszebb istennőnek jár aranyalma”. A három istennő név szerint, Héra, Athéné és Aphrodité volt. Őket mégpedig Dorina, Balázs és én alakítottuk. Természetesen már az nagyon neveléses volt az osztálynak, hogy egy istennő szerepét Balázs játszotta. Elsőként Parisz lépett a színpadra (igazából csak a tábla elé), akit Robi alakított. Ez után az istennők is odamentek. Ahogy a szerep kívánta, veszekedtünk az aranyalmán. Ekkor a tanárnő ezt a kérdést tette fel az osztálynak:

– Mit írt az aranyalmán?

Erre Zoé beszólt:

– Made in China!

Ennek következtében az egész osztály röhögni kezdett. Mikor a tanárnőnek sikerült minket lecsillapítania, valaki megválaszolta a kérdést, és folytattuk a szerepjátékot. A feladatunk az volt (az istennőknek), hogy meggyőzzük Pariszt (vagyis Robit), hogy minket (vagyis mindenki magának akarta a címet) válasszon a legszebb istennőnek. Próbálgattuk rávenni. Én, Aphrodité a legszebb nő szerelmét ajánlottam neki, ha engem választ. Héra (Balázs) hatalmat. Athéné, vagyis Dorina pedig bölcsességet ígért neki. Hogy még bizonyosabb legyen, megpróbáltam (a szerepben) megkörnyékezni Pariszt, hogy engem válasszon. Valószínű, hogy a többi istennőnek is tetszett, ahogy csináltam, mert mindketten megpróbálták megkörnyékezni őt. Ahogy Dorina és én csináltuk, még elég túrhető volt. Ám mikor Balázs akarta elcsábítani Robit, az egész osztály hatalmas hahotában tört ki, alig bírtuk abbahagyni a nevetést. De egy idő után (mikor már kiröhögöttük magunkat) folytattuk a szerepet. Robi történetesen Aphroditét, vagyis engem választott. Én ördögi kacajt lejtettem, és folytattuk a játékot. Egy kis idő múlva befejeztük a történetet, és az óráról is kicsöngtetek.

Még hazafelé is azon kuncogtunk, hogy Balázs milyen igyekezettel akarta elcsábítani Robit.

Kocsis Zsanett, Cseh Károly iskola, Ada

Lebanov Valentin, 3. osztály, Sonja Marinković iskola, Nagybecskerek

Színes vers

Fogj egy tollat,
rajzolj gyorsan,
kék eget,
zöld füvet,
piros labdát,
vidám gyerekeket,
színesebbnél színesebbeket!

**Domonkos Fanni, 5. osztály,
Móra Károly iskola, Szaján**

Enni jó

A pizza az én kedvencem,
a gombásat nagyon szeretem,
a kukoricás is igen jó,
de együtt, az már csuda jó!

Minden szombaton ezt ennék,
de akkor nagyon meghíznék,
hogy ez meg ne történjen,
gyümölcsöt, zöldséget, húst is eszem.

Rántott hús és uborka,
vagy egy adag saláta?
Sosem tudok dönteni,
mert mindkettő menyei!

Várom nagyon a vasárnapot,
és a sok-sok finomságot.
A sütit, tortát szeretem,
ha élém teszik, megeszem.

**Boja Lúcia, 4. osztály,
Novak Radonić iskola, Mohol**

Nagy Lajos király udvarában

Engedjétek meg, hogy bemutatkozzam:
Emese vagyok.

Elmesélek nektek egy történetet. Egy szép reggelen arra ébredtem, hogy a 14. században vagyok. El is csodálkoztam. Felöltöztem, s elkezdtem takarítani. A nagytakarítás, pakolás közepette nagyon megéheztem, szóval főztem egy tyúkhúslevest. Amint leültem, kopogtak az ajtón. Mihelyt megláttam, hogy Nagy Lajos király az, rögtön beengedtem, leültettem, s megkérdeztem, mi járatban van itt, nálam. Azt mondta, keres egy jó kuktát, majd elvette a levest. Megkóstolta, majd rám nézett. Kedves hangon a tudtomra adta, hogy ő ilyen finom levest még sehol sem evett. Hát felfogadott kuktának. Másnap már siettem, nehogy megharagudjon, ha későn érkeznék. Szívesen fogadott, elmagyarázta, mit kell főznom, és ha esetleg megmérgezném, akkor a fejemet véte-ti. Mint minden kukta, én is igyekeztem, hogy kész legyen az étel, mire jönnek a nagyurak. Nagyon kellett sietnem, ugyanis a konyhában nagy volt a felfordulás. A birkahúst gyümölcs-csel tálaltam, hogy minél finomabb legyen az ebéd. Később, mikor a nagyurak, grófok eltávoztak, hívatott a király. Azt mondta, annyira finom volt, amit sütöttem, hogy ezentúl neki szolgálok. Örültem is meg nem is. Boldog voltam, mert legalább nem lopom a napot egész nap, viszont szomorkodtam is, hogy miként térek haza, mit keresek én itt Nagy Lajos királyságában. Otthon minden más. A nagy sűrű-gés-forgás után visszatértem a konyhámba. Alighogy leültem volna pihenni, jött a király három vitézzel. Dörögtek az ajtón, én pedig gyorsan kinyitottam. A király arca dühös volt,

majd megszólalt. Elmesélte, hogy én őt meg akartam mérgezni, s hogy az éjjel merényletet követtem volna el ellene. Persze tagadtam, mert ez nem igaz. Már sejtettem, ki volt az, aki azt akarta, hogy tömlőcbe zárjanak. Az egyik konyhás tette, aki a király legjobb kuktája volt, mielőtt én oda kerültem volna. Így akart nekem üzenni, hogy nekem ott a konyhán helyem nincs. Ezek után elvittek, bezártak. Három napig voltam rab. Kihirdették, hogy lefejeztetnek. Kérleltem, könyörögtem a királynak, hagyják meg az életem, én nem akartam senkit bántani, hisz csak egy kukta vagyok. Mindhiába. Már láttam a mennyországot is, mikor valaki felkiáltott. Összebarátkoztam egy segéddel, aki mosogott. Tisztázta a nevem, miszerint a király legjobb kuktája gonoszszágból, bosszúból akarta, hogy engem lefejeztessenek. A nagy király ennek utána is járt. Bebizonyosodott, amit a barátom mondott. Ártatlan voltam, a király elengedett s bocsánatot kért. A másik kuktát kizavarta a királyságból, én pedig hazamehettem. Jaj, de búval-bánattal volt tele a szívem. Szomorú voltam, hogy a király nem hitt nekem. Kinéztem az ablakon. A nap már nyugovóra készült. Lefeküdtem én is. Másnap már a saját birodalmamban ébredtem. Örültem is nagyon. El is meséltem az álmomat a szüleimnek, akik ugyan nem hittek nekem, de én tudtam, hogy ez a valóság volt.

Ennyi a történetem, ha nem hiszitek, járjatok utána.

**Belovai Emese, 6. osztály,
Zdravko Gložanski iskola, Bescse**

Víz alatti utazás

Egyszer a szüleimmel elmentünk a tengerre. Amikor odaértünk, már az első látásra minden szépnek és jónak látszott. Felhúztam a fürdőruhát, és mentem a vízbe. Amikor lemerültem, egy nagy állatkeretet és egy tenger alatti hajót vettem észre. Odamentem, és beszálltam. Beindítottam, és elindultam. Útközben találok egy nagy delfinnel. Összebarátkoztunk. Együtt mentünk tovább. Láttunk vízi csigát és sokféle halat. Hazaveztettem a kis barátomat, és bemutatam szüleimnek.

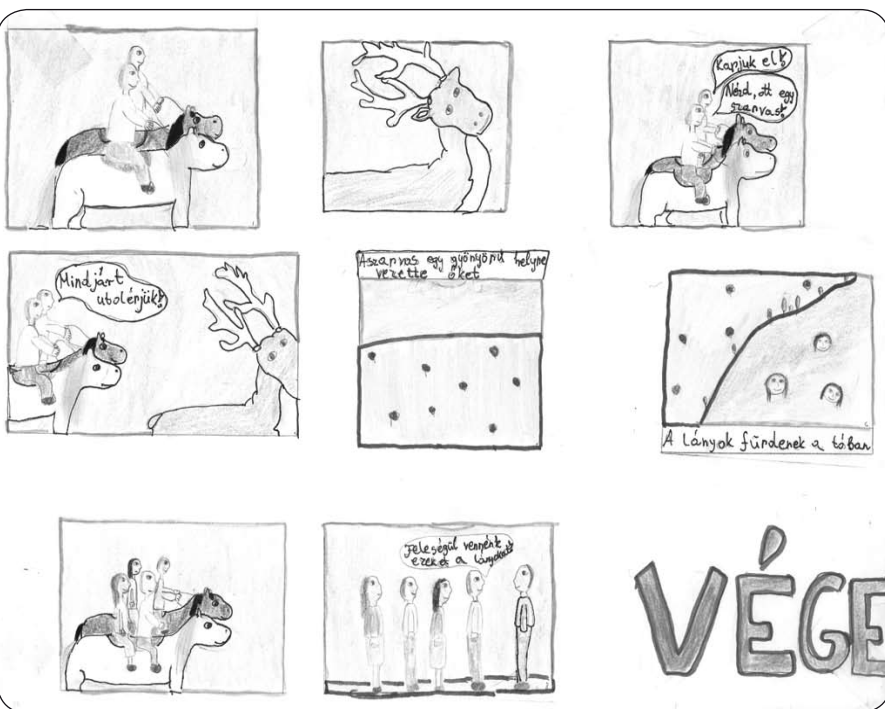
**Kuszli Petra, 4. osztály,
Petőfi Sándor iskola, Óbecse**

A ház

Hol volt, hol nem volt, volt egy ház, abban laktunk hárman, én a Kuka, valamint a barátaim, Morgó és Hapci.

Egyik nap kimentünk, befesteni a házunkat. Megbeszéltük, hogy „túrórudis” mintázatú lesz. Csakhogy Morgónak ez az ötlet nem tetszett. Hapci az egészet lehapcizta. Én szó nélkül beecseteltem fehérre, pirosra, kékre és sárgára. A tarka fal végül megtetszett a többieknek is. Ezután mindenki segített, hogy minél előbb véget vessünk a nagy melónak.

**Rác Alexandra, 3. osztály,
Petőfi Sándor iskola, Óbecse**

Virág Henrietta, 6. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Évfordulók nyomán

1937. április 4. – Megszületett **Portisch Lajos**, olimpiai bajnok sakkozó, nemzetközi nagymester. Sokan a zalaegerszegi születésű sakk-nagymestert és szakírot tartják a XX. század legjobb magyar sakkozójának, nem ok nélkül. Portisch Lajos – akinek öccse, Ferenc, szintén nemzetközi mester – 20 alkalommal szerepelt olimpián, és összesen 6 olimpiai érmet (1 arany, 3 ezüst és 2 bronz) szerzett. Tagja volt az 1978-as argentinai sakkolimpia győztes csapatának. Kilencszer jutott a világbajnok-jelöltek közé, ebből kétszer a legjobb négy közé is bejutott. 1970 és 1980 között állandó helye volt a világ tíz legjobb sakkozójának listáján. Portisch a sakk mellett hobbiként, ám magas színvonalon énekel is, legszívesebben operáriákat ad elő.

1903. április 5. – A **magyar labdarúgó-válogatott** először aratott győzelmet, amikor második hivatalos mérkőzését játszotta Budapesten, a Millenáris sportpályán. A cseh labdarúgó-válogatott ellen győztek, mely egyben a magyar válogatott első győzelmét is jelentette (2:1). A válogatott történetének első magyar gólját Borbás Gáspár rúgta.

1896. április 6. – Megkezdődött az első **újkori Nyári Olimpia** Athénban. 14 nemzet sportolói 9 sportágban mérték össze ügyességüket az első újkori olimpiai játékokon. Női résztvevő még nem volt, a 311 férfi összesen 43 versenyszámban indult. Magyar szempontból több siker is született. Dr. Kemény Ferencet, a NOB alapító tagját beválasztották az öttagú versenybírószágba, és a kiküldött hat magyar sportoló is szép eredményeket ért el. **Hajós Alfréd** úszó, a budapesti Margit-szigeten álló uszoda későbbi névadója megnyerte a Zea-tengerből 11 fokos vízében a 100 és

az 1200 méteres versenyt. Az atléták közül Kellner Gyula harmadikként ért be a maratoni távon (a győztes a görög Szpiridon lett), Dáni Nándor ezüstérmes lett 800 méteres síkfutásban, Szokolai Alajos pedig 100 méteres futásban nyert bronzérmes. Szerbia nem vett részt az olimpián. A pontversenyt az Egyesült Államok nyerte 11 aranyérmel, második helyen a házigazdák végeztek 10 bajnokkal, a harmadik Németország lett.

1936. április 8. – Elhunyt **Bárány Róbert** magyar származású Nobel-díjas svéd orvos. Bécsben szerzett orvosi diplomát 1900-ban, majd az I. világháború elején hadikórházban dolgozott, 1915-ben orosz hadifogságba került. Innen a svéd Károly herceg személyes közbenjárására, a Vöröskereszt segítségével kiszabadult 1916-ban, és ebben az évben átvethette az 1915-ben neki ítélte orvosi Nobel-díjat. Az elismerést a belső fülben lévő egyensúlyszerv fiziológiájával és kórtaival kapcsolatos munkáival érdemelte ki, amelyeket még a bécsi klinikán megkezdett klinikai és kísérleti vizsgálataival alapozott meg. Bárány rájött, hogy a szédülés az öblítőfolyadék hőmérsékletétől függ, ugyanis a belső fül ívjáratáiban keringő nyirokfolyadék hideg, illetve meleg hatásra más és más ívjáratokba áramlik, ami szédülést vált ki.

1908. április 9. – Pécsen megszületett **Victor Vasarely**, eredeti nevén **Vásárhelyi Győző** francia festőművész, az op-art atyja. A középiskola elvégzése után laboratóriumi eszközöket előállító üzemben dolgozott, a művészi tevékenység azonban mindennél erősebben vonzotta. 1927-ben lett tagja a Bauhaus eszmévilágához formailag közel álló Bortnyik Sándor „műhelyének”, és két éven át folytatott elsősorban grafikai tanulmányokat. Itt ismerkedett meg későbbi feleségével. Ebben a műhelyben ismerte meg igazán a modern művészet XX. századi történetének legjellemzőbb alakjait, így amikor 1930-ban emigrált Franciaországba, már majdnem mindent ismert az absztrakt művészet területén is. A harmincas években festő és reklámgrafikus volt, 1950 táján indult el optikai és kinetikai vizsgálatainak útján: kezdetben különböző átlátszó anyagokra készült rajzokat helyezett egymásra, majd utóbb ketős mozgó szerkezeteket készített fehérben és feketében. Életműve egyedi, a nagy művészeti teljesítmények között jegyezzük.

1865. április 9. – Az északi államok győzelmével befejeződött a négyéves **amerikai polgárháború**. A fegyveres konfliktus, 24, többnyire északi szövetségi állam (unionisták) és az Amerikai Államok Konföderációjába (konföderációsok vagy szecesszionisták) tömörült 11 déli állam között. A déli államok 1860 és 1861 között kikiáltották függetlenségüket, és kinyilvánították az Uniótól történő elszakadáshoz (szecesszió) való jogukat. A háború több mint 970 000 fős veszteséget követelt (a lakosság 3,09%-a), ebből kb. 620 000 elhalálozás (1,78%), ami nagyobb veszteség, mint amit az Egyesült Államok bármely más háborúban elszenvedett. A polgárháború okai vita tárgyát képezik. Az általános hittel szemben az amerikai polgárháború nem a néger rabszolgák emberi jogai miatt tört ki, hanem gazdasági és politikai okok miatt.

Árvízi emléknapon a cserkészek

Végre eljött a várva várt nap, amire már nagyon sokan készültek a csapatban, ez nem más, mint a 11. Árvízi emléknap Szegeden.

Csapatunk évek óta részt vesz ezen a jeles eseményen. Most sem volt másként. Március 14-én buszra szálltunk kora reggel, és hatalmas jókedvvel megindultunk Szegedre. Velünk tartottak a topolyai, a csantavéri és a kishegyési csapat képviselői. Röpké pár óra alatt meg is érkeztünk a Dóm térre. Regisztráltuk magunkat, és mire mindenki kezére húzta a karszalagot, már siettünk a megnyitóra. A magyar Himnusz éneklésével felhúztuk a zászlót, és indulhatott a móka. Számtalan kézműves, továbbá ügyességi feladat, íjászat és szórakozás várta a gyerekeket. Persze az idősebbek sem unatkoztak, a teaházban beszélgethettek, csónakáztak a Tiszán, vagy éjszaka hadi játékokat játszottak a központban.

A szokásos főzőversenyen az idén is nagy számban vettek részt. Az illatok alapján a zsü-

riek nehéz dolga volt. Csak úgy repült az idő, és már elkészült az ebéd is. Miután mindenki elfogyasztotta a finom falatokat, egy gyors ima után folytatódott a szórakozás. A mese-mondás következett. Szerencsére ott volt Ragó Ákos, aki remek történeteket mesélt a hallgatóinak. Megérkezett a kovács is. A gyerekek a saját szemükkel láthatták, hogy mi módon csináltak régen a vasból alkatrészeket. Időközben elkezdett csepregeni az eső, de ez

senkit nem zavart. A hagyományos Hálaadó Szentmisén is részt vettünk. A mise után búcsút intettünk Szegednek, és megindultunk Szabadka felé, de a móka még mindig nem ért véget. A buszon különböző cserkészdalokat énekelve haladtunk a határ felé. A cserkészek hatalmas mosollyal a szájuk szegletében tértek haza.

Kádár Dávid őrvezető,

52. számú Kosztolányi Cserkészcsapat, Szabadka

A nagy árvíz

Az Árvízi emléknapot Szegeden az 1879-es árvízkatasztrófának szentelik, mely szinte teljesen romba döntötte a várost, ám hatalmas összefogásnak köszönhetően gyorsan megújult.

A szakirodalom szerint a szegedi nagy árvíz a török kor után a legdrámaibb esemény volt Szeged történetében.

1879. március 12-én hajnali 2 órakor a víz áttörte a gátakat, amely felbecsülhetetlen anyagi károkat okozott ugyan, és döntő csapást mért a városra, de ugyanakkor a modern fejlődés lehetőségeit is megnyitotta előtte. 1879. március 12-e éjszakáján új időszámítás kezdődött Szegeden, ami előtte volt, az a Víz előtt volt, ami utána következett, az a Víz után volt. A katasztrófa közvetlen oka az volt, hogy a Tisza árja a partokkal párhuzamosan haladó töltéseket Szegedtől északra, mintegy 20 km távolságra, Petresnél átszakította, a várost valószínűleg hátba támadta, és északnyugatról, Rókus felől nyomult be, s szinte mindent

elsöpört. Csak a város legősibb, legkiemelkedőbb része, a Palánk (Dömötör-templom, mely a mai Fogadalmi templom helyén állt, s az Oskola utca) környéke maradt szárazon. A természeti csapás csaknem százötven emberéletet követelt. A víz csak három hónappal később, szivattyúzások nyomán kezdett apadni. Abban az időben a házak

legnagyobb része nem tartós anyagból épült, 5458 ház összeomlott, épségben csak 265 maradt. Az épen maradt házak leginkább a belváros kőépületei voltak. Mintegy 60 000 ember vált hajléktalanná. Az alsóvárosi templomon, a zsinagógán és még a város néhány megmaradt házán egykori jel őrzi a víz magasságát.

Májusban kezdődik a versenysorozat

Aminap Adán találkoztak a Jó Pajtás Ligában csapatokat idító egyesületek vezetői. Kimondták: ennek a versenysorozatnak folytatódnia kell! És eldöntötték, milyen sorrendben. A versenyszabályzatot nem módosították, hiszen ha valami jól működik, minek azt bántani.

A most már hagyományosnak nevezhető verseny folytatását – még ha csak egy gondolat erejéig is – az kérdőjelezte meg, hogy az új törvény alaposan megnyírálta a horgász egyesületek bevételeit. Ezért kellett az összejövetelt azzal kezdeni, lesz-e pénz a versenyek megszervezésére. De ez már a felnőttek dolga. A kishorgászok számára a fontos az, hogy verseny az idén lesz. Akárcsak tavaly, az idei horgászidényben is öt találkozó lesz, májustól szeptemberig havonta egy.

A versenyekszín helyül azokat a vizeket választották, amelyek elég hosszú partszakasszal rendelkeznek ahhoz, hogy nyolcvan-egynéhány versenyző elférjen, és egymást nem zavarva horgászhasson. Tehát elsősorban a part hossza és megközelíthetősége volt a döntő. A színhelyekről csak annyit, hogy az óbecsei csatornaszakasszon, valamint az Arankán is több versenyt fognak tartani, tehát olyan vizeken, amelyeket a korábbi években a Jó Pajtás kishorgászai sikeresen fogtak valatóra. Egyetlen új helyszínről esett említés, a törökbecseiek azt latolgtatják, hogy a községük területén levő csatornaelágazásnál állítsák fel a pályát. Ha erre sor kerül, akkor a kispecások vándorkaravánja újabb helyszínnel fog megismerkedni. Ekkor azonban azzal is számítaniuk kell, hogy ezen a terep Bitó

Adrián, Lajos Krisztián, Đorđe Marić, Nenad Barbul... hazai pályája. A vereny naptárt még nem pontosították, de az már biztos, hogy a péterréveiek által szervezett versenyen májusban kezdődik a bajnokság, és az óbecseiek lesznek a szeptemberi záróverseny házigazdái. Az idény nyitójáig tehát kevesebb mint két hónap maradt hátra.

Ha visszalapozunk a közelmúltba, és elemzés tárgyává tesszük a versenyeredményeket, akkor megállapíthatjuk, hogy az első évben a péterréveiek fölényesen uralták a mezőnyt. A második versenyév arról szól, hogyan legyőzni a peCELLÓI csapatot. Részletekbe való bocsátkozás nélkül: néha sikerült. Tavaly a temerineknek, amikor Salamon, Illés, Pásztor és Müller

kiváló hajrával diadalmaskodott. A Koligert, Vargát, Krizsákat, Virágot és Vadnait soraiban tudó péterréveiek azonban továbbra is rendkívül komoly csapat, és évtizedes versenytapasztalattal rendelkező felnőttek irányítják őket. Szóval érdekesnek ígérkezik az idény.

Úgyszintén fontos megemlíteni, hogy a Jó Pajtás Ligában a lányok és a fiúk együtt versenyeznek. Nemcsak azért, mert nem tud minden egyesület lánycsapatot is összeállítani, hanem azért, mert a gyakorlat bebizonyította, hogy az ifjú hölgyek is igen jól horgásznak. Rendszerint bekerülnek a szektorgyőztesek közé, de szólt már a taps pályagyőztes leány-nak is.

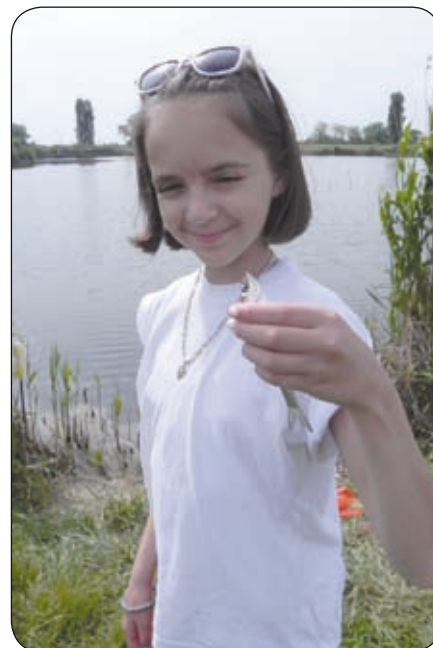
Buzás Mihály

Müller Krisztina

Milica Sovilj

Valentina Solar

A Dindertől a Kilimandzsáróig

Széchenyi Zsigmond (3. rész)

Nem sok embernek adatik meg, hogy valóra váljon gyerekkori álma. Ehhez nemcsak szerencse kell, hanem hihetetlen kitartás és eltökéltség is. Széchenyi Zsigmond magáénak tudhatta mindezeket a tulajdonságokat. A vadásztársadalom külön szerencséjének számít, hogy lelkiismeretes naplóiíró volt, és hogy feljegyzéseit könyveiben közzétette. A vadászexpedícióin készült naplói ma páratlan értékű dokumentumoknak számítanak, akárcsak fényképei, amelyek túléltek a második világháború pusztításait, és nem jutottak a ritkaságszámba menő trófeagyűjtemények sorsára. A trófeák ugyanis Budapest bombázásakor megsemmisültek.

Egész életében vadászott és a vadászatnak élt, tehát azzal foglalkozott, amit a legjobban szeretett. Ennek ellenére nem szabad levonni azt a téves következtetést, hogy származásának köszönhetően, ahogy azt úri jókedve hozta, elindulhatott a nagyvilágba egzotikus vadakat halomra lövöldözni. Neki is bőven kijutott a huszadik század megpróbáltatásai-ból. Amikor leérettségizett, azonnal besorozták, ugyanúgy, mint a korosztályához tartozó többi fiataalt. Történt, hogy 1916-tól 1918-ig csapatszolgálatot teljesített, és a világháború végéig harcolt. Csak ezután kezdhetette meg egyetemi tanulmányait, Münchenben, Stuttgartban, Oxfordban és Cambridge-ben.

Első afrikai útjára a híres sivatagkutatóval, **Almásy László** gróffal indult 1927 tavaszán. Ennek a vadászexpedíciónak a naplóját posztumusz jelentették meg 1979-ben, felesége, **Hertelendy Margit** jóvoltából.

A Szarvasok nyomában című kötet Széchenyinek az addig publikálatlan írásait tartalmazza. A könyv azonban nemcsak erdeink királyi vadjának biológiájáról szól, hanem a világ valamennyi szarvasfaját is ismerteti, és vadgazdálkodási tanácsokat tartalmaz. Emellett a kötet magában foglalja első expedíciójának naplóját, valamint az 1960. évi, utolsó előtti safarijának beszámolóját is. Ebben kitér

a megváltozott afrikai viszonyokra, olyan ember szemszögéből, aki már akkor is ott üzte a vadat, amikor még úgymond paradicsomi viszonyok uralkodtak a Kilimandzsáró lábánál.

A 29 éves Széchenyi Zsigmond 1927. március 4-én indult első afrikai vadászexpedíciójára, hogy Egyiptomban csatlakozzon Almásy László gróffhoz, akivel együtt bejárták Dél-Szudánban a Fung tartományt és a Dinder folyó mentét. Útitársáról, Almásy Lászlóról nem árt tudni, hogy az első Szahara-kutatók egyike volt, és abban a korban legnagyobb ismerőjének számított. Nevéhez fűződik a Tasszili-hegység világhírű őskori sziklarajzainak a felfedezése, és róla készült a nagy sikerű Az angol beteg című film is.

Ezen az úton fertőződött meg Széchenyi a morbusz afrikanusszal, azaz az Afrika-betegséggel, amely mindig visszakényszeríti a vadászt újabb és újabb expedíciókra a fekete kontinensre. Ő kilenc alkalommal járta meg a fekete kontinentet, és szinte minden tájáról sikerült kapitális trófeákkal gyarapítani gyűjteményét. A Szahara forró és száraz homokjától, a Kiuti füledt őserdőig, a Nílus menti papiruszmocsarakon át mindenütt megfordult. Nem

felfedező volt, aki csak mellesleg vadászott, hanem kimondottan a vadászat, a trófeagyűjtés végett ment oda. Élményeit részletesen azon melegében feljegyezte naplójába, amely később világhírűvé vált könyveinek szolgált alapul.

Széchenyi a Csui!..., az Afrikai tábortüzek, a Hengergő homok, az Elefántországban, a Denaturált Afrika című könyveiben írta le afrikai vadászkalandjait. Ezekből a könyvekből nemcsak azt tudhatjuk meg, hogy egy-egy vadat milyen fortélyal és milyen nehézségek árán sikerült puszkavégre kapnia, hanem betekintést nyerhetünk a két világháború közötti angol és belga gyarmati Afrika apró társadalmi rezdüléseibe. Az utolsó vadászexpedíciója leírásából – a múlt század második felének elején, közvetlenül a gyarmati hatalom megszűnése után készültek –, megismerhetjük azokat a változásokat is, amelyek elindították a ma is tartó természetpusztító folyamatokat, és felborították a szinte eredeti állapotokat őrző kontinens világát.

Ma sokkal több ember jár Afrikába vadászni, mint a múlt század első felében tette. Még akkor is, ha az ottani világ annak idején sokkal biztonságosabb volt, és több vadászati lehetőséget nyújtott a kalandra vágyó nimródok számára. Manapság Afrikában is többnyire csak az állatkertben bömböl az oroszlán, és szakemberek becslése szerint tíz-húsz éven belül eltűnnek a vadon élő elefántok is. Afrika azonban megőrizte a nagyvadvaszók paradicsoma jelzőt. A nagykutut, az elandot és a többi antilopot luxuskörülmények közt, vadászfarmokon ejtheti el az illető, esténként pedig nem szelfújta sátorban, hanem jakuzis medencéből kiszállva, pihe-puha ágyban térhet nyugovóra.

De Afrika mégis Afrika maradt. Nincs olyan vadász, aki ne álmodna a fekete kontinensről, és ne áhítozna valamelyik nagyvadra. Ez sokaknak sikerült, de csak kevesen vannak, akik akkora tudással, energiával és főleg kitartással üzték a vadat, mint ahogy azt Széchenyi Zsigmond tette.

Hadzsy János

Húsvét közeledtével az öreg nyúl maga mellé ültette két fiát, s így szólt hozzájuk:

– Itt az ideje, hogy nekilássunk a tojások díszítésének! Vasárnapra minden gyerekek meg kell kapnia az ajándékát.

– Te, Füles – mutatott az idősebbik fiúra –, az idén már segíteni fogsz nekem a tojások kifestésében. Te meg, Tapsi – bökött a kisebbikre –, a szállítást intézed. Legjobb lesz, ha mindjárt el is indulsz Mackó Miskához, s megrendeled nála a targoncát. Megmondod neki, hogy olyan csinos, ügyes kis kocsiat ácsoljon össze, mint a tavalyi volt!

Nagyot füllentene, aki azt állítaná, hogy Tapsi valami iszonyúan szedte a lábát az apai parancsra. Csak úgy immel-ámmal szedelőzködött, s vissza-visszanézett az erdőszélről irigykedve. Mennyivel jobb dolga van Fülesnek, az odahaza szöszmötölhet az ecsetekkel, kevergetheti a festéket, ő meg talpaljon el az örökösen dörmögő Mackó Miskához! De hát, hiába, ez az élet sorja, az öccsüket csak ilyen szaladj-ide-szaladj-oda munkára használják. Ha még egyszer születhetnék, csakis bátynak jönne a világra!

Mackó Miska a műhelyében dolgozott éppen: előtte szép, zöld színű kötény, nehogy a faforgács a bundájába ragadjon, mancsában a jó fogású kis szekerce, azzal aprította, faragta az előtte fekvő fatörzset. Épp bölcstöt készített hollóéknak, most született hat fiókájuk, azokat ringatják majd benne. Mackó Miska ugyanis ács volt, méghozzá mesterségét kitűnően értő, dolgos, megbízható legény. Munka közben dörmögve dúdolgatott, hogy könnyebben forgassa a szekercéjét.

– Adj isten, Miska bácsi! – makogta Tapsi.

– Szervusz, Tapsi öcsém, no, mi jót hoztál?

– Nem hoztam, hanem vinni szeretnék. Édesapám küldött, azt izeni Miska bácsinak, készítse el idejére a húsvéti tojásoknak való kiskocsit. De nem ám olyan hitvány, zörgős talicska legyen, mint a tavalyi, mert azzal ugyan nem kínlódunk! Hiszen lennék én csak ács, majd megmutatnám!

– Micsoda? – kapta föl bumfordi fejét haragosan Mackó Miska. Nem volt hozzászokva, hogy a keze munkáját pocskolják, főképp ilyen hebehurgya mitugrástól vette rossz néven. – Hát te talán hétfogatú hintón szeretnéd szállítani a piros tojást?

– Azon hát! Befognék hét bárányt, pattogós ostor lenne a kezemben, huszárcsákó a fejemen, úgy hajtánék be a városba! – düllesztette a mellét Tapsi. – Elöttem meg két róka fújna a trombitát, hogy a gyerekek is tudják, mikor érkezem.

– Hát, ha a tehetséged is akkora, mint a képzeleted, öcskös, akkor még lehet belőled valami – brummogta Mackó Miska. – De azért egy kis tisztességtudást nem ártana magadra szedned! No, eredj haza, mondd meg apádnak, holnaputánra ott lesz a targonca: sem jobb, sem rosszabb a múltkorinál!

A szájhős

Tapsi megvonta a vállát, és elügetett. Hazafele még eljátszadózott kicsit, a réten szálíngózó pillangókkal fogócskázott, utána versenyt futott a lobogókendőjű széllel, s jókora kerülővel tért vissza apjához meg bátyjához. Azok mind a ketten szorgalmasan kevergették már a festékeket friss vízzel, a beszáradt ecseteket mosták, egyszóval teljes húsvéti készületben találta őket.

– No, beszéltél Mackó Miskával? – fogadta az öreg nyúl.

– Hogyne. Azt izeni, holnaputánra itt lesz a kiskocsi, csak édesapámék is tegyenek ki magukért jobban, mint legutóbb! Ne ám olyan sápatag, seszínű tojásokkal szégyenkezzünk megint a városban, mert azokat kár akkora hajcihővel bevinni!

Az öreg nyúl föltopta pápaszemét a homlokára, úgy vizsgálta meg jobban a tulajdon édes gyerekeit:

– Hallod-e, ezt mondta volna a Mackó Miska?

– Ezt, ezt – lebegtette a fülét Tapsi –, de igaza is van, mert azok a tavalyi tojások aztán sehogysem sikerültek. Látom, most is hígtják a festéket, ezek is úgy szomorkodnak majd, haloványan, mintha egyenest a kórházba kívánkoznának. Bezzeg, ha ilyen régi mester lennék, mint apám, megnézhetnék a kezem munkáját!

Édesapja rosszállón csóválta a fejét. Világéletében szerény nyúl volt, hanem a tojásfestő

tudományát nem adta volna egy fél káposztáskertért. Még a szomszéd erdőből is hozzá jártak át a növendék nyulak, hogy eltanulják tőle, hogyan kell élénkpiros alapszínnel bevonni a húsvéti tojást, aztán ezüstsínű hullámvonallal finoman körbefuttatni, meg kék színű csillagokat, napsárga virágokat rajzolni rájuk. Épp csak Mackó Miskának nem tetszik, amit csinál?

– Furcsa, furcsa... – dünnyögte fejcsóválva. – No, majd meglátjuk. Hanem még napszállta előtt iramodj el Tyúkanyóhoz is, kérdezd meg, hány tojást rakott félre húsvétra!

– Oda már csak menjen a bátyám! – csapta csálára a fülét hetykén Tapsi.

– Szívesen... – hangzott a festékes kádtól Füles szava.

De az apjuk nem tűrte a tréfát. Ráförmedt a kisebbik fiára:

– Azt mondtam, te mégy, és punktum! Lódulás! Füles, te meg végezd a magadét!

Ha Mackó Miskához nem szívesen ügetett el Tapsi, a faluvégre Tyúkanyóhoz meg éppenséggel a fogat szívva cammogott. De nem baj, vigasztalta magát, majd kiosztja a részét annak a vén kotlósnak is, amiért folyton őt zargatják!

Tyúkanyó a fészkerben ült épp, a sarokban meg katonás rendben sorakoztak egymás mellett a húsvétra szánt, jó előre megtojt tojások. Azokat számolgatta, amikor Tapsi be-suttyant a fészkerbe:

– Adj' isten, Tyúkanyó!

– Te vagy az, Tapsi? No, már vártam, mikor jöttök!

– Ahogy szoktunk, húsvét előtt! Apám kérdezteti, megvannak-e a tojások?

– Ott a sarokban, láthatod magad is!

A hetyke nyúlfi végighordozta tekintetét a tojásregimenten, aztán fitymálva megszólalt:

– No, ezek sem különbek a tavalyiaknál!

– Miért lennének különbek? Azok is épp oly gyönyörű tojások voltak, mint ezek itt! Nézd meg akármelyiket, milyen szabályos, egyenletes!

– Hiszen épp az a baj! – bólogatott tudós képpel Tapsi.

– Én nem értem, hogy ezer év alatt még egyetlenegy tyúknak sem jutott eszébe, hogy ideje már egy kicsit változatosabbá tennie a tojásokat! Mindig ugyanolyanokat tojnak!

– Hát milyet kellene? – kérdezte megütődve Tyúkanyó.

– Hiába, magukban semmi ötlet sincsen! – magyarázta bölcsen Tapsi. – Majd én megmutatnám, ha tyúk lennék! Nálam minden tojásnak más lenne a formája: az egyik, akár az alma, olyan kerek, a másik hajlított, akár a holdsarló, a harmadik perecalakú, a negyedik, mint a csillag...

Ezt már nem hallgathatta tovább Tyúkanyó. Kárálva ráfordmedt:

– Hanem most már elég legyen a leckéből! Bolondgombát ettél talán, hogy gömbölyű meg perecformájú tojást kívánnál! Még ilyen!... – csattogtatta méltatlankodva szárnyát. – Legjobb, ha elkotródol s megmondod apádnak, jöhetnek a tojásért, de a bátyádat küldje, téged meg irasson be tyúknak inkább! – S mikor Tapsi már rég elinalt, még mindig döbbenet kotkodácsolta maga elé: – Perecformájú tojást... nohát, ilyen még az öreganyám sem hallott!

Nem is esett aztán semmi különös egészen addig, amíg harmadnap Mackó Miska be nem állított nyúlékhoz a kis kézitargoncával. Igazán csinos jószág volt, ő maga tolta végig az erdei úton, futott is az simán a négy kerekén, nem nyekergett, meg sem döccent, a fogója is épp kézbe illett. Hanem maga a derék ács mord képpel méregette az öreg nyulat, mikor átadta neki:

– Tessék, itt van. Most aztán jöhet a kifogás!

– Miféle kifogás? – pislogott ki a szemüvege fölött gyanakvón az öreg nyúl. – Tudtommal te ócsároltad az én munkámat!

Ilyen barátságtalanul sem állt még szemben soha az erdei ács meg a tojásfestőmester.

– Még hogy én? – dörmögött Mackó Miska. – Hát ezt honnét veszed?

– Furcsa, furcsa... – makogta a nyúl. – És neked ki mondta, hogy lecsepültelek?

– Ki? Hát a te fiad: Tapsi!

– Úgy? No, várj csak egy percig!

Alighogy előkerítették Tapsit, már újabb veszedelem gyűlt a fejére: a falu felől messziről kárálva közeledett Tyúkanyó. A nagyreményű nyúlfinak egyszeriben lekonyult a füle, s enyhe reszketés futott végig rajta.

MESÉLGETŐ

– Két napja nem tudok tojni az izgalomtól! – csapkodta szárnyát Tyúkanyó. – Miket nem vágott a fejemhez ez a zöldfülű! – mutogatott földülten a fatörzs mellett lapító Tapsira: – Hogy csúfak a tojásaim! Hogy nincsen bennem semmi ötlet! Hát akkor ne is küldjetekek hozzám húsvétkor tojásért. Forduljatok talán máshoz, aki csillag alakú, meg perec formájú tojást tojik! No! Legalább megmondtam a magamét! – fújta ki dühét.

– Ezt merted mondani Tyúkanyónak? – förmedt fiára az öreg nyúl. – Te komisz, nagyszájú kölyök! És Mackó Miska bácsi előtt mivel rágalmaztál meg?

Tapsi néma maradt. Csak a reszketése hullámzott mind erősebben.

– Én meg mit mondtam apád tojásfestő művészetére?

– Ismételd csak meg, öcskös! – támadt rá az ács is.

Füles rémulten meredt öccsére. Ekkora kavarodást földélni épp húsvét előtt, mikor legégetőbb a munka!

– No, most legalább láthatjátok, micso-da jeles mákvirágot neveltem én itt, az erdő kellős közepén! – fordult Tyúkanyóhoz meg Mackó Miskához az öreg nyúl. – Hanem ennek megadod az árát, cudar! Ketrecbe az ilyen nagyszájúval, aki maga semmihez sem ért, csak a más munkájában talál hibát! Addig ki nem jössz, míg különb kis targoncát nem farragsz Mackó Miskánál, szebb tojást nem tojssz Tyúkanyónál!...

– De perec alakút ám! – rikkantott közbe felháborodottan a tyúk.

– ...és díszesebben ki nem pingálsz apádnál! – fejezte be a szigorú ítéletet az öreg. Így került ketrecbe Tapsi. Jól rácsattantották az ajtót, s nehogy elbízsa magát, édesapja még visszaszólt elmentében:

– Aztán addig egy árva falatot sem kapsz, míg meg nem mutatod, mit tudsz!

– De hiszen... én nem tudok tojást tojni, édesapám... – rimánkodott Tapsi – én nem vagyok tyúk!

– De szemtelen az tudtál lenni, ugye?!

– És ácsmesterséget sem tanultam! – keregett újabb mentséget a fogságra ítélt nyúlfi.

– Majd most gyakorolod kicsit!

– Jaj... jaj... – eredtek el a könnyei Tapsinak.

– A tojásfestést még sosem mutatta meg nekem, édesapám!

– Hiszen te anélkül is művésze vagy, majd te megmutatod nekem! No, ebből elég volt, sok a dolgom! – és sietett vissza az öreg mester a festékeshordóihoz.

Tapsinak még bőven telt az idejéből, hogy eltöprengjen sorsán.

Megpróbálkozott szegény feje az ácsolással, de sehogy sem akart sikerülni, még a kezét is jól összevagdosta a kisbaltával. Aztán könyörgött a csíznek, ajándékozta meg legalább egy mogyorónyi tojással, hogy kifesthesse, de az megfelelt neki:

– Hogyne! Hogy hálából elhíreszteld rólam, milyen rút kis tojásokra futja csak a tehetségemből! Lássuk előbb a te művedet, akkor majd hozzád járunk iskolába mindannyian!

Így hát a tojásfestésre sor sem kerülhetett. Bizony, beszáradt Tapsi ketrecében a festékescsésze, de másnapra már úgy érezte, mintha a gyomra is beszáradna a koplalástól. A jószívű Füles megszánta ugyan, s becsempészett neki a rácsok közt egy kis fűvet, de arra már hiába kérte, hogy egy szépen kidíszített húsvéti tojást is lopjon számára.

Húsvétvasárnap reggelén, mikor nyúlápó meg Füles indulni készült a targoncával be a városba, eljött látogatóba Mackó Miska meg Tyúkanyó. Egyikük sem volt olyan keményszívű, hogy tovább nézte volna, mint sýnlődik Tapsi.

– Ereszd már ki ezt a rakoncátlan gyereket, megfizetted a szájkodásáért! – ajánlották az öreg nyúlknak.

Nagy nehezen rá is vették. Alig tudott elővánszorogni Tapsi, mire végre elcsattant a retesz a ketrec ajtaján. Lekuporodott a fűben, kétségbeesetten hunyorgott az elinduló kocsi után. Csak úgy ragyogtak rajta a szebbnél szebb piros tojások.

Mackó Miska és Tyúkanyó elégedetten szemlélte a pompás rakományt. Derék munka volt mindnyájuké, hiába!

– No, isten veled – búcsúztak Tapsitól –, aztán máskor előbb járjon az eszed, mint a szád, megértted?

De ő csak bólogatott. Nagyon csöndes fiú lett egyszerre. Azóta is hallgat. Úgy hívja az egész erdő: néma Tapsi. Nem baj, tojásfestő legénynek így is jó lesz! Mert az öreg nyúl szeme igen romlik, s azt beszélük, jövő húsvétra már Füles veszi át tőle a műhelyt. Tapsi meg majd a festéket kevergeti, az ecseteket mossa mellette nagy buzgón, szótlanul.

Vándor Miklós meséje

HOROSZKÓP

Kos

Bonyolultabbnak látszanak most a dolgok, mint amilyenek, de ez éppen elég lehet ahhoz, hogy megrettenj a próbálkozástól. Ne hátrálj meg, kövesd a céljaidat, és elporladnak az akadályok! Nem sok idő marad most a romantikára, és úgy is érezheted, hogy mással foglalkoznál szívesebben. Pedig valaki már csakis téged vár. Nagy lépéseket tehetsz egy régi célod felé, de mindennek ára van, amit meg is kell majd fizetned.

Bika

Izgatott vagy valami miatt, ami, úgy érzed, komoly kihívást jelent, de ügyesen kézben tartod a dolgokat, és jó irányba kormányozod a hajódat. Bíz önmagadban, akkor nem lehet bajod! Az őszinteség mindennél fontosabb most, még az elsőnek talán kínosnak tűnő kérdéseket is meg kell beszélni, különben később ezek konfliktusokhoz vezethetnek. Nem az a gond, ha valaki hibázik, hanem az, ha nem akarja elismerni. Ne a hártáson, a megoldáson gondolkodj!

Ikrek

Gyors döntést kell hoznod, és nem biztos, hogy lesz időd mérlegelni mindent, amit más helyzetben mérlegelnél. Később rosszul eshet, ha valaki számon kéri rajtad a döntéseidet. Biztosra akarsz menni egy olyan helyzetben, amikor nem lehet biztosra menni. Most neked is kockáztatnod kell egy keveset. Féltreteszel valamit azért, hogy valami fontosabb dologgal foglalkozz, de a problémák nem szűnnek meg csak azért, mert nem figyelsz rájuk.

Rák

Ideje egy kis pihenőt tartani, mert túl sok mindent vállaltál egyszerre magadra, és az állandó nyomás nincs kifejezetten jó hatással rád. Pihenj, relaxálj, és akkor sokkal felelősebb döntéseket hozol! Nem akarsz konfliktust okozni, ezért inkább hallgatsz valamiről, ami esetleg zavar. Idővel azonban így is kipattan az ügy. Az iskolában most nem elég jól szerepelned, mások előtt is bizonyítanod kell, és ez feszélyezhet. A hosszú távú célért azonban ezt is vállalnod kell.

Oroszlán

Nehezen tudsz egy dologra figyelni, legszívesebben csak pihennél egész héten, és elvonulnál a világ elől. Nem örülsz, ha ezen a héten szerepelned kell, pedig általában szereted, ha körülvesz a figyelem. Kevés embert engedsz igazán közel magadhoz. Ha valakivel mégis így teszel, akkor az illető tényleg sokat jelenthet a számodra. Gyorsabban oldasz meg feladatokat, mint bárki hinné, és a barátaidat lenyűgözi a pontosságod, te azonban már érzed magadon a fáradtság jeleit.

Szűz

Szereted az ellenőrzésed alatt tartani a dolgokat, azt viszont nem szereted, ha valaki téged tart az ellenőrzése alatt. Úgy érzed, nagyobb szabadságra van szükséged ahhoz, hogy szabadon alkothass. Ideje pontot tenned egy kérdés végére, ami kimondatlanul is közted és a párod között feszül. Lehet, hogy egy kis vitát vállalnotok kell a béke kedvéért. Ha a szabályokat kell követned, nem biztos, hogy jó megoldást találsz a felmerülő helyzetekre. A kreativitásodat kell most csatába küldened.

Mérleg

Nem tudod, kiben bízhat meg, és ki az, aki csak rajtad keresztül akar előre jutni. A héten sokat szorongatsz akkor is, amikor boldog vagy, mert félsz, hogy valaki elveszi tőled ezeket a boldog pillanatoikat. Igazi érzelmi hullámvasútra ülhetsz ezen a héten, de végül minden jól alakul. Fogalmazz világosan az érzéseiddel kapcsolatban! Óvakodj azoktól, akik csak sok energiát és munkát várnak tőled, az viszont nem derül ki, hogy mindez hogyan fog megtérülni! Ne aprózd el a tehetségedet!

Skorpió

Kicsit zavart lehetsz a héten, összefolynak a napok, megfedkezel időpontokról, de szerencsére mindez nagyobb gondot nem okoz. Úgy érzed, éppen akkor fogy el a lelkesedéseitek a kedveseddel, amikor a legnagyobb szükségetek lenne egymás támogatására. Ha már nem hisztek őszintén a dologban, nehéz napok várnak rátok. A héten olyanokkal is együtt kell működöd az iskolában, akikkel talán nem szívesen teszed, de a sikered érdekében mégis gyümölcsöző lehet ezt az utat választani.

Nyilas

Úgy érzed, mindig rajtad csattan az ostor, és azt is kezded unni, hogy te töltöd be a villámhárító szerepét a családban. Lehet, hogy itt az ideje hagyni, hogy maguktól alakuljanak a dolgok. Vannak dolgok, amiket nem lehet elkerülni, bármennyire is szeretnéd. Mindenkinek könnyebb lesz, ha szembenéztek ezekkel, nem menekültök előle. Fontos feladatot bíznak rád, és sok múlik azon, hogy hogyan teljesítesz. Adj bele mindent, hogy a legjobb formádat hozhasd!

Bak

Rosszul érzed magad, amiért az utolsó pillanatig halogattál valamit, most pedig mégsem tudod elkerülni, és a kapkodás miatt minden mással is csúszhatsz. Főleg akkor kellemetlen ez, ha ígéreteket is tettél valakinek. Ne akard ráerőltetni az érzéseidet valakire, aki nem tudja viszonzni őket. Te is boldogabb leszel, ha olyanakkal adod a szíved, aki értékelni is tudja azt. Nem könnyű most a tanulásra koncentrálni, mégis ezt kell tenned, hogy meg tudd előzni a nagyobb gubancokat.

Vízöntő

Ha nem is tudsz a héten mindent megtenni, amit elvárnak tőled, ne dobd be a törülközőt, és tegyél legalább annyit, amennyit tudsz, hogy később kevesebb dolgot kelljen bepótolnod! Sok múlik azon, hogy te hogyan viselkedsz egy adott helyzetben. Legyél őszinte, még akkor is, ha félsz, hogy ez nem fest túl jó képet rólad! Néhány komolyabb kihívással is szembe kell nézned a héten, amelyektől tarthatás is egy kicsit, de végül minden feladatot sikerül megoldanod.

Halak

Érzed, hogy valaki elhallgat előled valamit, és ez azért bosszant, mert megfoszt téged attól a lehetőségtől, hogy magad alkoss véleményyt. Úgy érzed, jogod van tudni, mi történik körülötted. Aki igazán szerelmes, az néha örült dolgokra is képes. Ha a külvilág rosszállóan is csóválja a fejét, ne hagyj, hogy kedvedet vegye, amíg ti boldogok vagytok egymással! Az iskolában, ha együttműködsz valakivel, ne hagyj, hogy csak maga söpörje be az érdemeket! Ne legyél törtető, de azért maradj határozott!

Mennyire vagy önálló?

1. Reggel mindig...

- a) ...egyedül kelek és öltözöm fel. (3 pont)
- b) ...anyukám ébreszt, és segít az öltözésnél. (0 pont)
- c) ...csak akkor ébredek, ha csörög az óra, néha így is elalszom. (2 pont)

2. A reggeli mosakodást...

- a) ...ha nem mondják, szívesen elfelejtem. (0 pont)
- b) ...már megszoktam, ez magától jön, még a fogmosás is. (3 pont)
- c) ...nem szeretem, minek rá időt pazarolni. (0 pont)

3. Uzsonnát...

- a) ...csak akkor viszek, ha odakészítik a szüleim. (1 pont)
- b) ...ha nem pakolják be a táskámba, otthon felejttem. (0 pont)
- c) ...magam készítem el. (3 pont)

4. Szoktál-e bevásárolni?

- a) Igen, nagyon gyakran. (3 pont)
- b) Nem szívesen, mert mindig elfelejtek valamit. (1 pont)
- c) Ez a felnőttek dolga, nem avatkozom bele. (0 pont)

5. Szoktál-e takarítani, mosogatni, segíteni a házimunkában?

- a) Soha, minek azt? (0 pont)
- b) Néha, ha kedvem van hozzá, és nincs jobb dolgom. (1 pont)
- c) Gyakran és szívesen végzek ilyen munkát. (3 pont)

6. Ha a lakásban elromlik valami, szoktad-e figyelni, amikor megjavítják?

- a) Minek figyeljem, úgysem értek hozzá. (0 pont)
- b) Mindig szívesen nézem, érdekelnek az ilyen dolgok. (3 pont)
- c) Csak ha unatkozom, és nincs jobb szórakozásom. (1 pont)

7. Ha gondod, bajod, problémád van az iskolában, hogyan oldod meg?

- a) A szüleimhez fordulok, ők majd megoldják. (0 pont)
- b) Beszélek róla a szüleimmel, de végül csak én keresem meg a probléma megoldását. (3 pont)
- c) Megtárgyalom a barátaimmal, ők mindig jó ötleteket adnak. (2 pont)

8. Amikor zsebpénzt kapsz a szüleidtől, mit teszel?

- a) Beosztom addig, amíg újat kapok. (3 pont)
- b) Azonnal elköltöm, és újat kérek. (0 pont)
- c) Csak akkor költöm el, amikor valami nagyon fontos dolgot látok, különben beosztom. (3 pont)

9. Ha vendégségbe, ünnepségre, színházba mész, hogyan döntöd el, mibe öltözz?

- a) Anyuék mindig megmondják, mibe öltözzem. (0 pont)
- b) Azt veszem fel, ami nekem tetszik, mert tudom, hogy jól áll. (0 pont)
- c) Közösen döntjük el, hogy mibe öltözzek. (3 pont)

10. Ha moziba mész, vagy tévét akarsz nézni, helyesnek tartod, hogy a felnőttek megmondják, melyik a neked való film?

- a) Nem, magam döntöm el. (0 pont)
- b) Igen, hiszen ők jobban értenek az ilyesmire. (2 pont)
- c) Néha jó kikérni a felnőttek tanácsát ilyen ügyben is. (3 pont)

Értékelés

21–30 pont:

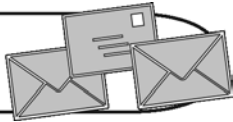
Te valóban önálló vagy. El tudod látni magad, nem vársz mindenben segítséget és noszogatást. Apró gondjaidat, problémáidat sikeresen megoldod, de nem vagy önfejtő. Azt is tudod, hogy komoly dolgokban jobb a szüleid segítségét kérni. Sokat segítesz otthon a házimunkában és a bevásárlásban.

12–20 pont:

Nálad még nem alakult ki az önállóság, de már jó úton haladsz. Az a hiba, hogy sokszor olyan dolgokban akarsz önálló lenni, amelyekben még nincs elég tapasztalatod. Az igazi önállóság nem azt jelenti, hogy mindig a saját fejed után mész, hanem hogy tudod, miben dönthetsz önállóan, és miben kell a szüleidtől segítséget kérni.

0–11 pont:

Most még nagyon is a szüleid óvó szárnya alatt állsz. Ez nem baj, de kicsi dolgokban magad is tehetsz valamit az önállóságért. Ne várd, hogy mindent a szüleid mondjanak meg és végezzenek el helyetted! Az uzsonnát te is be tudod pakolni, egy kenyert te is meg tudsz vásárolni, sőt a ruhádat, cipődet te is helyre tudod rakni este. Kérd meg a szüleidet, hogy bízzanak meg néha apró házimunkákkal! Kísérelj meg néha azt is, hogy gondjaidra magad találj megoldást! Ha nem sikerül, még mindig megkérdezheted a szüleidet.

Hogyan él a víz?

Március 22-én ünnepelte a világ a víz napját. Ennek jegyében a nagybecskereki Sonja Marinković iskola egy újívidéki ügynökséggel, a Heror media ponttal karöltve eredeti és emlékeztető rendezvényt tartott. Abban bíznak, hogy valamennyien jobban figyelünk a környezetbarát életmódra, a szennyezés tisztító erejére egy-egy ilyen alkalmi rendezvény után, s azt követően körültekintőbben élünk, jobban óvjuk a természetet, közzöttük a vizet is.

A szerb és magyar nyelvű műsorban részt vettek az iskola felső tagozatos diákjai, akiknek a helybeli Gimnázium növendékei **Lázár Angéla** tanárnő irányításával ismeretterjesztő előadást tartottak. Előadás hangzott el az egészséges ivóvízről, a Béga szennyezettségéről, miközben az alsósok esőcsepp formába bölcs gondolatokat „ültettek el” a tiszta víz fontosságáról, majd kísérták a város utcáira, és ezeket az esőcseppeket osztogatták a járókelők között. A rendezvényfolyamba bekapcsolódtak a Béga nevét viselő kajakklub tagjai is, akik **Mezei Belovai Irén** tanárnő segítségével igyekeztek rámutatni, hogy mennyire fontos a folyóvizek tisztaságának megőrzése többek között a kajaksport számára is.

Az iskola udvarában a diákok vízészt szimuláltak **Vencel Valentina** és **Nagy Valentina** tanárnők vezetésével. Az iskola egy alakából jelképesen leengedtek egy fekete zászlót a piszkos, kimerült folyóvizek ábrázolására, majd szinte ezzel párhuzamosan megmutatták a tiszta, egészséges folyóvizet is, melyben (plüssből készült) halak úszkáltak.

A gazdag műsor ezzel nem ért véget, de el kell még mondani, hogy a *Hogyan él a víz?* témájára meghirdetett napon megjutalmazták azokat a tanulókat, akik az irodalmi és a képzőművészeti pályázaton a legjobb eredményt érték el.

A képzőművészeti alkotások közül néhányat Rügyfakadás oldalain közöltünk.

Az alábbiakban két díjazott irodalmi alkotást olvashattok.

Ha nem lenne

Ha nem lenne víz,
piszkos is, szomjas is
lennék én.
Nem lenne állat,
növény, sem én.
Csak kövek,

meg a kopár rét.
Ha lenne elegendő víz,
élne az egész világ,
szép lenne létezni!

**Oláh András, 2. osztály,
Sonja Marinković iskola,
Nagybecskerek**

Kószó Rebeka, 5. osztály, Sonja Marinković iskola, Nagybecskerek

A víz

Tudjátok-e, ki vagyok, és hogyan nézek ki valójában? Mindjárt elárulom nektek. Átlátszó vagyok, nincsenek érzéseim, meg tudok fagyni, és eltűnök, ha bírok. Fontos vagyok az emberek számára. Ha én nem léteznék, ők sem lennének. Nekem köszönhetik, hogy élnek. Ugyanúgy a növények, az állatok, egyszóval minden élőlény számára fontos vagyok. Elmesélem életem egy részét. Télen, amikor nagyon hideg van, megfagyok, jégcsappá változom, nyáron viszont eltűnök. Hogy hogyan? Szépen, elpárolok a hő miatt. Érdekes víznek lenni, megmentem mindenki életét, ha baj van, segítek, ott vagyok mindig. Nagyon fontosnak és felelősnek érzem magam. Sokan nem becsülnék meg. Az nem old meg semmit, hogy mást iszok helyettem, amikor én egészséges vagyok. Nem ártok senkinek, akkor miért nem szerettek?

A gyerekek nem isznak eleget, pedig folyadék nélkül nincs élet. Gondoljátok át, mit is mondtam most nektek, és fogadjátok meg a tanácsomat, igyatok többet!

Dugyik Glória, 5. osztály, Sonja Marinković iskola, Nagybecskerek

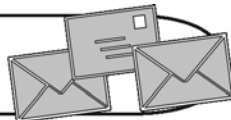
Nagy Anna, 3. osztály, Sonja Marinković iskola, Nagybecskerek

Párnacsata és iskolanap Bácskerteszen

Április 1-je alkalmából a bácskerteszi/kupuszina József Attila iskolában az idén is megrendezik a Boldondok és a párnacsata világnapját. A felhívás szerint mindenkinek ajánlatos valakit megrézfálnia, legalább egy zöld ruhadarabot magára öltenie, és párnát magával vinnie.

Két héttel később, április 15-én ünneplik az iskolanapot, amikor a tanulók megcsodálják a környék természeti szépségeit, és megmutatják azt a baráti iskolák tanulóinak. Felhívták a szilágyi, a bácsgyulafalvi, a zombori Testvériség-Egység, a magyarkanizsai Jovan Jovanović Zmaj és a hajdújárasi általános iskola képviselőit, készítsenek egy rövid bemutatót környezetük természeti szépségeiről.

Iskolaünnep Magyarcsernyén

Iskolánk napját március 13-án ünnepeljük. A tanárok számunkra vetélkedőt rendeztek különféle tantárgyakból, ami igazán érdekes volt. A fehérek csapatában voltam, jóknak bizonyultunk, de nem a legjobbnak. Március 15-e alkalmából idén is megkoszorúztuk Petőfi Sándor mellszobrát. Iskolánk tanulói a nagy költő alkotásai közül válogatva szavaltak. A műsor végén egy rockzenekar zenei kísérettel elénekelte a Nemzeti dalt. Nagyon érdekesen hangzott. Tartalmas műsor volt, szinte mindenki fellépett az iskola diákjai közül. Én a Megkötöm lovamat című népdallal léptem fel. A többieket a nézőtérről figyeltem. Voltak táncok, énekek, megszólaltatott népi hangszerek, többek között citera is.

Szerintem méltón megemlékeztünk iskolánk névadójáról, Petőfi Sándorról.

Orosz Nikolett, 7.osztály, Petőfi Sándor iskola, Magyarcsernye

Alkalmi versek hangzottak el a koszorúzáskor

Az iskola zenekara

Rajzkiállítással a környezetvédelemért

A múlt héten óvodásrajz-kiállítás nyílt a kishegyesi általános iskola galériájában. A víz világnapja alkalmából megszervezett eseményt a **Greenhead Környezetvédelmi Egyesület** és **Pán Péter** Iskoláskor Előtti Intézmény kishegyesi óvodája tartották.

A megnyitón felléptek az általános iskola szavalói és a zeneiskola növendékei, valamint **mgr. Kanyó István** biológiatanár ismeretterjesztő előadást tartott a vízről és annak felhasználásáról. Március 22-e a víz világnapja, amelynek ideji mottója a víz és a fenntartható fejlődés. A kiállítás hét közben is megtekinthető lesz, szerdán és

Cs. Simon István emlékére

Vers- és Prózamondó Találkozó Csókán

A fennállásának 45. évfordulóját ünneplő csókai Móra Ferenc Magyar Művelődési Egyesület egyik alapítójának és első elnökének emlékére meghirdeti az I. Cs. Simon István Vers- és Prózamondó Találkozót.

A rendezvényre az általános iskolák és a középiskolák tanulói, valamint felnőtt vers- és prózamondók jelentkezhetnek (kategóriák: az általános iskola alsós diákjai, az általános iskola felsős diákjai, középiskolások és felnőttek).

A résztvevők az ideji vetélkedőn kizárólag Cs. Simon István író, költő, újságíró (1942-2007) verseivel vagy prózáival vehetnek részt – minden fellépőnek egy verset, vagy egy prózát kell előadnia.

Az I. Cs. Simon István Vers- és Prózamondó Találkozó **2015. május 9-én**, szombaton, 10 órakor kezdődik Csókán, a Móra Ferenc Magyar Művelődési Egyesület székházában, Tisza mente (Potiska) utca 18.

Jelentkezni lehet e-mailben (wia17@open.telekom.rs) vagy levélben: Móra Ferenc Magyar Művelődési Egyesület, Potiska 18., 23320 Csóka.

A jelentkezési határidő: 2015. április 30.

A jelentkezésben tüntessék fel a versenyző adatait (név, helység, iskola vagy művelődési egyesület, osztály), a felkészítő tanár vagy a kísérő nevét és elérhetőségét (telefon vagy e-mail), a választott vers vagy próza címét.

A versenyről érdeklődni lehet Tóth Líviánál a 063/49-99-17-es telefonszámon vagy a wia17@open.telekom.rs e-mail címen, illetve Kiss Tóth Erikánál, a Móra Ferenc Magyar Művelődési Egyesület elnökénél, a 062/400-925-ös telefonszámon.

csütörtökön 16 és 18 óra között, pénteken pedig 9 és 11 óra között. Az ovisok tanterve figyelemmel kíséri a különböző világnapokat, a víz világnapja témakört minden évben feldolgozzák. Korosztályonként külön foglalkozást tartottak a gyerekeknek, és beszámoltak nekik a víz fontosságáról. A rajzok elkészítésekor különböző érdekes technikákat használtak, pl. kéz- és láblenyomat-technikát, buborékfestészetet, akvarellt, mozaiktechnikát, origamitechnikát, illetve filctollal, temperával is készültek alkotások.

L. J.

Fotó: Lakatos János

Szép eredmények Bátaszéken

A magyarországi Tolna megyei Bátaszéken március 20-án, pénteken megtartották a Bátaszéki Matematikaverseny országos döntőjét.

A versenyt **Károlyi Károly**, a hétezer lakosú bátaszéki Kanizsai Dorottya Általános Iskola és Zeneiskola matematikatanára álmodta meg 1989-ben, és kollektívája hathatós segítségével szervezte máig a most már nemzetközi jelentőségűvé fejlődött matematikaversenyt.

Az idén a vajdasági csapat tizenkettedik alkalommal kapcsolódott be a megmérettetésbe. A vajdasági elődöntőről, amely Újvidéken a Petőfi Sándor Általános Iskolában zajlott le, a 38 meghívott tanuló közül négy felsős diák utazhatott Bátaszékre: Kovács Alex (Kúla), **Tóth Tamás** (Csantavér), **Paróczy Orsolya** (Kishegyes) és **Tóth Péter** (Kishegyes). Felkészítő tanáraik **Tóth Gabriella** (Csantavér) és **Magyar Tibor** (Kishegyes).

Kovács Alex különdíjas lett. Minden versenyző diák könyvjutalomban és oklevélben részesült.

A bátaszéki szervezők elégedetten nyugtázták, hogy a Vajdaságban is immár hagyományossá vált matematikai tehetséggondozásnak köszönhetően a diákok az utóbbi években igen szép eredménnyel szerepelnek a versenyükön.

A vajdasági versenyt immár tizenöt éve az Újvidéki Módszertani Központ szervezi. Az idén a diákok kiutaztatását a magyarországi döntőre saját eszközökből és egyéni donációkból fedezte.

Tapiska Szilvia versenykoordinátor
Fotó: Horvát Anikó

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Kivételesen határos pillanatot örökített meg Gergely József kollégánk, neves természetfotós, amikor sikerült a Hold előtt elhúzó madarakat lencsevégre kapnia. A felvételt sok kiállításon csodálták meg a fotók és a természet kedvelői, most rajtunk a sor. Reméljük, a nyomda ama sokat emlegetett ördöge nem fog kukacoskodni, és jól kivehető lesz a képen, hogy milyen fajta madár két példánya repül el a Hold előtt. Minthogy ez eheti kérdésünk: Milyen madarak árnyékát ismered fel a Hold előterében?

A helyes megfejtők között egy jutalmkönyvet sorsolunk ki. Jelentkezéseket április 9-éig fogadjuk levélcímünkön: Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad vagy a jopajtas.szerk@magyarszo.com e-mail címen. A beküldők figyelmét felhívjuk, nevük mellett tüntessék fel osztályuk, iskolájuk, lakhelyük nevét és címét. Köszönjük!

Idei tizedik számunkban egy nagyon régi fényképet közlünk, melyen egy neves zongoraművész és zeneszerző látható. A híres művész Liszt Ferenc, valóban. Sok helyes válasz érkezett címünkre, olyan olvasóktól is, akik eddig nem játszottak velünk. A szerencse az óbecsei **Károlyi Egonra**, a Petőfi Sándor iskola nyedek osztályos tanulója mosolygott.

Gratulálunk! Jutalmát május elején postázzuk. Játékunk pedig folytatódik.

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID 16225794

Vajdaság
Autonóm Tartomány
kormánya

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

BETHLEN GÁBOR
Alap

Szekeres László
Alapítvány

68 éves a Jó Pajtás
Vajdasági magyar gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ A Kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Rajnai Anita** ■ Állandó külmunkatársak: **Bence Erika, Bori Mária, Farkas Ilona, Gyarmati Krisztina, Kis Laura, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda** ■ Telefon: +381/21/ 475-400-8 (csak telefon) ■ Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon/fax: 021/557-304, e-mail: (csak lapterjesztési ügyekben) plasma@magyarszo.com ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ A nyomtatásért felel: **Berta Zoltán** igazgató ■ Jó Pajtás az interneten: <http://www.tippnet.rs/jopajtas> ■ jopajtas.szerk@magyarszo.com